

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra mediálních studií

Diplomová práce

2018

Vít Karták

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra mediálních studií

**Pořad *Prostřeno!* jako zrcadlo
celospolečenských a politických jevů v
české společnosti**

Diplomová práce

Autor práce: Vít Karták

Studijní program: Mediální a komunikační studia

Vedoucí práce: prof. MgA. Martin Štoll, Ph.D.

Rok obhajoby: 2018

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.

Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.

Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne ...

Vít Karták

Bibliografický záznam

KARTÁK, Vít. *Pořad Prostřeno! jako zrcadlo celospolečenských a politických jevů v české společnosti*. Praha, 2018. 127 s. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí diplomové práce prof. MgA. Martin Štoll, Ph.D.

Rozsah práce: 159 600 znaků

Anotace

Pořad *Prostřeno!* se v české televizní zábavě stal fenoménem, který je každodenně vysílán, a sledují ho statisíce diváků. Tato kulinářská show by měla být z principu apolitická a měla by se věnovat především vaření a s ním spojeným stolováním. To se však neděje a do pořadu vstupují celospolečenská témata. Na tato témata se v pořadu vážou různé stereotypy, předsudky a dramaturgické zásahy, které způsobují konflikty nejen mezi soutěžícími, ale působí i na diváky u obrazovek. V této práci se snažím tyto stereotypy zachytit v kontextu tří zkoumaných témat (homosexualita, romské etnikum a muslimové), která od roku 2015 významně rezonovala v české společnosti. Práce se snaží předložit relevantní pohled na to, jestli a případně jakým způsobem jsou tyto stereotypy, předsudky a postoje prezentovány v pořadu *Prostřeno!*. Vzhledem k vysokému počtu diváků, kteří tento pořad sledují, je totiž pravděpodobné, že se samotný pořad do jisté míry spolupodílí na utváření postojů, stereotypů či předsudků, jež se v české společnosti vyskytují.

Annotation

Prostřeno! show became a phenomenon amongst Czech television programmes. It is broadcasted daily and usually it is watched by hundreds of thousands of viewers. This culinary show should be apolitical and should focus solely on cooking and table manners. However, this is not the case and the show is corrupted by topics currently resonating in the Czech society. In a fact, these topics are usually connected with stereotypes and prejudices towards minority cultures and together with dramaturgical interventions they cause conflicts among show participants and also have impact on viewers of this show. This thesis aims to capture previously mentioned stereotypes in context of three examined topics (homosexuality, Roma ethnicity and Muslim culture), those have been significant themes in Czech society since 2015. The thesis is aiming to present a relevant view on if and eventually how are these stereotypes, prejudices and stances presented in the *Prostřeno!* show. Taking high viewership of this show into account, it might be assumed that the show itself is taking part on creating of stances, stereotypes or prejudices, which are present in the Czech society.

Klíčová slova

Televizní zábava, *Prostřeno!*, reality show, show o vaření, stereotypy, předsudky, média, česká společnost, fenomén, homosexualita, Romové, muslimové

Keywords

Television entertainment, *Prostřeno!*, reality show, cooking show, stereotypes, prejudices, media, czech society, phenomenon, homosexuality, Romani people, Muslims

Title

The TV show *Prostřeno!* as a mirror of social and political phenomenons in czech society

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucímu práce prof. MgA. Martinu Štollovi, Ph.D. za přínosné připomínky a rady při jejím zpracování. Také bych rád poděkoval rodičům za psychickou a finanční pomoc při mém studiu. Na závěr bych na tomto místě chtěl poděkovat své snoubence Veronice, která ve mě věřila, i když já sám jsem už občas ztrácel naději.

Obsah

1. Úvod.....	4
1.1 Odklon od tezí.....	5
1.2 Limitace výzkumu.....	6
2. Vymezení pojmů postoj, předsudek a stereotyp	8
2.1 Postoj.....	8
2.2 Předsudek	11
2.3 Stereotyp	13
3. Stereotypy v mediálním světě	16
3.1 Reprezentace reality	16
3.1.1 Stereotypizace ve zpravodajství	19
3.1.2 Stereotypizace v jazyce	19
3.1.3 Genderové stereotypy	20
3.1.4 Stereotypy v obrazových sděleních	21
4. Muslimové v české společnosti.....	23
4.1 Skladba muslimské komunity na území České republiky	23
4.2 Islamofobie především mediální	26
4.3 Problematika halal stravy	28
5. Romové v české společnosti.....	29
5.1 Romové a majorita	29
5.2 Média a Romové	31
5.2.1 Dominantní a alternativní obraz romské menšiny v médiích.....	32
6. Homosexuálové v české společnosti.....	33
6.1 Vztah většinové společnosti a LGBT menšiny	34
6.2 Veřejné mínění v České republice	35
6.3 Mediální obraz LGBT komunity.....	37
7. Pořady o vaření v České republice.....	40
7.1 Kategorizace pořadů o vaření podle Cheri Ketchum	40
7.1.1 Traditional Domestic Instructional Programs	41
7.1.2 New domestic cooking shows	41

7.1.3 Food and travel.....	41
7.1.4 Avant-Garde Food Shows	42
7.2 Kategorizace podle Mařincové a zařazení aktuálních pořadů o vaření do kategorií.....	42
7.2.1 Tradiční kulinářské pořady s mužskými prezentéry.....	42
7.2.2 Tradiční kulinářské pořady s ženskými prezentérkami	43
7.2.3 Kulinářské pořady à la food porno	43
7.2.4 Naučné kulinářské pořady	44
7.2.5 Kulinářské reality show	44
8. Charakteristika pořadu Prostřeno!	46
8.1 Tvůrci pořadu Prostřeno!	47
9. Propagace pořadu v ostatních médiích	47
10. Metodologická východiska	48
10.1 Kvalitativní výzkum.....	49
10.2 Zakotvená teorie.....	50
10.3 Strukturovaný rozhovor	51
11. Vlastní realizace analýzy	52
11.1 Předvýzkum	52
11.2 Výzkumná otázka.....	52
11.2.1 Audiovizuální materiál a data.....	53
11.2.2 Strukturovaný rozhovor.....	54
11.3 Zpracování dat.....	55
12. Kategorie a jejich interpretace	56
12.1 Prosazování	56
12.2 Vymezení	59
12.3 Předsudky.....	63
13. Vztahy mezi kategoriemi a dramaturgické vzorce	68
14. Porovnání sérií mezi sebou.....	69
14.1 Série XIII. (18. 1. 2016 – 17. 6. 2016).....	70
14.2 Série XIV. (15. 8. 2016 – 20. 1. 2017).....	73
14.3 Shrnutí obou sérií	74
15. Sledovanost pořadu Prostřeno!	75
16. Závěr	79
17. Summary.....	81

18. Použitá literatura a ostatní zdroje.....	83
19. Teze magisterské diplomové práce.....	91
20. Seznam příloh.....	94
21. Přílohy.....	95

1. Úvod

Na začátku této práce bych rád vysvětlil motivaci, která mě vedla k jejímu napsání. Pořad *Prostřeno!* se za osm let, kdy je na obrazovkách televize Prima vysílán, stal fenoménem mnoha českých domácností. Spojení jako „šmejděníčko, šmejdění“, „taktizování“ či pojem „chesekake“ již téměř zlidověla. Každodenně usedají před obrazovku statisíce diváků a především divaček¹, aby sledovali příběhy „amatérských kuchtíků“. Mnozí z nich si však neuvědomují, že do tohoto primárně apolitického pořadu stále častěji pronikají jevy, jež se v české společnosti vyskytují. Diváci, kteří po práci zapnou *Prostřeno!* a pasivně sledují někdy až komické situace, si neuvědomují, že kvůli jednání samotných aktérů, komentátorů a dramaturgie jsou vystavováni situacím, které mohou ovlivnit jejich postoje a názory. Toho jsem si začal všimnout jako divák i já, a proto jsem se zpočátku rozhodl si pro sebe tyto situace zaznamenávat. Časem jsem dospěl k názoru, že by bylo dobré mé poznatky empiricky ověřit, a tak jsem došel až sem, k diplomové práci na téma pořadu *Prostřeno!*.

Témat, která vyvolávají v pořadu konflikt, je mnoho, mojí motivací bylo najít taková témata, která rezonují i s celospolečenskými náladami v České republice. Po průvodním šetření několika epizod jsem se rozhodl, že takovými tématy budou **homosexualita**, **Romové** a **muslimové**. Tato témata jsem nevybral náhodně, ale na základě častého výskytu v samotném pořadu, ve kterém se o těchto tématech mluví, a samotní jeho aktéři jsou často zástupci jmenovaných menšin. Zároveň jsou to témata, která od roku 2015 rezonovala českými masovými médii. Sňatky homosexuálů, migrační krize i otázka integrace Romů do majoritní společnosti se odráží i v televizní zábavě, konkrétně v pořadu *Prostřeno!*. Položil jsem si otázku: „Jak se tato témata projevují v primárně apolitické kulinářské show a jestli dramaturgie pořadu ovlivňuje prezentaci těchto témat k získání vyšší sledovanosti.“

Na úvod teoretické části, která má devět kapitol, považuji za důležité vymezit pojmy *postoj*, *předsudek* a *stereotyp*, které nás budou provázet celou prací, a jejich zakotvení v současných humanitních vědách, které opírám například o pohledy Nicky Hayesové či Milana Nakonečného. V následující části se věnuji stereotypům v mediálním světě. Pojmy jako sociální a mediální realita

---

¹ Viz kapitola *Sledovanost pořadu Prostřeno!*

rámčuji podle Jiráka či Svobodové a v kapitole se dále věnuji různým druhům stereotypizace v médiích, které vysvětluji na příkladu postoje televize Prima k uprchlické krizi. V dalších kapitolách se věnuji jednotlivě vymezeným tématům a jejich mediálnímu obrazu. U každého tématu se snažím o jeho přiblížení v českém prostředí, které opírám o průzkumy veřejného mínění a relevantní literaturu. Šestou kapitolou teoretické části je kategorizace pořadů o vaření podle Cheri Ketchumové a Ireny Mařincové. V sedmé části se věnuji charakteristice pořadu *Prostřeno!* a jeho propojení s bulvárními médii. Na to navazuje poslední kapitola teoretické části, ve které přibližuji, jak taková propojení pořadu a bulvárních periodik fungují.

V praktické části se nejprve věnuji metodologickým východiskům a jejich teoretickému základu. Následně již přecházím k vlastní analýze a kódování, které ústí v kategorizaci. Na jejím pozadí analyzuji jednotlivé jevy, jež se v pořadu vyskytly. V předposlední části mého výzkumu se věnuji porovnání sérií mezi sebou, kde zkoumám vzájemné odlišnosti a dramaturgické vzorce. Závěrem teoretické části se zaměřuji na sledovanost pořadu, jelikož se mi podařilo získat o sledovanosti přesná data. Následně tato data analyzuji a hledám v nich souvislosti.

1.1 Odklon od tezí

Kvalitativní výzkum přináší ve svém průběhu velmi často situace, které před jeho zahájením nebyly známé. Tento případ se týká i mé diplomové práce. Teze, jež jsem odevzdal, se tak od výsledné práce liší a na následujících řádcích bych rád ozřejmil, z jakých důvodů. Především avizované období pro analýzu od roku 2015 do současnosti jsem zkrátil na období jednoho roku 2016 s přesahem do roku 2017. Učinil jsem tak z důvodu velkého množství audiovizuálního materiálu k analýze, který by se v případě původních plánů blížil k 500 hodinám. Proto jsem analyzoval pouze díly pořadu *Prostřeno!* vysílané v roce 2016 s krátkým přesahem do roku 2017, tedy dvě série pořadu. Z tohoto důvodu jsem nepřistoupil ani k plánované hlubší analýze výskytu klíčových slov ve vybraných periodikách. Jelikož jsem se zaměřil na jeden rok vysílání pořadu, výsledky výskytu klíčových slov by nám nedaly relevantní informace pro výstup výzkumu. S přihlédnutím na velký rozptyl předstihu, se kterým je každý týden natáčen před jeho premiérou v televizi, by tato korelace s klíčovými slovy nepřinesla relevantní výstupy. Po

konzultaci s vedoucím práce jsem se tedy zaměřil pouze na audiovizuální materiál doplněný třemi strukturovanými rozhovory, kterých využívám pro zasazení do kontextu, jenž bych z audiovizuálního materiálu nezískal. Zkoumané tematické okruhy, které jsem v tezích proklamoval, jsem zachoval, pouze jsem téma uprchlické krize zúžil na téma muslimů a islámu. Z předvýzkumu praktické části jsem totiž zjistil vysokou akcentaci tématu oproti původnímu návrhu z tezí. Do výzkumu jsem naopak zařadil sledovanost pořadu *Prostřeno!*, již se mi podařilo získat. Tato data přinesla nové výsledky, se kterými v praktické části pracuji a se kterými jsem v návrhu tezí nepočítal. Struktura práce v teoretické části zůstala rámcově zachována. Pracuji zde s termíny *předsudek*, *postoj*, *stereotyp* a také s mediálními obrazy vybraných témat v české společnosti. Ve struktuře práce jsem pak nahradil původní kapitolu o *analýze periodik* kapitolou *Propagace pořadu v ostatních médiích* a kapitolu *Pojmy zábava a reality TV jako sociokulturní fenomén* jsem nahradil výše zmíněným zakotvením pro práci důležitých pojmů. V praktické části jsem rovněž kapitolu *Kvalitativní obsahová analýza jednotlivých periodik* nahradil kapitolou *Sledovanost pořadu Prostřeno!*. Metodologii výzkumu jsem zachoval tak, jak byla navržena v tezích. Navržená literatura z tezí nebyla zcela využita, ovšem v práci byla bohatě nahrazena literaturou jinou a vhodnější.

1.2 Limitace výzkumu

V této kapitole bych se rád vyjádřil k limitacím předkládaného výzkumu, které nastaly a jež bych chtěl vysvětlit a zdůvodnit, aby mohly být brány v potaz. Nejprve chci zdůraznit, že jsem se v praktické části práce snažil přistupovat k analýze zodpovědně, bez předsudků a ve snaze držet si odstup od zkoumaných témat.

Jak píše Švaříček a Šed'ová: „Podstatné je uvědomit si, že neexistuje žádná správná technika, která by zaručila kvalitativnímu přístupu kvalitu. Hledání kvality každého výzkumu je složitý proces, který začíná rozhodnutím provést výzkum a končí publikací výzkumné zprávy. Každý kvalitativní badatel má právo vybrat si určitá kritéria, některá odmítnout či se vyjádřit ve svém výzkumu ke všem. Jeho výběr se může různit podle designu, podle záměru či podle stupně angažovanosti. Jedna podmínka by však měla být zachována: Výzkumník by se

neměl pouštět do příliš velkého experimentování a sázet na to, že vše je dovoleno“ (Feyerabend, 2001, cit. z Švaříček, Šed'ová, 2007: 29).

Proto bych zde chtěl prohlásit, že jsem přistupoval k realizaci se svědomitostí a ve snaze vyhnout se projevům jakékoliv tendenčnosti tak, aby výše uvedená kritéria moje práce splňovala.

Dále bych chtěl zmínit, že na pořadu *Prostřeno!* se podílí několik štábů, takže dramaturgie pořadu, kterou také v práci analyzuji, se na základě této skutečnosti může v jednotlivých dílech lehce lišit. Ve svém výzkumu však přistupuji k pořadu jako k produktu televize Prima, která výsledný pořad před uveřejněním schvaluje, a je tedy jeho garantem.

Ve své práci pracuji mimo jiné také se strukturovanými rozhovory. Tyto rozhovory jsou anonymní, ačkoliv identitu respondentů samozřejmě znám. Všichni respondenti byli seznámeni s tématem výzkumu, důvody k jeho realizaci a také souhlasili s využitím informací, které mi poskytli. Vzhledem k malému vzorku sebraných rozhovorů je ve výzkumu používám pouze jako doplňky k uvedení některých kontextů v nosném pilíři práce. Některé poznatky z nich bych však z analýzy audiovizuálního obsahu neměl šanci získat.

Kromě vytyčených témat, jež jsem zkoumal a jejichž volbu vysvětluji v metodologii práce, se v pořadu *Prostřeno!* často vyskytují konfliktní situace z důvodů, že je někdo z účastníků vegetarián, vegan nebo má jiný druh přístupu k vlastnímu stravování. Tato témata jsou pořadem často prostoupena a vyvolávají konfliktní situace, které pak dramaturgie pořadu využívá, stejně jako se k těmto tématům vyjadřují u stolu samotní hosté. Témata odlišného přístupu ke stravování jsem ve svém výzkumu vynechal, protože jsou natolik specifická u jednotlivých účastníků pořadu, že by rozmělnila jasnou linii výzkumu, kterou jsem si vytyčil, a to: zkoumat výskyt a projevy předsudků a stereotypů vůči menšinám, jež jsou v pořadu zastoupeny, a následnou práci dramaturgie s těmito tématy.

2. Vymezení pojmů postoj, předsudek a stereotyp

2.1 Postoj

Dříve, než se budu věnovat samotnému významu předsudku, rád bych nastínil význam slova postoj, který se s předsudky a stereotypy pojí. V obecné a sociální psychologii je postoj vnímán jako vlastnost osobnosti promítající se do chování jedince (Průcha, 2004: 25).

V psychologii jej poprvé užil Herbert Spencer v souvislosti vytváření sociálního úsudku. Hayesová (2003: 95) ve své knize *Základy sociální psychologie* cituje Fishbeina s Ajzenem, kteří definují postoj jako „naučené predispozice k celkově příznivé nebo nepříznivé reakci na daný objekt, osobu či událost.“ Tuto definici Hayesová dále rozděluje na tři rysy, které se z ní dozvíme. To, že postoje jsou naučené, konzistentní a že se týkají příznivých a nepříznivých reakcí (ibid.: 95).

Krech a další (1962: 47) nahlízejí na postoje obdobným způsobem, když říkají, že „postoje jsou stabilní systémy pozitivního nebo negativního hodnocení, emočních pocitů a technik jednání týkajících se sociálních cílů.“ Nakonečný tvrdí, že „vztah k hodnotám tvoří obsah postojů, a tak pojem postoje může být vymezen jako hodnotící vztah; postoj vůči něčemu – a předmětem postoje může být cokoli – vyjadřuje hodnocení objektu subjektem“ (Nakonečný, 1998: 118). Proto se hodnocení pohybuje na škále, jejíž hranice jsou tvořeny naprosto pozitivním a naprosto negativním vztahem (ibid.: 118).

Některé definice zase zdůrazňují, že postoje nás připravují k činnosti. Způsobují, že se častěji chováme určitým způsobem (Hayesová, 2003: 95). To podporuje definice Osgooda a dalších, jež zněla: „Postoje jsou predispozice k reakci, které se od jiných stavů připravenosti liší hodnotícím charakterem reakce, ke které predisponují“ (Osgood a další, 1957: 42).

Z předchozích definic postojů vidíme, že nejsou pouhou množinou myšlenek, týkajících se nějakého objektu, ale jsou spojeny i s činností – ovlivňují chování (Hayesová, 2003: 95). Hayesová tento poznatek ilustruje na výzkumu, který v roce 1934 provedl známý sociolog Richard LaPiere, kdy on a jeho dva čínští přátelé cestovali napříč Amerikou, spali v hotelech a jedli v restauracích. Více než 90 % podniků je bez váhání obsloužilo, a to i přesto, že v tehdejší

americké společnosti byly velmi běžné rasové předsudky proti Číňanům. Když však po šesti měsících LaPiere znovu kontaktoval dopisem tytéž hotely a restaurace a písemně se ptal se majitelů, zda by obsloužili čínské hosty, téměř všichni odpověděli, že by to neudělali (Hayesová, 2003: 96). LaPiere to komentoval slovy: „Dotazník je laciný, lehce administrovatelný a mechanický. Studium reálného lidského jednání je časově náročné, intelektuálně obtížné a jeho výsledek často závisí na výzkumníkovi. Mělo by být tedy jasné, že mnohem víc stojí za to odhadovat to, co je podstatné, než přesně měřit něco, co se ukáže jako úplně irelevantní“ (Výrost, 1989: 60).

Na základě výzkumů LaPiera a dalších se postupně začalo upouštět od představy, že postoj a chování jsou v souladu. Nakonečný připomíná nedávnou dobu života v totalitním režimu, když říká, že „chování vyjadřuje skutečný postoj tím méně, čím větším tlakem s hrozbou negativních sankcí za vyjádřený postoj se situace vyznačuje: tato skutečnost je dobře známa z každodenního života v totalitní společnosti, kde negativní postoje vůči jejímu režimu a k vládnoucí závazné ideologii musely být skrývány“ (Nakonečný, 1998: 120).

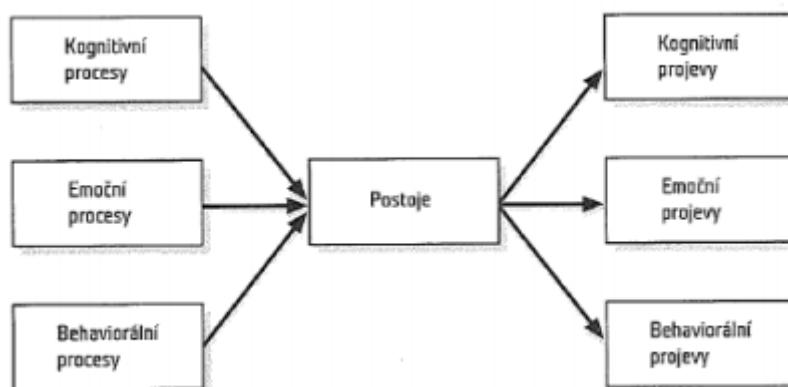
Pokud se díváme na prosazování postojů dnes, jsou ty vyloženě negativní nebo nesnášenlivé potlačovány současným veřejným diskurzem. To potvrzuje i Martin Vávra ze Sociologického ústavu AV ČR, který v bulletinu *Nesnáze s měřením přístrojů* tvrdí: „V současnosti je například ve veřejném diskurzu nepřijatelné vyjadřovat negativní soudy o jiných etnických skupinách. Pokud je někdo vyjádřit chce, musí své výroky nějak zdůvodnit, argumentovat (například vědeckými výzkumy, svůj postoj prezentovat jako popis faktů atp.). I v neveřejných interakcích existuje často očekávání, že negativní hodnocení etnik bude nějak zdůvodněno, i když takové zdůvodnění je často velmi jednoduché – založené na osobních zkušenostech, vyslechnutých historkách. Teprve v anonymních arénách typu diskusních fór na internetu můžeme najít primitivní vyjádření předsudků. Tento přístup nám může pomoci vysvětlit například to, proč více vzdělaní lidé vyjadřují méně negativní mínění o členech jednotlivých etnik. Nemusí jít pouze o to, že vzdělání nás zbavuje předsudků, ale také o to, že vzdělanější lidé jsou schopni své předsudky lépe skrývat (neboť ‚ví, co se patří‘ a chtějí to ukázat i před ostatními, například před výzkumníkem), nebo je dokáží lépe argumentovat a vydávat za nepředsudky (a naopak napadat jiné názory jako předsudečné)“ (Vávra, 2006: 12).

Při hlubším zkoumání postojů zjistíme, že jsou složité a projevují se na mnoha úrovních. Postoje se však popisují většinou pomocí tří dimenzí, z níž každá přispívá k celku. Jsou to:

- Kognitivní dimenze – týká se názorů a myšlenek, které osoba má o předmětu postoje.
- Emocionální dimenze – týká se toho, co osoba cítí k předmětu postoje, čili emocí či emocionálních reakcí.
- Konativní nebo behaviorální dimenze – týká se sklonů k chování či jednání ve vztahu k předmětu postoje (Hayesová, 2003: 96)

Tato strukturalistická teorie je založena na existenci tří komponentů postojů: kognitivní, emoční a behaviorální. Kognitivní komponenta obsahuje nějaké přesvědčení o určitém objektu postoje, emoční komponenta se týká toho, co osoba cítí k předmětu postoje. Behaviorální komponenta je tvořena sklonem k chování a jednání (Hewstone, Stroebe, 2006: 284–285).

Jednosložková teorie postojů (Hewstone, Stroebe 2006: 285).

„Různé definice se liší v tom, kterou z těchto tří dimenzí zdůrazňují. Všechny z nich jsou však důležité pro celkový vývoj postoje“ (Hayesová, 2003: 96).

„Teorie postojů tedy rozeznávají tři hlavní dimenze, které jsem zmínil výše. Výzkumy emocionální dimenze poukázaly na důležitost hodnot pro lidské

chování. Ty kognitivní a konativní pak naznačily, že postoje a chování nemusejí být vždy v souladu. Viz příklad LaPiera. Postoje nám také pomáhají hodnotit objekty a umožňují sociální identifikaci a integraci nevědomé motivace s vnějšími podmínkami“ (ibid.: 115). Člověk si díky postojům zlepšuje orientaci v okolním světě a získává větší obratnost a sociální odolnost vůči novým interakcím.

2.2 Předsudek

Předsudek podle Nicky Hayesové (2003: 121) představuje „formu agrese systematicky zaměřenou proti členům určité etnické nebo kulturní skupiny.“ Předsudek je podle ní „fixovaný, předem zformulovaný postoj k nějakému objektu projevující se bez ohledu na individualitu nebo povahu tohoto objektu“ (ibid.: 121).

Morgensternová (2007: 41) charakterizuje předsudky jako „rigidní, konstantní, emotivně zbarvené a neodrážející realitu.“

Autor dnes již klasické knihy *O povaze předsudků* G. W. Allport definuje etnický předsudek jako „antipatii, která vychází z chybné a strnulé generalizace. Tuto antipatii lze pociťovat nebo vyjádřit. Může být namířena proti celé skupině, anebo proti jedinci, protože je příslušníkem této skupiny“ (Allport 2004: 41).

Z psychologického hlediska lze předsudky popsat jako zvláštní hodnotící postoje. Jde o postoje předpojaté, subjektivní a většinou velmi emočně nasycené (Průcha 2004: 87).

V knize *Sociální psychologie* významného českého psychologa Milana Nakonečného (2009: 276) se předsudek vyhraňuje jako zvláštní druh postojů, jde o něco předem vytvořeného, převzatého.

Předsudkem v interkulturní oblasti je míněno odsouzení příslušníků jiné kultury pouze na základě nepodstatných vnějších znaků.

Příklady znaků:

- Obsahuje hodnocení bez hlubšího poznání člověka.
- Probíhá jako bezprostřední, bezmyšlenkovité odmítnutí druhého člověka.
- Funguje v prostředí postiženém skrytým nebo otevřeným kulturním konfliktem.
- Projevuje se komplikacemi, odmítáním spolupráce bez argumentů (Multi-kulti na školách 2006: 52)

Může mít různé podoby – předsudek vůči náboženství, barvě pleti, fyzickému vzhledu, etnický předsudek atp. (ibid.)

Sociologické pojetí má poměrně rozsáhlé výkladové směry, ale zjednodušeně by se předsudky daly pojmenovat jako zastávání hanlivých postojů ke členům sociální skupiny (rasismus, sexismus atd.) (Hewstone, Stroebe 2006: 536).

Pro účely předkládané práce bych rád akcentoval některé z deseti etnických předsudků, které v roce 1985 popsal Douglas Bethlehem:

- Existují dva druhy předsudků, které jsou ve vzájemné interakci; první má podklad v osobnosti, druhý ve špatné informovanosti a potřebě minimalizovat kognitivní úsilí.
- Když spolu soutěží dvě skupiny lidí, nebo mezi nimi dojde ke konfliktu, stane se z diskriminace členů vnější skupiny oproti členům vnitřní skupiny společenská norma.
- Čím méně informací o někom máme, tím spíše se uchýlíme ke stereotypům.
- Předsudky přetrvávají, dokud přetrvávají společenské normy, a mění se, pokud se změní společenské normy. (Hayesová 2003: 126–127)

Někteří autoři nahlíží na pojmy předsudek a stereotyp jako na synonyma. Jan Průcha v těchto pojmech spatřuje stejnou psychologickou podstatu a říká: „Jsou to představy, názory a postoje, které určité skupiny lidí chovají k jiným skupinám. Předsudky a stereotypy mají silný emocionální náboj, zatímco racionální obsah v nich může být potlačen“ (Průcha 2001: 37).

Musilová (2005: 28) vidí předsudky jako „výsledek stereotypizace, která znamená přisouzení stejných vlastností všem objektům spadajícím do jedné kategorie bez nutnosti osobního poznání všech objektů. Stereotyp zde funguje jako zjednodušení. Průběhu života ovšem člověk poznává, že veškeré objekty nemusí nutně obsahovat všechny prvky, v extrémním případě žádný – dochází ke schopnosti diferenciaci.“

Předsudky jsou tedy druhem postojů, které se vyznačují slabou kognitivní složkou, ale velkým emočním nábojem. Jsou nadřazenou kategorií stereotypů, kterým se budu věnovat v následující podkapitole mé práce.

2.3 Stereotyp

Jako první, kdo tento výraz použil, byl americký komentátor Walter Lippman jako metaforický význam pro „klišé“. Podle Průchy (2001: 36) jsou stereotypy „mínění o třídách individuí, skupinách nebo objektech, která jsou v podstatě šablonovité způsoby vnímání a posuzování toho, k čemu se vztahují; nejsou produktem přímé zkušenosti individua, jsou přebrány a udržují se tradicí.“ Monika Morgensternová (2007: 45) definuje stereotyp jako „sociální jev – nezávisle na tom, zda je pravdivý, nebo ne, je součástí společenské pravdy.“

„Stereotyp je sociální klasifikací určitých skupin a jejich reprezentace pomocí zjednodušujících, neověřitelných, zobecňujících znaků, jež výslovně (explicitně) či nepřímo (implicitně) představují soubor hodnot, soudů a předpokladů týkajících se chování takových skupin, jejich vlastností, minulosti a vývoje“ (Jiráček, Köpplová, 2007: 145).

Pro tento jev však není v humanitních vědách jasná definice a mnoho autorů jí definuje různě:

Tomáš Novák (2002: 10) popisuje stereotypy jako „zkratkovité představy o věcech, osobách, skupinách a institucích, přičemž tyto zkratkovité představy jsou připisovány všem jednotlivcům patřícím k dané skupině nebo třídě jevů.“

Holá a další (2012: 10) zase definuje stereotyp takto: „Jedná se o zjednodušený úsudek, který bývá velmi často propojen s emocí (tzv. emočně sycen, emočně zabarven). Jeho podstatou je hotová myšlenka, která se nezakládá na údajích, ale spíše na historkách (co je o tom či onom tradováno, co se říká apod.); jde o jakési naše nereflektované představy o typickém příslušníkovi dané skupiny. Např.: Skot je šetrný, Angličan flegmatický a my věříme takovémuto klišé, aniž máme možnost si skutečnost ověřit.“

Jako „aplikaci hotových, zažitých, zjednodušených schémat či klišé, jež většinou nejsou založeny na autentické zkušenosti“ vidí stereotyp polský filozof Adam Schaff (1981: 35). Ten nahlížel na stereotypy jako na věc čistě fyziologickou. Jelikož jsme vystavováni neustále novým vjemům a podnětům, stereotypy nám pomáhají tyto vjemy podněty třídit. Díky tomu se můžeme soustředit i na jiné věci. Kdybychom totiž měli vnímat každou skutečnost, bylo by pro nás velice náročné soustředit se na tolik vjemů a situací.

Stereotyp paradoxně proces vnímání obohacuje i zjednodušuje, funguje i jako nástroj sebeobrany (Kubiš, 2003: 14). Proto je důležité zmínit, že stereotypy nemají být vnímány pouze v negativním smyslu, ale plní i svou funkci k lepší orientaci ve světě kolem nás.

Na stereotyp se dá nahlížet z několika vědních úhlů. Psychologický pohled na stereotyp ho uvádí jako „výrazný negativní jev v rámci sociální percepce“ (Nakonečný, 2009: 276) nebo jako „vliv na naše očekávání, tedy sociální kognici. Stereotypy ovlivňují či mohou ovlivňovat vzájemnou komunikaci, protože snižují naši schopnost rozpoznávat a vnímat o konkrétním člověku informace nesouhlasné či neodpovídající vytvořenému stereotypu“ (Holá a další, 2012: 10). Naopak ze sociologického pohledu plní stereotypy jednu z hlavních funkcí v našem chování. Jak už je řečeno výše, bez stereotypů by bylo daleko složitější čelit každodenním vjemům. Díky nim se můžeme snadněji orientovat a nemusíme pokaždé vyhodnocovat chování jedince nebo skupiny, se kterou interagujeme.

V dnešní době se na stereotyp, stejně jako v minulosti, nahlíží rozdílně. Stereotyp může být sociální klasifikace, sociálně konstruován, může vyjadřovat mínění či přesvědčení.

„Stereotyp je sociálně konstruovaná duševní přihrádka, do které mohou být třízeny události a individua, a tím jsou takové události a individua dělány srozumitelnějšími“ (Fowler, 1993: 17).

„Stereotypy jsou mínění o třídách individuí, skupinách nebo objektech, která jsou v podstatě šablonovitými způsoby vnímání a posuzování toho, k čemu se vztahují, nejsou produktem přímé zkušenosti individua, jsou přebírány a udržují se tradicí“ (Nakonečný, 1997: 223).

„Stereotyp je příliš silné přesvědčení spojené s nějakou kategorií. Jeho funkce spočívá v tom, že má ospravedlnit (racionálně vysvětlit) naše chování a postoj vůči této kategorii. Stereotyp funguje jednak jako nástroj, který má poskytnout ospravedlnění našemu kategorickému přijímání (či odmítání) nějaké skupiny, jednak jako nástroj na třídění či výběr, aby se nám vnímání a uvažování příliš nekomplikovalo“ (Allport, 2004: 215–216).

Podle Holé (a dalších, 2012: 10) můžeme stereotypy rozdělit na dva hlavní typy: heterostereotypy a homostereotypy.

Heterostereotypy „jsou stereotypy o členech jiných skupin, o jiných národech a rasách, o druhém pohlaví, politických stranách či sociálních vrstvách, jejichž členem jedinec není, o jiných zaměstnáních, než která jedinec provozuje, apod. Jde o představu jedince o charakteristikách jiných skupin“ (ibid.: 10).

Homostereotypy charakterizuje jako „zjednodušenou, zobecněnou percepcí (vnímáním) skupin, do kterých jedinec patří, kterých se cítí být členem. Jde tedy o představu jedince o vlastní skupině, o vlastnostech skupiny, do které sám patří: národ, rasa, pohlaví, politická strana, skautský oddíl apod“ (ibid.: 10).

Výše jsem nabídl pohledy různých autorů na význam slova stereotyp. Tyto názory se dříve lišily a dodnes liší, takže nelze přesně definovat, co stereotypem myslíme. Pro předkládanou práci je důležité zjištění, že stereotypy nemusí být nutně negativní, že nám pomáhají v každodenní orientaci a že je můžeme vztáhnout nejen na sebe, svoji skupinu, národ a rasu, ale také na členy jiných národů, ras a skupin.

3. Stereotypy v mediálním světě

V této kapitole zasadím pojem stereotyp do konstrukce problematiky médií. Zavedu pojmy jako sociální realita a mediální realita. Dále se podívám blíže na druhy stereotypizace v médiích a uvedeme si příklady stereotypů v médiích, jazykových stereotypů, genderových stereotypů a dalších.

3.1 Reprezentace reality

Téma stereotypů se stejně jako v jiných odvětvích lidského jednání objevují i v médiích. V mediální teorii se setkáváme nejčastěji se stereotypy v kapitolách reprezentace reality (Svobodová, 2008: 3).

Zdroj: (Svobodová 2008: 3)

Definovat realitu není jednoduché, protože již od pradávna je předmětem sporů. Pro potřeby této kapitoly si ustanovíme oblast sociální reality, která je pro pochopení nejdůležitější. Sociální realitu si můžeme představit jako představu jedince o jeho okolním světě. Mediální teorie vnímá sociální realitu jako: „Svět soudů, představ a sociálních vztahů, v němž žijeme. Využívá prvků ze smyslově vnímatelného světa, jenž nás fyzicky obklopuje“ (Jiráček, Köpplová, 2007: 138).

Jiráček též říká, že „stereotypy jsou také zdrojem utváření předsudků a odsudků a hlavně reprezentují mocenské vztahy, napětí a konflikty, které jsou za nimi skryty (v českém prostředí např. o ‚nepřizpůsobivých‘ Romech, ‚neotesaných‘ Rusech, ‚přihlouplých‘ blondýnách, ‚nudných‘ účetních, ‚omezených‘ učitelkách apod.)“ (Jiráček, 2005).

Sociální realitu můžeme vnímat jako subjektivizovanou, nepřesnou podmnožinu fyzické, objektivní reality. „Existuje velké množství sociálních realit, neboť některé rysy sociální reality jsou ryze individuální, jiné jsou sdílené stejnou

kulturou, stejnou subkulturou, některé jsou společné jen některým skupinám osob“ (Svobodová, 2008: 3).

Tam, kde do hry vstupují média, je mediální realita sférou reality sociální. Média tak na základě sociální reality vytvářejí a přetvářejí mediální obsahy, které do jisté míry představují obraz sociální reality. Především tam, kde se nejedná o fikci, např. zpravodajství (ibid.: 3).

S tím souhlasí i Jirák, když říká: „Média však reálně sociální realitu neodrážejí, ale výrazně ji přetvářejí. Děje se tak ze dvou důvodů. Média musí především, při veškeré své obsahové pestrosti, nabízet sdělení, která budou rezonovat s představami, hodnotami a postoji těch, kteří je konzumují. A současně produkují a organizují sdělení, která nám nabízejí, podle vlastních vnitřních pravidel zpracování podmíněných myšlenkově i ekonomicky – podle tzv. ‚mediální logiky‘². Oba tyto faktory jsou na sobě navzájem navázány“ (Jirák, 2005).

Média se velmi často opírají o paušálně a nezpochybnovaně zjednodušující soudy prezentované jako nabyté zkušenosti, tedy o stereotypy. Zjištění, že mediální sdělení obsahují zjednodušené soudy a zkratkovité popisy mají v dnešní době velkou váhu. Vede totiž k tomu, že se studium mediovaných obsahů stalo zdrojem poznání o nás, jako společnosti samé. V případě, že se jedná o masová média lze říci, že půjde o stereotypy pro velkou většinu samozřejmé, nebo přinejmenším přijatelné (ibid.).

Média totiž nabízejí bezpočet postav, příběhů a každodenních dramát. Od zpravodajských pořadů, rozhlasu, internetu nebo tisku. Vždy jde o to, že je nějakým způsobem představován lidský příběh, drama nebo je do hry vtahován čtenář, posluchač či divák a jeho konkrétní osud. Tato „konkrétnost“ je ale jen zdánlivá. „Ve skutečnosti se vždy jedná o určitou formu zjednodušení, o stereotyp“ (Jirák, 2005).

Tato zjednodušující pravidla lze rozřadit do tří kategorií: typy, stereotypy a archetypy.

---

² Pojem ‚mediální logika‘ zde používáme – podobně jako Altheide (1995) – pro označení skutečnosti, že vše, co se dostává do médií jako jejich obsah, je zpracováno a organizováno podle principů produkce, které jsou vlastní médiím, a nikoliv zpracovávanému obsahu. To se odráží i ve snaze obsah mediálních produktů ovlivnit (například aktivitami public relations). Například v politické komunikaci v současnosti platí, že úspěšný je ten politický subjekt, který dokáže mediální logiku nejlépe využít, zatímco vzepřít se jí je prakticky vyloučeno (viz též Jirák, 2005).

S **typy** se často setkáváme v literatuře, např. v beletrii, kde se vyskytuje moudrý stařec nebo chrabrý princ. Tyto typy nesou výrazně zobecňující rysy. Jsou vnímány jako nezbytná součást určitého žánru, přesto obvykle nesklouzávají do roviny stereotypů, protože „jejich charakteristiky jsou propracovány do hloubky, a tak jejich jedinečnost není pohlcena schematizací“ (Svobodová, 2008: 4).

Stereotypy stavíme v této kategorizaci na vyšší stupeň než zmíněné typy. Stereotypy totiž deformují svoji předlohu, a nejen že ji redukuje, ale současně tyto rysy nadsazují. Vznikají dlouhodobým upevňováním významu typizací, jejich opakováním a vzájemným posilováním (ibid.: 4). Jelikož se pojmu stereotyp věnuji již v předchozí kapitole, nebudu jeho definice rozvádět znovu. Jen poznamenám, že výskyt stereotypů v médiích je úzce spojen s výskytem stereotypů ve společnosti. Dochází tak za podpory médií ke stereotypizaci rozličných skupin a jevů. Jelikož jsou média v moderním světě hlavním zdrojem těchto představ a jelikož současně bývají ve velké většině – jako organizace i jako instituce – spjata s převažujícími trendy ve společnosti (s tzv. hlavním proudem), nabízejí především většinové stereotypy, tj. stereotypy rozhodujících vrstev a převažujících hodnot ve společnosti (Jiráček, 2005).

Třetí a poslední kategorií reprezentace reality jsou **archetypy**. Stejně se stereotypy pochází i archetypy z psychologie. Tento pojem měl již od začátku psychologický přesah, neboť označoval nejhluběji zakořeněné stereotypy. „Jung je chápal jako nevědomé společné struktury, platné pro všechny lidi v rámci dané kultury, jakési psychologické dědictví lidstva“ (Svobodová, 2008: 4). Tyto struktury můžeme přirovnat k obrazům a vjemům, jako například slunce, matka, otec, dobro či zlo. Společností jsou tolerovány daleko více než výše zmíněné stereotypy. Je to pravděpodobně proto, že jejich hlubinná podstata zakrývá jejich hodnotící úroveň a týká se těch nejkotvenějších pojmů (ibid.).

Svobodová neváhá označit stereotypy jako součást novinářovy rutiny, která zefektivňuje jeho práci (ibid.: 5). Novináři totiž vědí, jaká témata čtenáře zaujmou, a proto si vytváří schémata své práce, tak aby uspokojili vydavatele, neztratili čtenáře a sami si zjednodušili práci. Právě tento nešťastný trojúhelník prohlubuje stereotypizaci společnosti, která je na masových médiích v dnešní době takřka závislá. V následujících podkapitolách uvedu několik druhů stereotypizace podle druhu mediálního sdělení.

3.1.1 Stereotypizace ve zpravodajství

Již při výběru zpráv hraje stereotypizace velkou roli. Většina redakcí má nastaven nějaký přístup a ten dodržuje. Je jasně nastaveno, jaký obsah dostane přednost, kdo dostal větší prostor v promluvách a také jaký měla daná promluva akcent. Jak budu podrobněji popisovat v následujících kapitolách, nezáleží totiž jen na tom, kdo a jak dlouho dostává v médiu prostor, ale také co říká. Názory zástupců menšin se tak můžou dostávat do veřejného prostoru skrze média méně často právě z důvodu jejich nižšího procentuálního zastoupení v populaci. To vytváří dojem, že i v pomyslném měřítku důležitosti jsou tyto názory níže postaveny. Další z důvodů stereotypizace ve zpravodajství je, že „média mají také omezené prostředky pro získávání informací, soustředí se tedy jen na místa a osoby, kde a u nichž je pravděpodobnost výskytu nových, důležitých informací nejvyšší“ (ibid.: 6). Rozpor mezi tím, jak se deformuje recepce mezi mediálními obsahy a publiky zaznamenávám i v tom, jaký důraz kladou mediální domy ve zpravodajství na skladbu svých diváků a jejich potřeby. Jestli tvoří obsah pro diváky, nebo se snaží tvořit obsah tak, aby si díky jeho kvalitě a vyváženosti diváci našli je. Velkou roli v tom samozřejmě hraje i veřejnoprávnost daného média. Například „ke zprávám v bulvárním deníku mnozí přistupují s nadhledem, přestože se může jednat o zprávu téměř identickou se zprávou v deníku nebulvárním. Jedno a totéž sdělení může být předmětem mnoha různých výkladů v závislosti na čtenáři“ (ibid.).

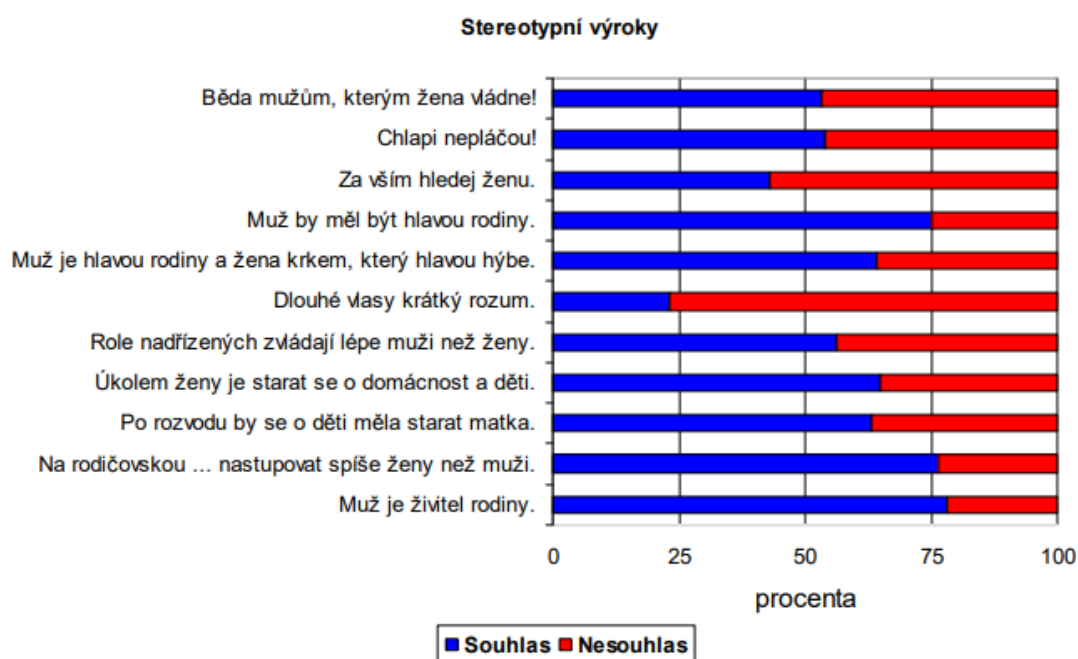
3.1.2 Stereotypizace v jazyce

Jedním z hlavních vodítek k určení žánru publicistického i literárního jsou jazykové stereotypy. Literární žánr předurčuje nejen výrazy, se kterými se pracuje, ale také fabulační postupy, množství vedlejších vět v souvětí nebo cizích slov atd. Vedle pohádek to můžou být například i anekdoty, písňe a jiné útvary lidové slovesnosti. U těchto útvarů vidíme, že jsou plné stereotypů, a to nejen v jazyce (Svobodová, 2008: 7). Nejen v literatuře, ale v každodenním mediálním sdělení, jako je tisk nebo online zpravodajství, jsou používány zjednodušující obraty, například: *porcování medvěda, jednání za zavřenými dveřmi* a jiné. Tento stylistický prostředek se velmi podobá stereotypu a říká se mu automatizace. Díky

těmto ustáleným spojení je čtenáři ulehčována interpretace sdělení a ten se tak lépe v textu orientuje. Samozřejmě to ulehčí i práci novináře, který nemusí vymýšlet nové obraty a spojení a vystačí si s již používanými a společností jasně dekódovatelnými.

3.1.3 Genderové stereotypy

„Tento druh stereotypů lze definovat jako tradiční a často i diskriminační představy o typicky mužských a ženských vlastnostech a o rolích a pozicích mužů a žen ve společnosti“ (Socioweb, 2010: 6). V mediálních sděleních se takové stereotypy vyskytují velice často. Jako příklad můžeme uvést lifestylové magazíny pro ženy, ve kterých je na první stránce téma „Jak být sama sebou“, na další je téma „Zhubněte do plavek“ a než dolistujete na konec, najdete téma „Deset receptů na smetanový koláč“. Je mi jasné, že i tímto příkladem se sám stávám obětí stereotypizace, jen jsem chtěl ilustrovat problematiku každodenních genderových předsudků. Níže předkládám výsledky průzkumu, ve kterém se zkoumala míra souhlasu se stereotypizujícími výroky.³

Zdroj: (Socioweb 2010: 5)

³ Zdroj: Šetření žáků 8. tříd ZŠ a tercií víceletých gymnázií Názorové stereotypy, 2010, FSV UK, N=933

Je evidentní, že tyto stereotypy jsou již od raného věku utvářeny především rodiči a posléze i médii. Například u dětských časopisů či slabikářů, kde je velmi často maminka zobrazována v kuchyni a tatínek v práci atd.

Velmi často se v médiích setkáváme s nadužíváním mužského rodu, tedy generického maskulina.⁴ Média však prozatím příliš tyto výtky nereflektují, a tak se stále setkáváme s titulky typu: „Studenti toho vědí méně než dříve“, „Řidiči přestali mít zájem o nové průkazy“, „Lékaři vybírají poplatek i tehdy, když nemají nárok“. Dosavadní snahy o zženštění maskulinního českého jazyka prozatím zřejmě zůstanou v mediální mluvě nevyslyšeny. Jako genderovou úlitbu však můžeme vnímat označení pronikající do češtiny z jiných jazyků, díky kterým máme hvězdu-herce, celebritu-zpěváka nebo ikonu-umělce (Svobodová, 2008: 8). Podle Trampoty (2006: 95–96) se v médiích vyskytuje i nerovnost prezentace žen mezi redaktory, a tedy i jejich nerovnoměrné zastoupení jakožto informačních zdrojů. I kvůli tomu jsou ženy zobrazovány jako anonymní příklad veřejného mínění, v rolích matek, žen v domácnosti, sester nebo žen od mužů. Ženy jsou zobrazovány v tradičním prostředí rodiny nebo kuchyně a muži jsou představitelé autorit nebo řešitelé konfliktů.

3.1.4 Stereotypy v obrazových sděleních

Tento druh stereotypů je v mediálních sděleních velmi častý. Každá skupina obyvatel má nějaké zažité schéma zobrazování. Politici jsou zobrazováni jinak než umělci, Romové zase jiným způsobem, nejspíše jako sociálně vyloučení, nebo naopak jako nositelé tradičního folkloru. Stereotypní vizualizaci podléhají také zobrazovaná místa. Může jím být Opera house v Sydney s ikonickou stavbou připomínající odlupující se pomeranč nebo Atomium v Bruselu (Svobodová, 2008: 8–9). Jako jeden z příkladů přístupu zpravodajské redakce a vizuální prezentace stereotypů bych rád uvedl televize Prima. Ta nařídila redaktorům zobrazovat uprchlíky jako bezpečnostní riziko a hrozbu (Hlidacipes.org, 2016).

---

⁴⁴ Výraz, jehož mluvnický rod je mužský, ačkoliv označuje osoby, jejichž přirozený rod může být i ženský.

Server HlídacíPes.org se zaměřil na obsahovou analýzu televizního zpravodajství televize Prima⁵ od srpna 2015 do září 2015 a zjistil, že změna ve vyznění zpráv je zjevná (viz tabulka).

Období 1.8. - 7.9. 2015		
pozitivní	6	9,00%
neutrální	36	53,00%
negativní	26	38,00%
Období 7.9. - 30.9. 2015		
pozitivní	0	0,00%
neutrální	16	27,60%
negativní	42	72,40%

zdroj: (HlídacíPes.org, 2016)

Server také uvádí, že po „obsahové stránce v příspěvcích přibylo komentativních pasáží ve zpravodajství redaktorů i emotivního jazyka při ohlašování příspěvků moderátory a dodává, že reportáže naopak začaly mnohem více zdůrazňovat hrozby a stereotypy: ‚bohatství‘ uprchlíků ilustrované záběry na mobilní telefony, to, že si neváží pohostinnosti, nechávají za sebou nepořádek a podobně“ (ibid.).

Televize Prima využila audiovizuálních materiálů z roku 2015 i v prezidentské debatě v roce 2018, tedy téměř tři roky po největší krizi. Tyto záběry působily jako vytržené z kontextu, avšak tendenčnost debaty jen umocnily.⁶

Vizuální stereotypy, jež se používají v masových médiích, ovlivňují postoje veřejnosti a mají dopad na nejen na její dlouhodobé názory, ale pokud se stereotypizace (nejen vizuální) používá „šikovně“, může mít vliv i na okamžité rozhodování v důležitých referendech. Proto je důležité si mediálních sdělení pečlivě všimnout, protože podstatným důvodem jsou tušené a předpokládané dopady médií na společnost a postoje a chování jejích členů. Jednou z vlivných hypotéz o účincích médií je hypotéza o mediální „naturalizaci“ předkládaných hodnot. Tím, že média nabízejí nějaké obsahy (a s nimi nějaké hodnoty), vzbuzují dojem,

⁵ Celý výzkum zde: <https://hlidacipes.org/wp-content/uploads/2016/05/Tabulka-ad-Prima-ok.xls>

⁶ Výroky z debaty zde: <https://demagog.cz/diskuze/cesko-hleda-prezidenta>

že příslušné obsahy, jevy, soudy a hodnoty jsou samozřejmé, snad až přirozené (Jiráček, 2005).

4. Muslimové v české společnosti

Abychom lépe pochopili vztah Čechů a muslimů, představím v této kapitole stručně, na jakých základech je tento vztah, potažmo obava z islámu, postaven. Také se zaměřím na teoretický základ mediálního nahlížení na muslimy a islám a závěrem se v krátké kapitole zaměřím na halal způsob přípravy jídla v České republice.

Postoj občanů České republiky v otázce islámu a muslimů je dlouhodobě komplikovaný, přitom jejich počet tvoří zanedbatelnou část populace, cca 0,2 %. Určit přesný počet muslimů na území ČR je komplikované, protože ne všichni muslimové se prioritně identifikují na prvním místě jako muslimové (Lhoťan, 2013: 15). Podle údajů z roku 2007 se objevují dva rozdílné údaje: 10 000 osob a 20 000 osob. K prvnímu přibližnému údaji se přiklání i místopředseda Ústředí muslimských obcí RNDr. Vladimír Sánka, ovšem – jak dodává – nejsou možnosti, jak tento údaj ověřit (Mendel a další, 2007: 408). Podle nejnovějších údajů se počet muslimů pohybuje spíše na horní hranici jmenovaného rozsahu, tedy 22 000 muslimů v ČR (Manipulátoři, 2017).

4.1 Skladba muslimské komunity na území České republiky

Podle Lukáše Lhoťana (2013: 10) se komunita muslimů v České republice se skládá ze tří hlavních složek: etničtí muslimové, kulturní muslimové a náboženští muslimové.

Etničtí muslimové

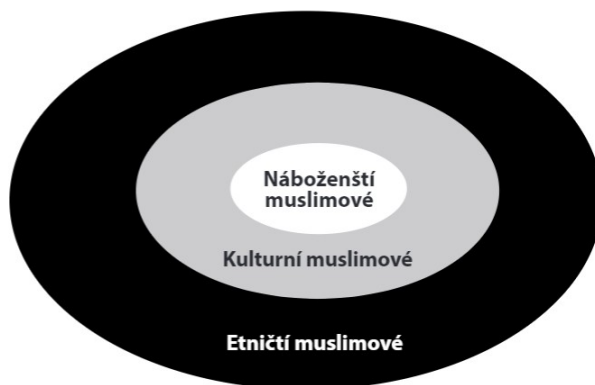
Do této kategorie řadí Lhoťan lidi, kteří se narodili minimálně jednomu muslimskému rodiči a vnímají svou identitu skrze etnickou příslušnost sebe nebo rodiče. Převážně jsou velice vlažní ve své víře včetně přístupu k islámu a pokud jej vůbec reflektují, tak pouze jako příslušnost ke kultuře nebo etniku s prakticky žádným zájmem o islám jako náboženství. V muslimské komunitě představují největší počet osob (ibid.: 10).

Kulturní muslimové

Do této kategorie patří lidé, kteří svou muslimskou identitu neprožívají pouze národnostně, ale i kulturně a v menší míře i nábožensky. Například tím, že se občas pomodlí nebo se zúčastní svátků, ovšem o islámskou teologii neprojevují žádný větší zájem. V muslimské komunitě představují druhou největší komunitu (ibid.: 10).

Náboženští muslimové

Třetí, a zároveň nejmenší skupina z vyjmenovaných kategorií. Jedná se o osoby, které přednostně zdůrazňují svou náboženskou identitu. Základem jejich islámu je vymezení vůči okolí a v nejhorším případě podpora násilí, nebo přímo jeho konání (ibid.: 10).

Zdroj: (Lhoťan, 2013: 10)

Přestože je na našem území zanedbatelný počet muslimů, navíc těch, kteří zdůrazňují náboženskou identitu, postoj Čechů vůči nim je velmi rezervovaný, až negativní. To si uvědomují i sami muslimové. „Dokážou pochopit, že o nich lidé v ČR mnoho nevědí, a sami sobě ukládají, že je jejich úkolem šířit informace o své kultuře a o svém náboženství, chtějí-li, aby o nich jejich okolí něco vědělo. Někdy však upozorňují i na to, že vůle k pochopení musí být oboustranná. Jejich tolerance k projevům rasismu u české populace je však poměrně velká a omlouvají ji u ní neznalosti“ (Pavlíková, 2012: 28).

V úvodu knihy *Islám v srdci Evropy* naznačuje původ rezervovanosti k něčemu novému včetně islámu i Miloš Mendel, kdy říká, že: „My, Češi a Moravané, máme někdy neodbytný sklon hodnotit sebe sama jako lepší nebo

alespoň dostatečně schopné na to, aby se o nás ve světě hovořilo s obdivem“ a vysvětluje na příkladu různých rčení, jako „co je české, to je hezké“ nebo že „ležíme v srdci Evropy“ kulturní egocentrismus a stereotypy, které sice ve sféře sociální komunikace mezi obyvateli stále do jisté míry fungují, ovšem neplatí v politické ani ekonomické realitě. K druhému příkladu stereotypního rčení o výjimečnosti českého národa Mendel dodává: „V tomto kliše jako by rezonovalo sebestředné národovecké přesvědčení o tom, že české země představují onen smršťující se sval, který vhání životadárnou tekutinu do všech údů a nervových center evropského organismu“ (Mendel a další, 2007: 9).

Tomu tak nikdy nebylo a není tomu ani dnes. Geografická poloha a její faktory však nelze podceňovat. Naše uzavřenost mezi pohraničními hvozdy se nepochybně spolupodílela na jisté míře kulturního konservatismu českého lidu a v dějinném procesu spoluutvářela některé rysy „národní povahy“. Tento pocit národní výjimečnosti je však jakýmsi opiem, kterým je český národ poblouzněn. Česká republika totiž ještě dlouho nebude „vybájenou“ zemí pro ekonomické a politické uprchlíky, už protože poměry v našich uprchlických táborech a jednání s příslušnými imigračními úřady zdaleka nejsou ideální. Proto bude Česko ještě dlouho tranzitní zónou k cestě do Německa nebo Nizozemska, kde jsou lepší podmínky pro život muslimů, jak z hlediska zaměstnanosti, finančních poměrů, tak z hlediska vlídnosti a tolerance „jinakosti“, která v ČR zatím chybí (Mendel a další, 2007: 10–11).

Dá se tedy předpokládat, že latentní, dokonce sílící sklon české společnosti ke xenofobii, či přinejmenším jisté míry „kolektivní nervozity“ postihne – vedle Romů, Vietnamců a dalších Asiatů, Židů či jinak odlišných civilizačních komponentů obyvatelstva – také stoupence islámu. V případě muslimů to bude zřejmě ještě složitější. Jestliže některé výše zmíněné nábožensko-etnické komponenty mají a budou mít na své straně morální podporu politických míst a bezvýhradnou „politickou korektnost“ sdělovacích prostředků, mnohé nasvědčuje tomu, že v případě muslimů nemusí být taková podpora a shovívavost jednoznačná (ibid.: 14).

4.2 Islamofobie především mediální

Jako úvod do této podkapitoly použiji příběh muslimské rodiny z Indonésie, která popisuje potíže při hledání bytu.

„Máme tu docela problém najít byt. Protože většina Čechů nechce v domě cizince. Pokaždé se nám stalo, že bylo těžké získat byt. První problém je jazyk, že se těžko domlouváme, a druhý problém je, že po mailu je všechno v pořádku, jsme domluveni, pak se setkáme a – ne! (smích). Myslím, že Češi jsou rasisti (smích). Hledali jsme přes internet, napsali jsme spoustu mailů, měli s pronajímateli spoustu schůzek. Nakonec jsme měli štěstí, majitel bytu odjížděl do zahraničí a byl to takový otevřený člověk, kterému nevadili cizinci“ (Pavlíková, 2012: 51).

Přestože jsem zvolil relativně agresivní výpověď vůči české společnosti, vnímání islámu a vztah České společnosti a muslimů nemusí být vždy takový. Většina muslimů se setkala spíše s nezájmem a lhostejností, než s výpady a stereotypními názory. Tímto úvodem do mediálního obrazu muslimů jsem chtěl ukázat komplikovanost v přijímání něčeho „cizího“ s čím se česká společnost musí poslední roky vyrovnávat a média na utváření těchto postojů mají velký podíl.

Islám se v posledních době stal v Čechách módním tématem a na záležitosti, jež s ním (často jen domněle) souvisejí, narazíme při četbě novin, sledování televizního zpravodajství nebo v běžných společenských rozhovorech. Zájem o islám se výrazně projevuje i v knižní produkci a úměrně s tím stoupá informovanost novinářů, „angažovaných intelektuálů“, zkrátka zainteresované české společnosti v nejširším slova smyslu. Tento zájem široké veřejnosti může vést k hlubšímu poznání, ovšem může také vést k vytváření „civilizačních strašáků“. Mediální obraz muslimů prošel v uplynulém desetiletí výraznými proměnami, v nichž zásadní roli sehrály teroristické útoky z 11. září 2001 a následná invaze do Afghánistánu a Iráku. Mediálnímu obrazu českých muslimů se věnuje analýza nazvaná *Neviditelná menšina* Martiny Křížkové (2006), vypracovaná pro Multikulturní centrum Praha. Ta hned v úvodu předesílá:

„Vysoký stupeň mediace, který je vlastní dnešnímu civilizovanému světu, vytváří pozoruhodný paradox. Některé společenské jevy a procesy se dostávají do povědomí příjemců mediálních sdělení dříve, než mají možnost porovnat svoji

„mediální“ zkušenost s bezprostřední zkušeností osobní. (...) Vzhledem k malému počtu muslimů na českém území a zároveň předpokládané silné mediální akcentaci problémů spojovaných s islámem ve světě v poslední době se v české veřejnosti mohou vytvářet názory, které neodpovídají realitě skutečného života muslimské komunity v Čechách, ale mohou zprostředkovaně ovlivňovat jejich zdejší životní prostor. Při absenci většinové osobní zkušenosti nemají zdejší občané ovšem možnost tyto informace konfrontovat s ničím jiným, než s opět mediálně konstruovaným obrazem islámu (muslimské komunity) v Česku“ (Křížková, 2006: 1–2).

Autorka analýzy vyhledávala klíčová slova všech periodik na českém území po dobu jednoho roku od 2005 do roku 2006. V jedné části výzkumu se věnuje spojení muslim a jeho vztah k vepřovému a alkoholu. Jak sama Křížková říká: „Jde o silnou symbolickou odlišnost, jež pravidelně vyžaduje ujištění, že jinakost nepředstavuje žádnou ‚hrozbu‘. Poselství skryté v kuchyňských mikropříbězích lze číst i takto: přestože jsou jiní (mohou odmítat vepřové i alkohol), nejsou zase tak nebezpeční, protože jinak jim tu chutná (ujišťují o svém přátelství)“ (ibid.: 6).

Výsledky analýzy shrnuje autorka následovně: „Střípky informací, které média o českých muslimech nabízejí, zatím připomínají rozbité zrcadlo, z něhož zbylo jen pár více či méně poškozených kousků. Obecně je možné ve člancích vysledovat všudypřítomný stereotyp, který k čitelnému obrazu českých muslimů příliš nepřispívá a jež zřejmě nepřekračuje schematičnost vnímání muslimů ve společnosti jako celku“ (ibid.: 8). Podle Křížkové jsou muslimové představováni jako cizinci, je zdůrazňovaná jejich odlišnost, která je vesměs chápána negativně (potenciál hrozby). Naopak kulturní zázemí a relevantní informace nejsou v českých médiích příliš reflektována. Čtenáři, kteří nemají s muslimy přímou zkušenost, tak dostávají pouze útržkovité informace o muslimech a jejich kultuře. Tyto informace navíc nebývají příliš pozitivní. Pavlíková (2012: 82) říká, že „zneklidňující je zejména důraz na odlišnost, bez dalších možností ji pochopit. Pokud by se podobný způsob informování o českých muslimech prohluboval, pak by mohl bránit v úspěšné integraci této menšiny“ (ibid.).

Tento problém přisuzuje autorka výzkumu především samotnému fungování médií, kdy obsah médií je dán logikou jejich vnitřního fungování. „Selekce zpráv, probíhající na několika úrovních, se řídí sice čistě intuitivními, ale

zato vysoce konvencionalizovanými pravidly. Překonat mediální práh pozornosti (tj. získat možnost pro otištění) má jen ta zpráva, která splňuje určitá kritéria, má zpravodajskou hodnotu“ (ibid.)

V českých médiích je tak kladen důraz na silnou akcentaci dramatu a konfliktu jako nositeli příběhu. To podle autorky samo o sobě vede k stereotypizaci obsahu mediálních produktů. Mediální obraz muslimů v naší společnosti tak není příliš zřetelný, ovšem dává tušit tendence, jež se mohou projevit v budoucnu. Pokud bude počet muslimů stoupat, pak lze předpokládat, že se obraz muslimů v mediálním prostoru „sám od sebe“ zlepší. Jediná cesta je tak osvěta a změna charakteru informování veřejnosti o této menšině, dokud se nezvýší alespoň základní povědomí široké veřejnosti o této menšině (ibid.: 9).

Tento závěr potvrzuje i Tomáš Melichárek, jenž v předmluvě své knihy *Islám v Brně* cituje Attilu Kovácse.

„Místo, aby lidé zkoumali a zjišťovali skutečná fakta, sestavují si na základě svých domněnek a útržkovitých informací, filmů a předsudků vlastní obraz. Tak vzniká obrovská fikce a lidé se vlastně nebojí islámu, ale právě své představy. Kdyby si dali práci a hledali pravdu, velká část mylných představ by se přestala šířit a vzájemné vztahy by byly mnohem méně konfrontativní“ (Attila Kovács, citováno z Melichárek, 2011: 3).

4.3 Problematika halal stravy

S tématem mého výzkumu jídlo a odlišné stravování muslimských aktérů samozřejmě souvisí. Pavlíková (2012: 72) se ve své publikaci věnuje takzvanému halal⁷ způsobu života. Některé potraviny jsou nečisté, (haram) a není možné je jíst, jako např. vepřové nebo alkohol. V přípravě masa způsobem halal jde o to nejdříve maso zvířete odkrvit a zabít správním způsobem a dát pozor, aby nebylo kontaminováno další jídlo haram složkami (Pavlíková, 2012: 72).

Tak, jako se liší stravování v různých zemích, tak se liší i stravování muslimů u nás. Velice benevolentní způsob říká, že zvíře nemusí zabít muslim, ale může to být křesťan nebo Žid. Někteří muslimové například u některých restauracích neposuzují halal tak přísně a stačí jim předpoklad, že maso může být

---

⁷ Předměty a činnosti každodenního života, jež jsou podle islámské tradice povoleny. Nejčastěji se tento pojem používá ve spojitosti s vybranými druhy potravin, které je muslimům povoleno upravovat a konzumovat.

halal. Tento způsob však není častý. Většina muslimů na našem území si na halal potrpí a řeší špatnou dostupnost halal masa. Ti, kteří se k halal masu nedostanou ať už z finančních důvodů, nebo z důvodů dostupnosti v místě bydliště tak volí bezmasá jídla. Spíše, než rodiče mají s halal stravou problémy děti, a to především ve školách a školkách. Často tuto situaci řeší krabičkami s jídlem, donesenými z domova. Obecně však Pavlíková tvrdí, že muslimové v ČR buď přistupují k halal přípravě jídla benevolentněji, nebo jsou ochotni obětovat čas a peníze, aby sehnali halal ingredience podle pravidel.

5. Romové v české společnosti

V této kapitole bych rád z teoretického pohledu zhodnotil pozici Romů v České republice vůči majoritní české většině. Zaměřím se na zkušenosti obou skupin navzájem a stereotypy, které se v mediálním prostoru vůči Romům vyskytují.

5.1 Romové a majorita

Ivan Gabal ve své knize *Etnické menšiny ve střední Evropě: konflikt nebo integrace* (1999: 83) píše, že „Romové jsou dnes jedinou dlouhodobě usídlenou výrazně odlišnou etnickou menšinou v české společnosti.“ Podle *Zprávy o stavu romské menšiny za rok 2016* žije na území České republiky odhadem 245 800 Romů (Vláda ČR, 2016: 4). Tato čísla jsou však značně nepřesná, protože „problém, který znesnadňuje sběr dat nejen o počtu, ale téměř všech dat o Romech, je vysoká migrace sociálně vyloučených Romů za dostupnějším bydlením. Některé romské rodiny změny bydliště během roku i několikrát. Na základě zpráv od koordinátorů má však migrace romských rodin spíše intraregionální charakter, čili migrují v rámci spádového území obce s rozšířenou působností nebo kraje“ (ibid.).

Pohled české společnosti na romské etnikum je dlouhodobě negativní. Podle Centra pro výzkum veřejného mínění Sociologického ústavu AV ČR, které každoročně zkoumá vztah veřejnosti k národnostním skupinám v České republice je pohled na Romy od roku 2013 v podstatě stejný. Z tabulky níže je patrné, že od roku 2013 nedošlo k signifikantní změně vnímání romské menšiny, hodnoty jsou víceméně stejné a potvrzují, že Romové byli nejvíce nesympaticky vnímanou

minoritou žijící v ČR. V roce 2017 se národností skupinou s největšími antipatiemi stali Arabové (ibid.: 5).

Tabulka 2: Vztah k národnostním skupinám žijícím v ČR – vývoj v čase (%)

	III/2013	III/2014	II/2015	III/2016	III/2017
Češi	1,69	1,58	1,59	1,66	1,75
Slováci	1,79	1,72	1,76	1,88	1,91
Poláci	2,47	2,40	2,47	2,61	2,59
Řekové	2,72	2,58	2,72	2,88	2,74
Židé	2,80	2,67	2,83	2,91	2,86
Maďaři	2,96	2,80	2,88	2,93	2,86
Němci	2,87	2,83	2,82	2,87	2,89
Bulhaři	2,98	2,88	2,95	2,98	2,93
Vietnamci	3,26	3,09	3,11	2,96	2,97
Rusové	3,11	3,27	3,31	3,18	3,16
Srbové	3,16	3,07	3,19	3,21	3,20
Čiňané	3,35	3,28	3,25	3,27	3,27
Ukrajinci	3,57	3,36	3,44	3,26	3,30
Rumuni	3,60	3,56	3,55	3,59	3,52
Albánci	3,66	3,65	3,74	3,86	3,80
Romové	4,24	4,21	4,30	4,26	4,15
Arabové	-	3,79	4,02	4,20	4,19

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

I přesto, že se česká společnost k problematice Romů vyjadřuje, tak podle Jiřího Homoláče (1998: 82) „nemá většina populace s Romy jinou zkušenost než mediální.“ Pavel Navrátil (2003: 129) však nabízí smířlivější pohled, když říká, že „majoritní občané, kteří mají každodenní kontakt s romskými sousedy, mají výrazně tolerantnější postoje než spoluobčané, kteří s Romy nemají pravidelnou osobní zkušenost.“ O faktorech předpojatosti, které majoritní většina, ale i Romové mají (stereotypy, předsudky a postoje) se zmiňují v kapitolách výše. Lisá (1999: 394) říká, že „tato předpojatost vyplývá z hodnotových vzorců chování, tradic, zkušeností, informací (resp. dezinformací) a ze sociální percepce. Vede nás k takovým závěrům a interpretacím, které jsou akceptovány jako pravdivé bez jakýchkoliv důkazů. Obvykle je naše domněnka o lidech před námi ovlivněna hodnotami, očekáváními a zkušenostmi s podobnými jedinci a my vyvozujeme závěry na základě jiných věcí, ve které věříme či očekáváme.

Podle Lisé (ibid.) „využíváme předsudky a stereotypy (pojmy vymezeny v předchozích kapitolách, pozn. autora) často bez našeho vědomí (a hlavně tehdy, nemáme-li jiné informace a vzory chování), může tento faktor vystavět vysokou bariéru mezi jedinci žijícími vedle sebe. Bránit se tomuto faktu je možné pouze kvalitními a fundovanými informacemi a řadou pozitivních příkladů, které naruší generalizovaný model a povede nás k diferenciaci a konkretizaci. Předsudky majority vůči romské menšině jsou dokladovány velmi často v sociologických

výzkumech veřejného mínění (viz výše) a v každodenních příkladech, o kterých se dozvídáme z masových medií. Romové pak zaujímají i své stereotypy a předsudky proti majoritě, a tak narůstá konfliktní soužití a nežádoucí disharmonie. Romové si opět evokují situaci, kdy je gádžové trestali za kočování, kdy je sepisovali do evidence a kdy řada členů jejich rodiny musela do koncentračního tábora. Proč by měli majoritě najednou důvěřovat?“

Berger (2007: 91) říká, že „jestliže určitá část společnosti, v níž žít musíme, hodnotu jedince neuznává, může být takovéto zneuznání jeho hodnoty vyrovnáváno opačným uznáním či „protiuznáním v jeho bezprostředním společenství.“ Toto protiuznání však může jedinci přinést uznání o podobně distancovaných jedinců v majoritní společnosti. Tyto společnosti pak Berger nazývá „protispolečnostmi“ Berger uvádí jako příklad dvojí možné hodnocení Žida v antisemitském prostředí majoritní společnosti a v prostředí jeho vlastní „protispolečnosti“: „Svět nevěřících ho může uznávat jen jako opovrženého žida, ale toto zneuznání jeho hodnoty může být vyrovnáno opačným uznáním uvnitř samotné židovské obce, kde je třeba považován za největšího talmudistického učence v Lotyšsku“ (ibid.: 91).

Toto skupinové uznání protispolečnosti tak vytváří prostředí, které jedincům v ní žijícím umožňuje skrze uznání a potvrzení jejich hodnoty přijmout a snáze si udržet sebehodnocení a identitu, která je jim v širší společnosti upírána (Skupnik, 2007: 141).

5.2 Média a Romové

To vše můžeme sledovat nejen v každodenním životě in natura, ale i v mediální konstrukci reality. Například i v pořadu *Prostřeno!* při situacích ve kterých se snaží romský aktér vymezit se vůči svému etniku nebo majoritní společnosti. Ty analyzuji v praktické části této práce.

Atraktivita menšinových témat je často mediálně prezentována v kontextu konfliktu či dramatu, stejně, jako se to děje u muslimské menšiny, viz předchozí kapitola. To potvrzuje i Van Dijk, který říká, že „atraktivita jednotlivých témat pro novináře odpovídá majoritnímu přístupu mainstreamových médií k zobrazování menšin“ (Van Dijk, 1987, cit. z Aktuálně – agentura pro sociální začleňování 2011: 109). Média více informují o minoritách až v situacích, kdy pro majoritu představují ohrožení, problém či vyvolají senzaci. Z výzkumu *Analýza*

*mediálního zobrazení Romů v českých médiích od začátku července 2011 do konce května 2012*⁸ (ibid.) vyplývá, že témata jako kriminalita, extremismus či bydlení jsou novináři nastolována daleko častěji než například témata, která se týkají potíží samotných Romů. Závěry tohoto výzkumu vysvětlují dvě protichůdné tendence. První je dominantní a nastoluje silně negativní stereotyp romské komunity. Ta druhá je výrazně slabší, ale podstatná. K nastolenému stereotypu totiž poskytuje alternativu, i když s převažujícím zobrazením spíše koexistuje, nežli jej nabourává“ (ibid.: 140).

5.2.1 Dominantní a alternativní obraz romské menšiny v médiích

Dominantní obraz romské menšiny se ve zpravodajství opírá především o mediální konstrukci „romské“ kriminality a tematizování obav majority z Romů. Podle výsledků zmíněného výzkumu jde především o požadavky na zajištění bezpečí, důraz na represii, konstruování obrazu problematického soužití a možná revitalizace společenské nebezpečnosti neonacistů. Zásadní vliv na negativní prezentaci romské minority má především nadužívání etnicity.

„Etnicita není neutrální pojem a kvůli silnému rámování příspěvků obrazem ‚romské‘ kriminality označení Rom/Romové přináší do zpravodajství zřetelně negativní konotace, jež nemají žádné opodstatnění. Ve svých důsledcích tak mohou média i přispívat k podněcování rasové nesnášenlivosti. Smysluplné využití etnicity v médiích nastává v situacích, kdy plní informační funkci – především označuje specifickou povahu události“⁹ (Aktuálně – agentura pro sociální začleňování, 2011: 140).

Majoritní perspektiva je zásadní pro konstruování podoby obrazu Romů. Ti nejsou chápáni jako relevantní partneři ani ohledně přístupu do zpravodajství. Dokáží však v roli „autority“ majoritní optiku alespoň narušit (ibid.: 141).

---

⁸ Analýza pokrývá 6252 textů v období 1. 7. 2011 do 31. 5. 2012, které byly publikovány v domácím zpravodajství (Předmětem analýzy je zpravodajství všech celostátních a sítě největších regionálních deníků a jejich internetových mutací: Hospodářské noviny, Lidové noviny, Právo, MF Dnes, Blesk, Deníky (Vltava Labe Media), ihned.cz, idnes.cz, lidovky.cz, novinky.cz, blesk.cz, denik.cz; Aktuálně.cz; zpravodajství celoplošných televizí: TV Nova, TV Prima a České televize a Českého rozhlasu a rozhlasových stanic Frekvence 1 a Rádia Impuls.

⁹ Zjednodušeně řečeno označení romská polévka nebo romský festival zřetelně charakterizuje vlastnost určité polévky či festivalu. Na kriminalitě nebo nepříjemných sousedech však nic romského není – romská vlastnost není krást nebo být nepříjemným sousedem. Více viz kapitola 2.5.5. kultura a zveřejňování etnicity (Aktuálně – agentura pro sociální začleňování, 2011: 140).

Důležité je zmínit také malou distanci novinářů od politiků. Například výstupy starostů jsou tak veřejností chápány jako relevantní zdroj informací pro média, aniž bychom se ohlíželi na jejich politické ambice. Průvodním jevem mediální prezentace romské menšiny je také snížená citlivost k rasistickým výroky a postojům ve zpravodajství, pokud je není možné připsat pravicovému extremismu. Tyto výroky se do médií dostávají velmi často právě skrze promluvy politiků, které nejsou nikým rozporované a komentované. Dalším problémem je malá atraktivita tématu pro mainstreamová média, kdy „dominantní stereotyp podporuje nejen přirozená inklinace novinářů k vysoké shodě obsahu,¹⁰ ale i rozsáhlé přebírání agenturního zpravodajství při informování o romské menšině“¹¹ (ibid.). Převládající stereotyp může také konvenovat s představami a očekáváním samotných novinářů, a i proto je těžké tyto stereotypní představy narušit.

Situace se však zlepšuje a dominantní obraz romského etnika v očích majoritní společnosti skrze média je narušen tím, jak „klesá rámování příspěvků (v médiích, pozn. autora) romskou kriminalitou, tak se ve zpravodajství objevují více neutrální až pozitivní informace o romské komunitě, a především širší kontext, který novinářům umožňuje jistou dávku kritického odstupu od tématu. Situaci také pomáhají různé projekty, které si své místo v českém mediálním prostoru našly. Jde například o světový festival Khamoro¹² (romsky ‚sluníčko‘), který se pravidelně objevuje v reportážích a zpravodajských relacích, minimálně na veřejnoprávních kanálech.¹³ Posílením této protikladné tendence ve zpravodajství nezmizí stereotypní zobrazení Romů v médiích, může se však stát reálnou a pro kvalitu vzájemného soužití jistě i nutnou protiváhou“ (ibid.: 142).

6. Homosexuálové v české společnosti

Stejně jako v předchozích dvou kapitolách se i zde budu věnovat nejdříve popisu situace menšiny a většinové společnosti. V tomto případě půjde o sexuální menšinu LGBT komunity, především homosexuálů. Následně se zaměřím na jejich mediální obraz, jenž přispívá k utváření postojů většinové společnosti na homosexuální komunitu.

---

¹⁰ Vzhledem ke vztahu ke zpravodajským hodnotám (Kunczik, 1995: 81).

¹¹ Závěry výzkumu říkají, že až 20 % tematického obsahu tvořily články převzaté z ČTK.

¹² <https://www.khamoro.cz/cs/>

¹³ <https://www.khamoro.cz/cs/info/medialni-vystupy.html>

6.1 Vztah většinové společnosti a LGBT menšiny

V České republice je zažité povědomí, že homosexuální menšina tvoří asi 4 % populace, podle výzkumu biologa Jaroslava Flegra z roku 2016 je však ve společnosti až 6,7 % neheterosexuálních mužů a 11,5 % neheterosexuálních žen. Data pro svůj výzkum čerpal z internetového dotazníku, kterého se zúčastnilo cca 40 000 respondentů. Sám Flegr k výzkumu říká, že „ta zažitá čtyři procenta homosexuálů v populaci se tedy ukázala jako silně podhodnocená. Dnes se lidé minimálně v anonymních internetových dotaznících nestydí a nebojí přiznat jinou orientaci a ve výzkumech se to projevilo“ (Echo24, 2016).

Znát rámcově procentuální vzorek homosexuálů v české společnosti je sice pro povědomí sice důležité, ovšem ještě důležitější je postoj majoritní veřejnosti k této komunitě.

LGBT¹⁴ lidé jsou, stejně jako ostatní sexuální, náboženské či sexuální minority, konfrontováni se sociální realitou, na jejíž tvorbě (ať už prostřednictvím kulturních, legislativních či jiných norem) se podílí především majoritní většina (v tomto případě heterosexuální). Vztah mezi LGBT menšinou a majoritní společností je vztahem dynamickým, při kterém společenská atmosféra ovlivňuje chování LGBT menšiny a její chování zpětně ovlivňuje vztah majority. V posledních staletích se však tyto vztahy pohybovaly převážně v začarovaném kruhu, kdy postoj majority zaháněl LGBT menšiny do nedůstojného postavení, kterého pak bylo zpětně používáno k legitimizaci potlačování jejich práv (Beňová, 2007: 43).

V posledních letech se však situace začíná zlepšovat a LGBT lidé zažívají ve společnosti menší stigmatizaci. Přesto však nelze říci, že by dnes měli tito lidé stejná práva jako heterosexuální většina. Podle Beňové to vychází „mimo jiné z normotvornosti většinového chování, která se odráží v tzv. heteronormativitě, tj. podvědomém vnímání heterosexuality jako jediné (resp. jediné obvyklé) sexuální orientace. Heteronormativitu lze nalézt jak v běžné společenské konverzaci (např. mužů se ptáme, zda mají partnerky, čímž automaticky předpokládáme jejich heterosexuální orientaci), tak v legislativě (institut

---

¹⁴ Zkratka označující lesby, gaye, bisexuály a transgender osoby. Zkratka tak zahrnuje osoby s menšinovým sexuálním zaměřením vůči heterosexuálnímu zaměření (LGB) a osoby s menšinovou sexuální či genderovou identitou (T, příp. též IQ).

manželství je otevřen pouze párům tvořeným mužem a ženou), tak v dalších oblastech společenského života (vzdělávání, zdravotnictví apod.) (ibid.: 43).

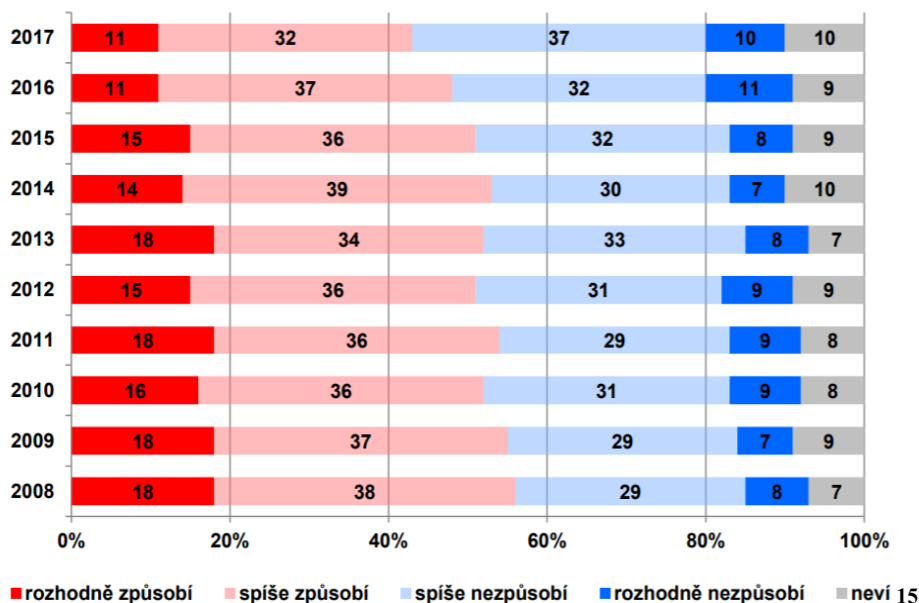
Kromě heteronormativnosti je dobré si uvést také pojem homofobie, což je neopodstatněná obava z LGBT lidí. Rozdíly mezi těmito termíny sice nejsou zcela ustáleny, ale obecně lze říci, že zatímco heteronormativita je založena na podvědomém přesvědčení, že většinové je jediné správné, homofobie plyne z představ, že menšinové je špatné. Homofobie může být projevem předsudků jednotlivce, avšak podle Beňové může být i součástí ideového systému, jakou jsou například ideologie pravicového extremismu či náboženského fundamentalismu (ibid.: 44).

Výskyt homofobie a heteronormativity v každé společnosti závisí na vzdělání, míře konzervatismu, náboženském přesvědčení, či na věku, pohlaví a osobní zkušenosti s LGBT komunitou. Postoje majority mohou být také do jisté míry ovlivňovány osvětovými a vzdělávacími programy (Sears, 1997: 67).

6.2 Veřejné mínění v České republice

Podle výzkumů, jež pravidelně mapují postoje české veřejnosti k LGBT komunitě, jde trend jednoznačným směrem k liberalizaci již od 90. let (Weiss, 2001: 108). Podle průzkumu CVVM z května 2017 je necelá polovina (47 %) lidí přesvědčena o tom, že přiznání k homosexualitě by nezpůsobilo potíže v soužití s ostatními lidmi v daném městě či obci. Oproti tomu 43 % lidí se domnívá, že by takovéto přiznání potíže způsobilo, nejčastěji jde o lidi nad 60 let věku (CVVM, 2017: 1).

Způsobí přiznání k homosexualitě potíže v soužití s ostatními lidmi ve Vašem městě či obci?¹

Zdroj: (CVVM, 2017: 1)

Z průzkumu také vyplývá, že 37 % dotázaných uvedlo, že mezi jejich přáteli či známými je nějaký homosexuální muž či žena. Naopak 49 % respondentů nikoho takového mezi svými známými nemá (ibid.).

Mínění o toleranci české společnosti k homosexuálně orientovaným mužům a ženám bylo zjišťováno pomocí otázky zaměřené na reakci sociálního okolí respondenta. Dotázaní se vyjadřovali k tomu, zda by ve městě či obci, kde žijí, přiznání homosexuality způsobilo potíže v soužití s lidmi. Jak je patrné z grafu 1, zhruba dvě pětiny lidí (43 % – součet odpovědí „rozhodně způsobí“ a „spíše způsobí“) se domnívají, že by takovéto přiznání způsobilo potíže, oproti tomu necelá polovina (47 %) si myslí opak (ibid.).

Srovnání s hodnotami z dřívějších měření ukazuje, že názor, že by přiznání homosexuality způsobilo potíže, oproti loňskému šetření mírně oslabil, a to konkrétně v kategorii „spíše způsobilo“, kde došlo k poklesu o 5 procentních bodů. Oproti tomu vzrostlo zastoupení odpovědi „spíše nezpůsobilo“, a to rovněž o 5 procentních bodů. Celkově mínění o tom, že by přiznání k homosexuální orientaci znamenalo pro člověka v místě jeho bydliště určité potíže, oslabil od roku 2008 o 13 procentních bodů, a naopak názor, že by rozhodně nebo spíše nebylo zdrojem potíží, o 10 procentních bodů posílil (ibid.).

¹⁵ Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 8. – 18. 5. 2017, 1019 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Z výzkumu také vyplývá, že velice záleží na sociodemografických statistikách populace. O tom, že by přiznání k homosexualitě rozhodně způsobilo potíže jsou výrazně více přesvědčeni lidé nad 60 let, lidé příklánějící se k levicové orientaci a lidé, kteří hodnotí svoji životní situaci jako špatnou (ibid.: 2).

Naopak lidé, kteří uvedli, že by jim přiznání k homosexualitě žádné potíže nezpůsobilo patří do skupiny lidí s vyšším vzděláním a lepší životní úrovní, pravicově orientovaní lidé a nevěřící (ibid.).

6.3 Mediální obraz LGBT komunity

Tak jako jsem uvedl i v předchozích dvou kapitolách, i LGBT komunita je nějakým způsobem prezentována v médiích. A stejně jako u předchozích dvou menšin, Romů a muslimů, i tato má svá specifika ve stereotypním zobrazování skrz masová média. Prezentace komunity LGBT je zásadní nejen pro utváření mínění a postojů heterosexuální většiny, ale také LGBT lidí samotných. V demokratické společnosti platí skutečnost, že média jsou zpětně ovlivňována společenskou realitou, a tak do velké míry odrážejí její vývoj (Beňová, 2007: 47). Obecně lze říci, že po roce 1989 se přístup k LGBT komunitě v médiích začal zlepšovat, a dokonce se přiblížil trendům v západní Evropě. Prezentace LGBT lidí začala pronikat do mainstreamových médií, a to jak tištěných, tak elektronických. Zároveň se také začaly rozrůžňovat kontexty, ve kterých byli LGBT lidé zobrazováni.

Beňová (2007: 47) k tomu říká: „Zatímco ještě v první polovině 90. let dominovala negativní stereotypizace, sexualizace a komediální či naopak kriminální kontext (jako příklad lze zmínit film *Mandragora*¹⁶ o homosexuálních prostitutech z pražského hlavního nádraží, natočený v roce 1996), zhruba od přelomu tisíciletí se LGBT lidé objevují v kontextu běžného společenského života, ať již jde o dokumenty či různé televizní seriály.“

Velkou roli při prezentaci témat LGBT lidí sehrála veřejnoprávní média. Český rozhlas přispěl zejména prvním pravidelným pořadem pro gaye a lesby s názvem *Bona Dea*¹⁷, který byl především pro lidi z menších měst a bez přístupu k internetu dobrým zdrojem informací a pořad si získal stálé publikum. Koncem

---

16 <https://www.csfd.cz/film/24715-mandragora>

17 http://www.rozhlas.cz/radiozurnal/porady/_porad/82

roku 2006 byl nečekaně zrušen a zůstává po něm do jisté míry nevyplněný prostor.

Česká televize šla v přístupu zobrazování LGBT lidí ještě dál. Nejen že dala prostor tradičně natočeným filmům, jako jsou *Philadelphia*, *Vše o mé matce*, *Kdyby zdi mohly mluvit* a dalším.), ale aktivně se podílela na tvorbě dokumentů a seriálů, kde tematika LGBT dominovala, nebo se alespoň epizodně vyskytovala. A také jí patří exkluzivita, protože dala prostor vzniku pravidelného LGBT pořadu, který s podtitulem „o nás s námi“ referoval o různých aspektech LGBT života z pohledu LGBT lidí samotných. Jednalo se o divácky úspěšný pořad *LeGaTo*, na nějž v poněkud jiném formátu a s poněkud specifictější cílovou skupinou navázal současný týdeník *Q* (v roce 2018 se pořad jmenuje *Queer*¹⁸ a je stále vysílaný, pozn. autora). Problémem těchto magazínů je získat dostatečné množství lidí, kteří před kamerou budou ochotni o své sexualitě otevřeně mluvit. „Obavy z následků zveřejnění své menšinové orientace mohou nepřímo poukazovat na přetrvávající diskriminační postoje a chování české veřejnosti“ (ibid.: 48).

Významnou roli v prezentaci a zprostředkování LGBT snímků majoritní veřejnosti hrají tři známé filmové festivaly. Jedná se o festival dokumentárních filmů *Jeden Svět*¹⁹, který kromě prezentace snímků o LGBT komunitě pořádá nejrůznější projekty a workshopy, aby problematiku nejen LGBT komunity přiblížil dalším lidem. Sekce *Jiný břeh* festivalu *Febiofest*²⁰ se každoročně věnuje čistě LGBT filmům, festival *Mezipatra*²¹ se specializuje na filmy LGBT komunity zcela.

Na stránkách festivalu se tak můžeme dočíst, že jeho „mise“ je: „Prostřednictvím queer programu a jeho reflexe dáváme lidem v České republice prostor pro objevování různorodosti genderových a sexuálních identit. Každoročně náš festival navštíví kolem 12 000 diváků a divaček, kterým se snažíme nejen rozšířit obzory, ale také nabídnout prostor pro setkávání a sebevyjádření. Mezipatra pomáhají porozumět vlastní identitě a významům, které se vážou k pojmu „queer“ (Mezipatra, 2018).

---

18 <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10520528904-queer/dily/>

19 <https://www.jedensvet.cz>

20 <http://www.febiofest.cz/>

21 <http://www.mezipatra.cz/>

Elektronická média a filmové festivaly plní svoji roli zobrazovatelů pestrosti a individuality LGBT komunity stále věrněji. Zejména mladší generace má daleko lepší přístup k informacím, a tím se tabuizace LGBT komunity oslabuje. Tištěná média mají již tradičně rezervy. Přestože z vyjmenovaných témat (**muslimové, Romové a homosexuálové**) jsou ti poslední jmenovaní zřejmě nejlépe prezentováni v médiích, přesto je tato komunita v tištěných médiích často zobrazována spíše v kontextu bulvarizace či skandalizace. Beňová se ve své knize zaměřuje také na lifestylové magazíny a přílohy deníků, které obsahují rozhovory se známými osobnostmi.

„Je více než udivující, že takřka v žádném z nich, jde-li např. o rozhovor s gayem, nefiguruje dotaz na jakýkoliv běžný aspekt jeho soukromého života. Ten se obvykle přechází mlčením. Takové mlčení je však nejen zavádějící, ale také nebezpečné, neboť utvrzuje společnost ve vnímání sexuálních menšin jako něčeho exotického, vzdáleného a běžně v životě se takřka nevyskytujícího“ (Beňová, 2007: 49).

Stereotypizace LGBT komunity tak vykazuje podobné trendy, jako u předchozích dvou témat, jimž se v teoretické části věnuji. Zjednodušená prezentace menšin v médiích, tendence témata bulvarizovat a spíše než korektně informovat veřejnost je snaha masových médií drammatizovat stigmatizované skupiny společnosti. Přesto všechno i LGBT komunita přestala být v českých médiích tabuizována a i informovanost české majoritní společnosti se zlepšuje. Oproti předsudkům vůči muslimům či Romům nejsou LGBT lidé spojováni s násilím či kriminalitou. Česká společnost se zatím v přístupu k menšinám nevyrovná Západu, avšak jsou zde kanály a vůle měnit vztah veřejnosti a menšin k lepšímu. Bude to však trvat, protože i když je směr správný, rychlost není závratná. V praktické části mého výzkumu je příkladů bohužel více než dost.

7. Pořady o vaření v České republice

Dříve, než si charakterizujeme pořad *Prostřeno!*, který je pro moji analýzu zásadní, chtěl bych alespoň stručně popsat ostatní kulinářské pořady v České republice. Zaměřím se na pořady, které byly vysílány v roce 2016–2017, abychom lépe pochopili současnou niku pořadu *Prostřeno!* mezi ostatními.

Kulinářské pořady mají v českých médiích dlouhou tradici. Dříve než byly vysílány samostatně, jako formáty převzaté ze zahraničních televizí, byly kulinářské prvky součástí klasických lifestylových pořadů nebo ranních show. Jako příklad můžeme uvést pořady s Jiřinou Bohdalovou²² nebo *Receptář* s Přemkem Podlahou²³. V těchto pořadech se kromě rad pro zahrádkáře objevovaly recepty jídel, které si mohli lidé uvařit či připravit na grilu. Mezi první čistě kulinářskou show můžeme zařadit pořad *Mňam aneb Prima vařečka*²⁴, který uvedla televize Prima v roce 2001. Postupem času se vyvíjely a zdokonalovaly pořady o vaření a tento žánr získával na popularitě u diváků. V současné době se pořady o vaření a celkově gastronomie dostala do popředí zájmu masových médií a jídlo se stalo konzumem i na poli televizní zábavy, nejen v oblasti biologické. Přesuňme se tedy do současnosti a popíšme vysílané pořady, jejich stručnou charakteristiku a subžánr.

Pořady o vaření, které jsme mohli sledovat v premiérových dílech na obrazovkách českých televizí v letech 2016 a 2017 jsou: *Ano, Šéfe!*, *Kluci v akci*, *Masterchef*, *Karolína, domácí kuchařka*, *Herbář*, *Jste to, co jíte*, *Rozpal to, Šéfe!*, *Ohnivý kuře* a *Hrdina kuchyně*.

7.1 Kategorizace pořadů o vaření podle Cheri Ketchum

Každý, z výše uvedených pořadů, má svá specifika, je vysílán na jiné televizní stanici a v jinou dobu. O subžánrové kategorizaci kulinářských pořadů píše Cheri Ketchum v roce 2005 ve svém článku *The Essence of Cooking Shows: How the Food Network Constructs Consumer Fantasies*. Tento důležitý text v oblasti pořadů o vaření definuje čtyři subžánry, do kterých postupně zařadím i výše zmíněné pořady.

---

22 <https://www.csfd.cz/film/264643-my-radi-jime>

23 <https://www.csfd.cz/film/295878-receptar-pro-dum-a-zahradu>

24 <https://www.csfd.cz/film/264096-mnam-aneb-prima-varecka>

7.1.1 Traditional Domestic Instructional Programs

Do této kategorie můžeme zařadit klasické pořady o vaření ve kterých jde především o celkovou demonstraci přípravy jídla. Využívají se pomalé záběry kamer na rychle kmitajícího kuchaře či kuchařku. Všechny činnosti jsou zabírány z detailu tak, aby vynikly postupy od přípravy surovin až k finálnímu produktu. Natáčí se obvykle ve studiu, které je perfektně nasvícené, aby všechny ingredience vynikly co nejlépe. Často se využívá také skutečných kuchyní, aby byla zajištěna věrohodnost. Snahu o věrohodnost prezentuje velice často žena, která je dosazena do role jakési pečovatelky. Promlouvá k divákům, jako by s ní byli v kuchyni, dává jim tipy k úpravě jídla a radí, jak si usnadnit práci při vaření receptů (Ketchum, 2005: 223–225).

7.1.2 New domestic cooking shows

Ketchum přirovnává tuto kategorii k talk show. Průvodci pořadem jsou převážně muži, kteří vaří před živým publikem, se kterým jsou v kontaktu. Pořady tohoto typu někdy připomínají teleshopping nebo tzv. infomercials.²⁵ Studio je nasvíceno high-key osvětlením, aby byli všechny prvky dobře nasvícené. Žádný z pořadů, které se v českých stanicích vysílají, nejsou v této kategorii. Pro kontext uvedu alespoň zahraniční pořady jako: *Molto Mario*, *Wolfgang Puck* nebo *Hot off the Grill With Bobby Flay* (Ketchum, 2005: 225–227).

7.1.3 Food and travel

Do této kategorie patří pořady, ve kterých je kuchař zároveň dobrodruhem. Často se vydává do exotických lokalit, aby ochutnával místní speciality, které prezentuje divákům. Spíše, než o jednotlivých krocích zpracování surovin do výsledného produktu, se divák dozví o místních zvycích a kultuře. Opět zde průvodce/kuchaře zastává muž, který stereotypně symbolizuje dobrodružnější pohlaví. V této kategorii jsou tak divákovy prezentovány exotické destinace a dobrodružný styl života (Ketchum, 2005: 227–229).

---

²⁵ Reklamní pořady s uvedeným telefonním číslem, kam si pro produkt zavolat.

7.1.4 Avant-Garde Food Shows

Avantgardní kulinářské pořady jsou zacíleny na mladší publikum. Většinou se vysílají v noci a prezentéry jsou převážně muži. Tyto pořady jsou inovativní a vybočují ze zažitých estetických konvencí. Vše se děje v rychlém tempu, energie kuchařů a prezentace produktů dává divákům pocit, že sledují něco výjimečného, a ne pořad o vaření. Jako příklad typického prezentéra můžeme uvést Jamieho Olivera. Tento kuchař změnil vnímání pořadu o vaření a celkově přístupu ke gastronomii ve Velké Británii. Těší se zde velké popularitě a je typickým představitelem nové vlny kuchařů (Ketchum, 2005: 229–231).

7.2 Kategorizace podle Mařincové a zařazení aktuálních pořadů o vaření do kategorií

Výše zmíněné kategorie jsou sice pro obor kulinářských show definující, ovšem s postupným vývojem žánru a hybridizací subžánrů ztrácí postupně relevantnost, a to jak ve světových formátech, tak i v českých. Irena Mařincová ve své diplomové práci reviduje tyto kategorie a definuje je nově upravené tak, aby co nejlépe pokryly dnešní formáty kulinářských pořadů, které nutně procházejí hybridizací subžánrů. V následující kapitole tak využiji revidovaných kategorií od Mařincové a zařadím do nich kulinářské pořady, jež se na obrazovkách českých televizí objevují od roku 2016.

7.2.1 Tradiční kulinářské pořady s mužskými prezentéry

Mužští prezentéři jsou často kuchaři z profese, kteří se oblékají do společenského oblečení (tričko s límečkem nebo košile), čímž deklarují své vysoké postavení ve společenském žebříčku. Kuchyňské prostředí bývá také plné technologických pomůcek (robotů, mixérů atd.) a samotná kuchyň velmi často kombinuje prvky dřeva a kovu, aby působila masivně a mužně. Prezentérovo vystupování je zpravidla ležerní, uvolněné a vtipné. Neklade takový důraz na spisovné vyjadřování a často působí až ledabyle. Vaří spíše technicky náročnější recepty

z dražších surovin (Mařincová 2015: 45). Mezi takové pořady můžeme zařadit například pořad *Rozpal to, Šéfe!*²⁶, který je na obrazovkách televize Prima od roku 2014 a je to další z mnoha pořadů kuchaře Zdeňka Pohlreicha, tentokrát na téma grilování.

7.2.2 Tradiční kulinářské pořady s ženskými prezentérkami

Mařincová (2015: 46) říká, že „ženské prezentérky tohoto subžánru nejsou profesionální kuchařky, svou autoritu staví na tom, že je již diváci z médií znají. Oblékají se elegantně. Velmi si dávají záležet na vyprávění, které se pojí k danému pokrmu či k vymezenému tématu dílu.“ Pro navození lepší atmosféry a vybudování si důvěry s divákem prokládají často vaření historkami ze soukromého života. Prezentérky pracují v prosvětlených kuchyňských studiích a používaný inventář bývá ozdobný, ovšem nepřebijí barvy jídla. Pokrmy bývají složitější na přípravu, ale vždy je prezentérka přizpůsobuje tomu, komu jsou určeny. „Z hlediska genderu jsou kuchařky v těchto pořadech stereotypem ženy-pečovatelky. Nikdy pokrm nepřipravují pouze pro sebe, zajímavé však je, že se v tomto smyslu nikdy nezmiňují o mužském protějšku“ (ibid.: 46). Do této kategorie zařadím pořad *Karolína, domácí kuchařka*²⁷, který se vysílá od roku 2014 na televizi Prima.

7.2.3 Kulinářské pořady à la food porno

Pod pojmem food porno si dnes představíme především fotografování uvařeného jídla nebo jídla v restauraci.

„V těchto pořadech je důraz kladen na vizuální stránku jídla, zároveň je důležitá úloha prezentérky, jež zde zastává specifickou genderovou roli. Žena-kuchařka zde přechází svou tradiční pečovatelkou úlohu. Vaření se věnuje především sama pro sebe, ačkoliv v pořadech vidíme i další postavy, pro které pohoštění přichystala. Ty se však objevují vždy až po dokončení procesu vaření. Před ním, během něho i po něm si prezentérka procesu vaření, jezení i vizuálních vjemů z obojího užívá, své smyslové požitky komentuje a vysvětluje svůj jedinečný postoj k danému jídlu metaforickým jazykem. Reprezentuje tedy

---

²⁶ <https://www.csfd.cz/film/372073-rozpal-to-sefe>

²⁷ <https://www.csfd.cz/film/387823-karolina-domaci-kucharka>

životní styl založený na entuziasmu z jídla a jeho přípravy, dopřávání si požitků, hýčkání sebe sama, a především obdivu k estetickým kvalitám jídla“ (Mařincová, 2015: 52–53). Do této kategorie patří například *Deník Dity P.*²⁸, který vysílá Česká televize již od roku 2013 a poslední díly byly odvysílány v roce 2016.

7.2.4 *Naučné kulinářské pořady*

Jak už je z názvu kategorie patrné, tento subžánr má předávat divákům zajímavé rady, nápady a tipy na zlepšení v oboru gastronomie. Pořady tohoto typu jsou často velmi různorodé podle toho, kdo je prezentérem a podle celkového přístupu ke gastronomii. Velmi často jsou prezentéři dva, aby si mohli vypomoci v různých situacích. Alespoň jeden z prezentérů bývá profesionál v oboru a bývá pravidlem, že prezentéři nevystupují v domácím prostředí. Snaží se ukázat řemeslo a tuto prezentaci staví nad radost z požitků, které jídlo nabízí.

„Pokud jde o stylové aspekty, vzhledem k vzájemným interakcím mezi prezentéry, případně mezi prezentérem a jeho ‚učedníky‘ lze vysledovat prvky spojené s reality television. Především se jedná o ‚nezpozorovanou‘ ruční kameru, komentování aktuálního dění, potvrzování faktů odborníky“ (Creeber, 2008: 135).

Většinou se však pořady tohoto druhu drží zavedených postupů subžánru. Postupnou instruktáží prochází proces výroby pokrmu nebo výrobku. Nechybí voice-over ani hravá forma grafického zpracování pořadu. Do této kategorie můžeme zařadit pořady *Kluci v akci*²⁹, vysílaný již od roku 2005, nebo *Herbář*³⁰, vysílaný od roku 2013, oba pořady v České televizi. Dále také *Hrdina kuchyně*³¹, vysílaný v roce 2017 na televizi Prima Love.

7.2.5 *Kulinářské reality show*

Tento druh pořadu je v českém prostředí značně populární. V gastronomických reality show jsou požitě klasické prvky, které známe i z ostatních show. Skrytá kamera, zapojení účastníků a absence klasického scénáře. Často také účastníci vypovídají do kamery, používá se tzv. snímání „aktuálních záběrů“, rekonstrukce

²⁸ <https://www.csfd.cz/film/349483-denik-dity-p>

²⁹ <https://www.csfd.cz/film/221567-kluci-v-akci>

³⁰ <https://www.csfd.cz/film/352086-herbar>

³¹ <https://www.csfd.cz/film/535213-hrdina-kuchyne>

založené na vyprávění zaznamenané stylem používaným při tvorbě fikce, komentáře k nastalým situacím od profesionálních aktérů. Důraz je kladen na pozorování chování jednotlivce ve skupině (Creeber, 2008: 135)

Jedním z žánrů reality show, který bych rád zmínil, jsou takzvané makeovers kulinářské pořady. Tedy pořady, které se snaží o přeměnu jednotlivce nebo skupiny. Tato transformace může probíhat v rovině kulinářské, osobní nebo ohledně životního stylu. Při této transformaci dochází ke změně vzhledu účastníků, jejich vystupování, domova nebo zahrady (Hill, 2007: 51) Mezi takový typ pořadů můžeme zařadit například velice populární pořad *Ano, Šéfe!* či *Jste to, co jíte*.

Pořad *Ano, Šéfe!*³² (originálem je britský pořad *Ramsay's kitchen nightmares*) uvádí již od roku 2009 Zdeněk Pohlreich, který se snaží pomoci různým restauracím zlepšit celkový dojem u hostů, kuchyň a také tržby. Často nevybíravým způsobem glosuje nastalé situace a populární formou pořadem provází.

V pořadu *Jste to, co jíte*³³ jde o přeměnu lidí, kteří trpí nadváhou, pomocí změny jídelníčku. Účastníkovi je vytvořen dietologický plán a za pomoci odborníka a moderátorky je dohlíženo na to, jak je tento plán dodržován. Stejně jako u pořadu *Ano, Šéfe!* i zde jsou prvky reality show. Tedy zpomalené záběry, dramatická hudba, promluvy do kamery atd.

Mařincová (2015: 93) definuje vlastnosti kulinářských reality show takto: „Divák je neustále napínán emočními zvraty prezentéra i ostatních účinkujících. Jejich bezprostřední reakce zaznamenává ‚nezpozorovaná‘ kamera nebo jsou zaznamenány pomocí přímých výpovědí. Jsou zde však i stylizované promluvy prezentéra, ty bývají zprostředkovávány také ve formě přímé výpovědi či nediegetického voice-overu. Tato emoční vzplanutí a klimax ve formě tzv. happy-endu jsou dle mého názoru aspekty, které lákají diváky k jejich sledování a které v tomto případě ‚přebíjí‘ rovinu vaření. Proces vaření je však neodmyslitelně s tímto subžánrem spjat, ačkoliv je mu v pořadu věnován menší prostor.“

V této kapitole jsem se věnoval vylepšené kategorizaci podle Ireny Mařincové, která ve své diplomové práci revidovala kulinářské show v České republice. Já jsem do těchto žánrů a subžánrů zařadil kulinářské pořady, jež byly

---

³² <https://www.csfd.cz/film/255410-ano-sefe>

³³ <https://www.csfd.cz/film/251559-jste-to-co-jite>

v letech 2016–2017 (tedy v době mého výzkumu) vysílány na hlavních českých televizních stanicích. Můžeme říci, že televize Prima sází na kulinářské pořady a obecně gastronomické téma ve vysílacím schématu nejvíce. Kombinuje různé žánry, a především díky postavě kuchaře Zdeňka Pohlreicha představuje stále nové a převzaté koncepty kulinářských pořadů. Pouze pořad *Prostřeno!* si však v českém mediálním prostoru drží svoji pevnou niku, protože jeho každodennost, stálost vysílacích časů a sledovanost je v subžánru gastronomických pořadů v českých televizích ojedinělá.

8. Charakteristika pořadu *Prostřeno!*

Pořad *Prostřeno!* je kulinářská reality show, kterou vysílá televize Prima od začátku roku 2010. Jedná se o převzatý formát britské stanice Channel 4, kde se soutěž vysílá pod názvem *Come Dine With Me*. V pořadu se každý týden mezi sebou utká pět soutěžících, kteří musí jeden druhého pohostit u sebe doma s co možná nejoriginálnější a nejlepší menu. V roce 2016 byla motivací výhra 50 000 Kč. Hostitele hodnotí ostatní soutěžící po každé večeři, a to anonymně v rozmezí od 1 do 10. Hodnotí nejen jídlo, ale také prostředí večere, atmosféru u stolu a celkový pocit, který si z večere odnáší. Už od začátku pořadem provází svým hlasem, tedy mimo obraz, populární herci Václav Vydra a Jana Boušková, kteří průběh glosují. Národní variace na pořad se vysílají v mnoha zemích po celém světě a těší se velké divácké oblibě. Českou verzi sledovalo v první polovině roku 2016 průměrně 660 000 diváků a share byl okolo 25 % ve skupině 15+ (Prima, 2016). V České republice je zařazen do takzvaného early access, tedy vysílacího slotu, který předchází prime time, což je hlavní vysílací čas s nejdražšími sloty pro reklamu. V každém díle je několik reklamních předělů, a i mimo ně je moderátory prezentován určitý výrobek, o který můžou diváci soutěžit. V těchto vysílacích časech jsou obvykle v televizi vysílány právě kulinářské show jako například *Kluci v akci* na ČT1, ve kterých je, stejně jako v *Prostřeno!*, silně zastoupen product placement. Pořad *Prostřeno!* je však jediný formát vysílaný v tomto čase, který klade důraz na prvky reality show, lidské příběhy a diváci tak spíše než do talíře, touží nahlédnout do domácností aktérů.

V pořadu se proto často vyskytují konfliktní situace, kdy se například hostitelé navzájem obviňují z „taktizování“, tedy záměrně špatného hodnocení

kvalitních večerů. Často je dáván větší prostor lidem, kteří nějakým způsobem vybočují ze společnosti. Například tím, že nemají základní hygienické návyky. Situace, které se na základě chování hostů vyskytnou, jsou pak využity dramaturgií a jsou v pořadu akcentovány nad rámec původního smyslu kulinářské show. Právě konflikty jsou často páteří jednotlivých dílů.

8.1 Tvůrci pořadu *Prostřeno!*

Rád bych na tomto místě uvedl také jména tvůrců pořadu, kteří se podíleli na tvorbě mnou zkoumaných sérií. Některá jména se v průběhu tvorby pořadu liší, proto jich uvádím na jedné pozici více. Pro přehlednost je uvádím v poznámce pod čarou.³⁴

9. Propagace pořadu v ostatních médiích

Pořad *Prostřeno!* neprezentuje jen televize Prima v upoutávkách na svých kanálech, ale jednotlivé týdny jsou promovány i na bulvárních webech. Například internetový portál Blesk.cz má přímo tag³⁵ o pořadu, pod kterým sdružuje články o *Prostřeno!*. Tyto články se většinou týkají exponovaných týdnů, ve kterých se vyskytují něčím zvláštní aktéři. Těmto lidem pak věnují pozornost nejen v období vysílání, ale sledují jejich život i po odvysílání s články typu „co se stalo poté“ (Blesk, 2017). Často jsou samotné titulky bulvárních článků postavené na jasné konfrontaci diváka s předsudkem, jako v případě článku portálu Ahaonline.cz (2018). Bulvární portál Extra.cz v popisku pořadu popisuje jeden z týdnů, který analyzuji ve své práci takto: „...Vzhledem k tomu, že se soutěží o 50 000 korun,

---

³⁴ **Komentář čtou:** Jana Boušková a Václav Vydra

Scénář: Karolína Průchová

Střih: Martin Diviš, Pavel Láska, Martin Běla

Asistent střihu: Martin Dobrovolný

Zvuk: Frederik Ježek, Ondřej Smítka, Vlasta Švarc, Dan Kohler, Robert Klímeck

Mix zvuku: Michal Kloss, Michal Páleníček

Produkce: Klaudia Siváková, Barbora Zelenková, Karolína Petříková, Ella Rešetňák

Vedoucí produkce: Soňa Macharáčková, Karolína Průchová, Jana Tomčišinová

Kamera: Petr Hruběš, Ondřej Bíla, Tomáš Kresta, Viktor Novák, Dimitri Kanurkov

Casting: Kateřina Pindhaniuková, Radim Samek

Kreativní producent GTV: Kateřina Průchová

Výkonný producent GTV: Petr Erben

Dramaturg televize Prima: Jolanta Przybylaková

Vedoucí projektu televize Prima: Gabriela Kotoučková

Režie: Jiří Mádle, Martin Diviš, Martin Běla

³⁵ <https://www.blesk.cz/tag/prostreno/1>

soutěžící se často neubrání ostřejším výpadům. V lednu 2016 se tak například pořad dostal opět do širšího povědomí veřejnosti kvůli vystoupení ruské muslimky, kterou ostatní účastníci slovně napadali.“³⁶ Jedním z vyvrcholení takového propojení bylo nasazení fiktivních soutěžících do jednoho z týdnů v roce 2017, které měl na svědomí Kamil Bartošek alias Kazma se svým týmem. Celou akci odvysílal portál Seznam.cz na internetové televizi Stream a k dnešnímu dni 17. 3. 2018 má tento díl 4 064 891 zhlédnutí (One Man Show, 2017). Tato akce vyvolala velkou vlnu mediálního zájmu, především proto, že nebylo jasně vysvětleno ani od tvůrců, ani od televize Prima, zda televize o celé akci nevěděla, anebo to byl dramaturgický záměr. Každopádně efekt se dostavil a pořad *Prostřeno!* se opět dostal do širokého povědomí veřejnosti.

Propojení bulvárních médií s kulinářským pořadem podporuje nejen čtenost média a propagaci pořadu, ale především láká diváky na obskurní situace, na které se mohou těšit. Diváci očekávají, že se i nadále v pořadu budou lidé vyskytovat, a proto je postupná bulvarizace průvodním projevem transformace kulinářské docusoap, ve které je samotné vaření upozaděno za lidskými příběhy, konflikty či skandály.

10. Metodologická východiska

Vzhledem ke zvolenému tématu a nastoleným cílům se mi zdálo nanejvýš vhodné použít na analýzu kvalitativní metodu výzkumu. Jeho postupy totiž mohou nejlépe zachytit zkoumaný problém. Vzhledem k tomu, že se předkládaná studie věnuje analýze mediálních obsahů, rozhodl jsem se využít metody zakotvené teorie, která nejlépe poslouží k tomu, abych postupnými kroky dosáhl výsledné teorie, jež je zakotvena právě v datech nasbíraných v průběhu výzkumu. Tuto hlavní analýzu doplním ještě krátkými strukturovanými rozhovory se třemi účastníky pořadu *Prostřeno!*. Činím tak z důvodu snahy problematiku zachytit z více směrů tak, aby můj výzkum byl co nejkomplexnější. Od strukturovaných rozhovorů si slibuji, že doplní hlavní analýzu audiovizuálního obsahu také pohledem přímých účastníků. Ti totiž měli šanci přihlížet přímo tvorbě pořadu, a tak postřehnout situace, které bych mohl ve své analýze opomenout. Z tohoto důvodu volím strukturovaný

---

³⁶ <http://www.extra.cz/tema/prostreno>

rozhovor, který mi může pomoci doplnit celkový pohled na vytyčenou problematiku.

10.1 Kvalitativní výzkum

Kvalitativní výzkum je široké označení pro velké množství rozdílných přístupů. Pro Creswella (1998: 12) je to proces hledání porozumění založený na různých metodologických tradicích zkoumání daného sociálního nebo lidského problému. Výzkumník vytváří komplexní, holistický obraz, analyzuje různé typy textů, informuje o názorech účastníků výzkumu a provádí zkoumání v přirozených podmínkách (cit. dle Hendl 2005: 50). Podle Strausse a Corbinové (1999: 15–17) pak kvalitativní výzkum vychází z představy, že poznání se děje na základě interpretace a je vždy subjektivní povahy. Tato metoda vychází z kritického paradigmatu a její výsledky nejsou normativní. Výsledky kvalitativního výzkumu se oproti kvantitativnímu zkoumání nezískávají za použití způsobů kvantifikace, ale jsou výsledkem induktivního budování teorií. A Surynek a další (2001: 26) chápou kvalitativní výzkum jako doplněk výzkumu kvantitativního, ne však jako jeho podřízenou část, tak jak bývá kvalitativní výzkum též někdy chápán. Tím má být vyjádřeno, že sledovaná problematika má dvě vzájemně se doplňující části, tj. obsah a jeho jednotlivé kvantifikovatelné charakteristiky.

Rád bych zde uvedl alespoň základní charakteristiky kvalitativního výzkumu, které definují postupy, jež používám v této práci. „Kvalitativní výzkum se provádí pomocí delšího a intenzivního kontaktu s terénem nebo situací jedince či skupiny jedinců. Tyto situace jsou obvykle banální nebo normální, reflektující každodennost jedinců, skupin, společností nebo organizací“ (Hendl, 2005: 51). Také se „používají relativně málo standardizované metody získávání dat. Hlavním instrumentem je výzkumník sám. Typy dat v kvalitativním výzkumu zahrnují přepisy terénních poznámek z pozorování a rozhovorů, fotografie, audio a videozáznamy, deníky, osobní komentáře, poznámky, úřední dokumenty a vše, co nám přibližuje všední život zkoumaných lidí“ (ibid.: 53). V případě mého výzkumu však místo všedního života tuto roli zastupuje mediální realita a každodennost, jež nám televize zprostředkovává ve stejný čas i dobu.

Účelem kvantitativního zkoumání je ověření hypotézy, či srovnání médií s reálným světem, oproti výzkumu kvalitativnímu, který je tvůrcem hypotézy nebo teorie (Disman, 2000: 287). Naše bádání tedy začínáme na bílém plátnu

oproštění od jakýchkoliv hypotéz nebo představ o výsledku. V průběhu zkoumání se mohou vyskytnout nové vazby a kontexty, také proto, že využíváme induktivních metod a volnější struktury zkoumání. Častější je zaměření na latentní obsah komunikace a hledání lokálních a příčinných souvislostí. Neopominutelným kritériem je schopnost odstupu a kritické analýzy situace, snaha ubránit se zkreslení a schopnost abstraktního myšlení, které se nesnažíme zobecňovat, ale naopak specifikovat. Snažíme se specifikovat podmínky, za kterých se jev vyskytuje, jednání nebo interakce, která k němu náleží, a s nimi spojené výsledky nebo následky. To znamená, že naše teoretické výroky platí pouze pro tyto situace nebo okolnosti a pro žádné jiné neplatí (Strauss – Corbin 1999: 15–17).

Silverman (2005: 13) je toho názoru, že nemá cenu vyzdvihovat jeden typ výzkumu nad druhý. Stejně jako většina autorů upozorňuje, že kvalitativní i kvantitativní výzkum má své výhody a nevýhody a rozhoduje především povaha a cíle daného výzkumu v rozhodování, jaký typ použijeme.

10.2 Zakotvená teorie

Zakotvená teorie (grounded theory) ve skutečnosti neoznačuje žádnou konkrétní teorii, nýbrž strategii výzkumu a způsob analýzy získaných dat. Cílem výzkumu, který využívá principy zakotvené teorie, je návrh teorie platné pro jevy v situaci, která je předmětem výzkumné studie, a tak je vznikající teorie zakotvená v datech nasbíraných v průběhu výzkumu (Hendl, 2005: 125). Hendl dále říká, že „metoda zakotvené teorie se uplatňuje v kontextu objevování, protože při ní jde především o exploraci a rozvíjení nových teorií. Je zřejmé, že takový proces nelze algoritmizovat nebo vymezit pevnými pravidly, protože v sobě vždy nese prvky intuice a nejistoty“ (ibid.: 126). Hendl (ibid.: 245) dále tvrdí, že: „Zakotvená teorie není generována apriori a následně testována“, ale „spíše je induktivně odvozována v procesu zkoumání jevu. To znamená, že je objevována, rozvíjena a provizorně verifikována prostřednictvím systematického sběru dat, které se týkají jevu, a jejich analýzou. Proto sběr dat, analýza a teorie musí stát ve vzájemném recipročním vztahu. Nezačíná se s teorií, jež se dokazuje. Spíše se začíná s oblastí studia a zkoumá se vše, co se v této oblasti vynořuje“ (Strauss, Corbin, 1999: 23). Jejich pojetí bude aplikováno v předkládané analýze a pro lepší ilustraci použijí základní principy, které autoři shrnují tak, aby:

- 1) spíše vytvářely, než pouze ověřovaly teorii;
- 2) dodávaly výzkumnému procesu kritičnost, která je předpokladem „dobré“ vědy;
- 3) pomáhaly analytikovi s překonáním jeho předsudků a domněnek, které vnáší do výzkumného procesu a které by se u něj během výzkumu mohly vyvinout;
- 4) zajišťovaly zakotvení a hutnost a rozvíjely citlivost a integraci nutnou pro vytvoření bohaté, úzce provázané, vysvětlující teorie, která těsně aproximuje zobrazenou realitu (Strauss, Corbin 1999: 23).

Metoda zakotvené analýzy je podle autorů studie nutně induktivní a odvozená od jevů, které reprezentuje. To znamená, že je objevena, vytvořena a prozatím ověřena systematickým shromažďováním data jejich analýzou. Nezačínáme tedy teorií, kterou bychom následně ověřovali, ale vycházíme ze zkoumané oblasti a necháme vynořit to, co je v dané oblasti významné (Strauss, Corbin, 1999: 24).

10.3 Strukturovaný rozhovor

Pro ucelený náhled na obsahovou analýzu jsem se rozhodl, jak píše již výše, doplnit ji o tři strukturované rozhovory. Hendl (2005: 173) sice podotýká, že pružnost sondování v kontextu situace je omezenější než v jiných typech rozhovorů, ovšem pro rámcové zasazení situací, které analyzuji, mi poslouží dobře. Hendl (2005: ibid.) vidí také nevýhodu strukturovaného rozhovoru v restrikci na předem daná témata. Jasně strukturované otázky v našem případě slouží k lepšímu zasazení našich poznatků do celkového kontextu výzkumu. Jelikož je vzorek respondentů omezený, výpovědní hodnota se může lišit. Avšak základní vhléd do fungování dramaturgie pořadu, kterou se snažím zkoumat z pohledu diváka i aktéra, mi tyto rozhovory poskytnou.

11. Vlastní realizace analýzy

V této kapitole se nejdřív zaměřím na tzv. předvýzkum, který jsem před samotným započítím sběru dat provedl. Poté si na jeho základě definuji výzkumnou otázku a následně se budu věnovat vlastní technice sběru dat a jejich zpracování.

11.1 Předvýzkum

Důležitým bodem mého výzkumu je předvýzkum. Ten jsem provedl z důvodu detekce předpokládaných témat, která by mohla být jádrem samotného výzkumu. Zaměřil jsem se na celospolečenská témata, jež se v roce 2016 objevovala v českých médiích a měla schopnost usadit se v mediálním prostoru a následně veřejné diskusi. Předvýzkum jsem provedl na vzorku deseti dílů vysílaných v roce 2016 a to v náhodných pěti dílech série XIII. a pěti dílech série XIV. Na základě tohoto vzorku jsem si ustanovil průsečík takových témat a finálně si zvolil tři: **homosexualita, Romové a muslimové**. Tato témata se ve vzorku pilotního šetření objevovala často a byla akcentována nejen samotnými aktéry, ale byl jim dán prostor i samotnou dramaturgií pořadu. Z tohoto důvodu jsem se rozhodl provést hlavní výzkum právě na těchto třech tématech, která vytváří průsečík mezi formátem kulinářské reality show a celospolečenským prostorem.

11.2 Výzkumná otázka

Před realizací samotné analýzy jsem perspektivou kvalitativního přístupu a pravidel zakotvené teorie stanovil výzkumnou otázku, která definuje směr vlastní analýzy, jež se zaměřuje na průběh pořadu *Prostřeno!* a situací, jež dramaturgickými zásahy a samotnou přirozeností aktérů vyvstávají na povrch. Výzkumná otázka tedy zní: **Jakým způsobem se projevují témata homosexuality, Romů a muslimů v chování aktérů a dramaturgii pořadu *Prostřeno!*?** Základní výzkumná otázka splňuje kritéria kvalitativního výzkumu, tedy že má být co nejvíce obecná a induktivním šetřením se postupně zostřuje a zpřesňuje. Tato otázka předurčuje, že se zaměřím na verbální a nonverbální projevy aktérů vztažené na zvolená témata, která vyplynula z předvýzkumu. Dále se na základě výzkumné otázky zaměřím na to, **jestli a případně jak zasahuje**

dramaturgie pořadu do prezentace zkoumaných témat a jestli se dá vysledovat snaha o větší akcentaci témat v exponovaných týdnech. Při zjišťování těchto zkušeností budu vycházet z audiovizuálních dat, jež jsem sesbíral a která zpřesním daty ze strukturovaných rozhovorů, abych je mohl lépe zasadit do kontextu přímých zjištění od zúčastněných soutěžících.

11.2.1 Audiovizuální materiál a data

Jako výzkumný vzorek jsem si zvolil všechny díly pořadu *Prostřeno!* vysílané v roce 2016. V tomto roce bylo odvysíláno 110 dílů v sérii XIII. a 100 dílů v sérii XIV. Každý díl má cca 50 minut, takže jsem analyzoval necelých 175 hodin audiovizuálního materiálu. Každý soutěžní týden (5 dní) jsem si zapsal do záznamového archu se jménem kraje, ve kterém se týden natáčí, termínem vysílání a jmény účastníků. Vytvořil jsem tedy dva záznamové archy obou sérií, které jsem rozdělil podle výzkumných jednotek (týdnů). V jednotlivých dnech týdne jsem pak zaznamenával časy diskuse, prostřihy a pozici nejen aktérů, ale i komentátorů. Také jsem se soustředil na to, abych zaznamenával i doprovodné projevy, např. smích, a abych vždy věděl, kdo ke komu promlouvá, protože v následné analýze je pozice mluvčího důležitá.

Příklad záznamového archu:

Praha (Ekaterina - muslimka) 18. 1 - 22. 1. 2016

- 1) Ekaterina, 26 let, pochází z centrální Sibiře, studuje zde krejčovství, chce být návrhářkou, muslimka, která konvertovala, protože hledala otázky na které neměla odpověď.

5:48 V medailonku: „Mně se to nijak nepřikazuje ten život, neomezuje. Ten islám není špatný.“

Komentátoři: „A co hostitelčina víra znamená pro nás? Nějaké omezení pro hosty?“

Ekaterina: „Nepiju alkohol, nekouřím, nejím vepřové, nepodávám ruku jiným chlapům.“

19:00 Jana v prostřihu: „Byla jsem překvapená, že mi otevřela muslimka, opravdu mě to překvapilo.“

19:36 Martina v prostřihu: „Káťa je muslimka a to mě prostě překvapilo.“

Když jsem měl data sebraná, postoupil jsem k opravě chyb, nepřesností a následnému zpracování zaznamenaného obsahu. V tomto případě jsem zvolil jednoduchou metodu redigované transkripce.

11.2.2 Strukturovaný rozhovor

Abych alespoň částečně eliminoval možnou jednostrannost zkoumaného audiovizuálního materiálu, doplnil jsem ho ještě strukturovaným rozhovorem, který může do výzkumu přinést případně nový náhled na jednotlivé situace. Zkontaktoval jsem tedy tři účastníky reality show *Prostřeno!*, kteří mi byli ochotni poskytnout rozhovor. První respondent je můj bývalý spolužák ze školy, který se pořadu zúčastnil v roce 2014, druhým respondentem je účastník druhé řady pořadu, na kterého jsem dostal kontakt ve facebookové skupině *Prostřeno!*.³⁷ Třetí respondent zareagoval na moji výzvu s žádostí o pomoc při realizaci mého výzkumu skrz emailovou komunikaci. Ten se zúčastnil soutěže v roce 2011. Všichni tři respondenti souhlasili s použitím rozhovoru pro účely diplomové práce a záměrně neuvádím jejich nacionále, aby zůstali v anonymitě. Rozlišuji je číslem označením „Respondent č. 1–3“. Dotazovaní se tedy všichni tři zúčastnili jiné série pořadu, dvou z nich se zkoumané téma netýkalo a jeden z nich je gay. Těchto tří respondentů jsem se zeptal na následující otázky:

- 1) Jak zasahuje dramaturgie do průběhu natáčení? (Například: snaží se dávat konfliktní osoby vedle sebe u stolu, poštvává soutěžící proti sobě?)
- 2) Byl/a jsi dramaturgií nebo štábem tlačěn návodnými otázkami k určitým odpovědím nebo prohlášením? Případně jak?
- 3) S jakým předstihem od vysílání v TV se pořad předtáčil?
- 4) Zaznamenal/a jsi nějaké projevy předsudků nebo xenofobie ať už od štábu, nebo od ostatních soutěžících? Případně jaké?
- 5) Co tě na průběhu natáčení překvapilo?

---

³⁷ <https://www.facebook.com/FTVPrimaProstreno/>

11.3 Zpracování dat

Data, která jsem získal jak sledováním jednotlivých dílů pořadu *Prostřeno!*, tak i ze strukturovaných rozhovorů, jsem zredigoval tak, aby se zachoval kontext a případné lokální akcenty nebo naučená slovní spojení. Gramatické nepřesnosti jsem opravil a zachoval je pouze v případě, že pro další výzkum dávaly smysl. Do významu výpovědi jsem však nijak nezasahoval. Veškerá data, z nichž jsem tuto analýzu vytvářel, jsou uložena v příloze práce.

Následně jsem postoupil ke kódování, jež je ústředním bodem analýzy (Hendl, 2005: 228). Všechny přepsané text jsem pečlivě přečetl a označil si významové jednotky (jevy), které jsem následně sdružoval do kategorií. Všechny kódy, které jsem při analýze získal, nabývají ještě proměnné, která určuje směr promluvy nebo postoj, tedy kdo promlouvá ke komu a jestli negativně, neutrálně, nebo pozitivně. Každý týden jsem tedy zkoumal jako samostatnou významovou jednotku, ve které se téma objevuje. Všiml jsem si i vývoje mezi jednotlivými dny. Např. zdali se zkoumanému tématu věnují jen v jednom díle, nebo téma prostupuje celým týdnem.

Tento kategoriální systém jsem pro lepší orientaci připravil v grafické podobě:

	Kategorie	Jevy	směr promluvy/ postoj	
Témata (homosexualita, romské etnikum, muslimové)	Prosazování	Iniciativa k hovoru o orientaci, původu, kultuře	vlastní ostatních (včetně komentátorů)	
		Snaha o zlepšení obrazu před ostatními	vlastní ostatních (včetně komentátorů)	
		Obhajoba pozice	vlastní ostatních (včetně komentátorů)	
	Vymezení	Podmíněné označení		negativní neutrální pozitivní
			Vymezení se proti orientaci, původu, či kultuře	vlastní ostatních (včetně komentátorů)
		Negace orientace, původu, či kultury	vlastní ostatních (včetně komentátorů)	
	Předsudky	Vyzdvihnutí orientace, původu, či kultury		vlastní ostatních (včetně komentátorů)
		Narážky na orientaci, původ, či kulturu		vlastní ostatních (včetně komentátorů)
		Zvidavost		negativní neutrální pozitivní
		Pozitivní označení zkoumaného jevu		vlastní ostatních (včetně komentátorů)

12. Kategorie a jejich interpretace

Při postupné a opětovné analýze jevů, které strukturou dat prostupovaly, jsem zvolil tři nadřazené hlavní kategorie. Tyto kategorie vznikly na základě sdružování opakujících se jevů, jež se objevovaly v analyzovaném textu. Jak je již v grafickém znázornění jasné, jsou to hlavní kategorie:

Prosazování

Vymezení

Předsudky

Tyto kategorie následně rozvedu a na konkrétních příkladech ukáži, jak se v pořadu *Prostřeno!* pracuje s tématy **homosexualita**, **Romové** a **muslimové**. Zaměřím se nejen na hlavní témata, ale nastíním i práci dramaturgie, která s tématy pracuje zcela cíleně, aby zvedla diváckou atraktivitu pořadu a dodala mu konflikt.

12.1 Prosazování

Akteři pořadu *Prostřeno!* vykazovali v průběhu natáčení různé formy prosazování. Tyto formy nabývaly mnoho podob v různých situacích, které si následně rozebereme. **Především šlo o situace, kdy se aktér snažil obhájit před ostatními svoji víru, orientaci nebo životní postoj.** Snažil se zlepšit svůj obraz a to, jak ho vnímají ostatní. S tím souvisí také iniciativa k hovoru o zkoumaných tématech. Mezi ostatní řadíme nejen další aktéry pořadu, ale i diváky. Snaha o obhajobu a prosazení svého názoru ke zlepšení osobního obrazu před nevyřčeným stereotypem ve společnosti. Tuto problematiku zkoumám v kontextu všech tří tematických okruhů.

Muslimka Ekaterina již v medailonku, kde se každý aktér v den svého vaření prezentuje, sama od sebe divákům sděluje: „Mně se to nijak nepřikazuje ten život, neomezuje. Ten islám není špatný“³⁸ a pokračovala: „Já bych vás chtěla přivítat a upozornit, že já nepiju alkohol. Žádnej. To bych asi nesnesla u stolu, a

---

³⁸ Ekaterina (S. XIII. Praha, 18. 1 – 22. 1. 2016)

tak bych chtěla, abysme společně zatolerovali a že týden bez alkoholu vám nebude vadit.“³⁹

V týdnu z Prahy a středních Čech (28. 3. – 1. 4. 2016) se podobná situace opakovala, když se prezentovala muslimka Dania, která stejně jako Ekaterina v medailonku akcentovala svoji víru slovy: „Nejsem taková ortodoxální, nenosím hidžáb, a když prostě jedu do mešity mám na sobě šátek, tak prostě že lidi na mě koukaj, jakože jsem teroristka, ale nejsem teroristka (smích).“⁴⁰ U vaření pak komentovala ingredience a také maso v úpravě halal: „To je maso halal, to je maso bez krve, ta kráva ani nic prostě nebude cítit, nebude mít žádný strach. I Židé taky to dělají, jedí to maso, protože ono je moc podobné, jak to mají oni košer.“⁴¹ Nakonec vznesla přání, aby na ní nebyli ostatní zlí: „Já doufám, že hosté nebudou na mě zlí, protože dneska nebudu mít žádný alkohol a budu mít domácí limonádu.“

U gay aktérů pořadu byla forma prosazování odlišná, což si můžeme uvést na příkladu gaye Martina, který ve svém medailonku říká: „Dříve jsem měl vztahy i s dívkami, ale nyní žiji s přítelem. V mém okolí to všichni přijali bez problému.“⁴² V prostřihu to komentuje soutěžící Laura slovy, že se její pohled na Martina tímto prohlášením nezměnil.⁴³ Často se ale objevila situace, kdy aktérka musela obhajovat pozici někoho ze svého okolí před invektivou jiného aktéra. To je případ soutěžící Jany z týdne od 14. – 18. 11. 2016, která má dceru lesbické sexuální orientace a jiný soutěžící se velmi nevhodně vyptává na detaily. „Promiň, že ti skáču do řeči, ale zeptám se, jestli ti to vadí, že holka žije s holkou, jestli ti to nepřijde trošku... (odmlka)“, Jana: „Co to je trošku co?“, Jan: „Jako docela zvláštní, jako vím, že se to stává, ale v tomhle věku, jak si říkala, je to až překvapivý.“

Jana odpovídá Janovi: „Jedná se o Kát'u, ale já na tom tedy absolutně nic zvláštního nevidím a než aby se trápila s nějakým mužem a nebyla šťastná a spokojená, a to má opravdu hodnou přítelkyni, takže já proti tomu nemám absolutně nic.“⁴⁴

---

³⁹ Ekaterina (S. XIII. Praha, 18. 1 – 22. 1. 2016)

⁴⁰ Dania (S. XIII. Praha a stř. Čechy, 28. 3. – 1. 4. 2016)

⁴¹ Dania (S. XIII. Praha a stř. Čechy, 28. 3. – 1. 4. 2016)

⁴² Martin (S. XIII. Praha, 30. 5. – 3. 6. 2016)

⁴³ Laura (S. XIII. Praha, 30. 5. – 3. 6. 2016)

⁴⁴ Jana/Jan (S. XIV, Královehradecký kraj, 14. 11. – 18. 11. 2016)

U romských aktérů převládá, stejně jako u muslimů, snaha o zlepšení etnického obrazu vůči nevyřčeným stereotypům společnosti. Soutěžící Eva například říká: „Jedinej důvod (přihlášení) to taky není. Chci lidem ukázat, že i Romové umějí žít spořádaně. Tak bych chtěla ukázat, že jsou mezi náma většina hodných a slušných lidí.“⁴⁵ V jiném týdnu soutěžící Radka říká: „Možná si budou myslet podle názvu hlavního jídla (cikánská pečeně), že jsem Romka, ale až přijdou, tak zjistí, že to tak není.“⁴⁶

Častý je také výskyt sebe prezentace gay aktéra u stolu tak, že sám iniciuje hovor o homosexualitě: „Já bych chtěl rozvinout diskusi, protože si myslím, že to někomu vadí, že jsem buzerant, ty se nesměj. (na jiného soutěžícího)“⁴⁷ či “O mně jste se dozvěděli, že mám partnera. Já vůbec nevím, koho máte vy,“⁴⁸ nebo také “já bych se vás zeptal, co vy a názor na homosexualitu?”⁴⁹

I prezentace ostatních soutěžících se liší podle toho, zdali je aktérem muslim, Rom nebo homosexuál. U homosexuálních aktérů dochází spíše k pochopení jejich situace ve společnosti. „Ve svém okolí neznám gaye. A myslím, že v životě to mají asi těžký, protože se tady v Čechách na ně pořád dívají divně, v cizině už je to takový jiný,“⁵⁰ nebo „mně vůbec nevadí, že máme mezi sebou gaye. Stokrát lepší gay, než špindíra,“⁵¹ zatímco u muslimů a Romů je to opět zažitý stereotyp: „Mě třeba překvapilo, že nemluví krásně česky, absolutně jsem nevěděla, kam jí mám zařadit.“⁵²

Prezentace muslimů a Romů se od prezentace gayů zásadně liší. Zatímco muslimové a Romové se v pořadu *Prostřeno!* snaží spíše obhájit svoji víru a etnikum před nevyřčenými stereotypy, gayové často musí reagovat na vyřčenou invektivu přímo u stolu. Snaha prosadit se v kolektivu ostatních často naráží na zažité stereotypy, které musí aktér vyvracet. Také velmi záleží, jestli se jedná o situaci u stolu nebo v prostříhu. V medailonku má totiž aktér větší prostor sebe prezentace a téměř vždy se prezentuje ve svých očích dobře. V prostříhu už se jednání aktérů liší. To, co by veřejně neřekli, tak zde kolikrát projeví i opačný

---

⁴⁵ Eva (S. XIV. Praha, 10. 10. – 14. 10. 2016)

⁴⁶ Radka (S. XIV Jihočeský kraj, 28. 11. – 2. 12. 2016)

⁴⁷ Lukáš (S. XIV, Středočeský kraj, 12. 9. – 16. 9. 2016)

⁴⁸ Ondřej (S. XIII, Plzeňský kraj, 1. 2. – 5. 2. 2016)

⁴⁹ Pavel (S. XIV, Ústecký kraj, 21. 11. – 25. 11. 2016)

⁵⁰ Ivana (S. XIII, Plzeňský kraj, 1. 2. – 5. 2. 2016)

⁵¹ Leona (S. XIII, Jihomoravský kraj, 11. 4. – 15. 4. 2016)

⁵² Jiřina (S. XIII. Praha a stř. Čechy, 28. 3. – 1. 4. 2016)

názor. Takové sebeprosazování je typické napříč všemi tématy. Jako příklad uvedu protichůdné reakce soutěžícího Jana u stolu a v prostřihu.

Jan u stolu: „Já se přiznám, že dlouho jsem to nemusel, v mém okolí se nikdo takovej nenacházel, tak sem si říkal, že to je nenormální, ale pak v práci jsem potkal shodou okolností jednoho kluka, kterej mi to řek po roce a já sem si řek, že to není možný, já jsem se s ním normálně bavil a normálně se s ním stýkal a po čase to pochopil.“⁵³ Zatímco v prostřihu říká: „Mně to přijde takový nepřírozený, prostě je to..., vím, že si spoustu lidí řekne, že sem debil, ale je to nepřírozený a lidi, co mě znaj mi daj za pravdu v tomhle.“⁵⁴

Práce dramaturgie je v kategorii prosazování spíše upozaděná. Většinou nechává prostor k vyjádření aktérů i ostatních hostů v prostřihu, do kterých však v tomto případě nezasahuje. Samotní aktéři a ostatní soutěžící prezentují svoji osobnost podle jejich svědomí. To potvrzují i všichni aktéři mého doplňujícího dotazníku. Jeden z nich to popisuje takto: „...Takže bych neřekl že mě někdo vnucoval nějakou odpověď, ale spíš se mě ptali na můj osobní názor na danou situaci.“⁵⁵ Avšak na postprodukcí je vidět, že například komentář je dopisován na základě situací při natáčení, což se projevuje zejména v situacích, kdy se moderátoři pořadu „ptají“ hostů, kteří na to pak odpovídají. Například v situaci, kdy se hosté chystají „šmejdit“ v bytě hostitele: „Jak si představujete domácnost dvou chlapů?“⁵⁶

12.2 Vymezení

V systému uvedených kategorií se posouváme dále a zaměříme se na kategorii vymezení. Tu jsem v rámci kódování nadřazoval jevům, při kterých se samotný aktér nebo ostatní vymezovali vůči své víře, etniku nebo orientaci anebo se ostatní vymezovali vůči aktérovi. V těchto jevech je zařazeno i podmíněné označení. Tedy jev, při kterém se aktér či ostatní vymezí s podmínkou. Např.: „Mně osobně gayové nevaděj, ale myslim si, že některý ty typický teploušský připomínky jsou

---

⁵³ Jan (S. XIV, Ústecký kraj, 21. 11. – 25. 11. 2016)

⁵⁴ Jan (S. XIV, Ústecký kraj, 21. 11. – 25. 11. 2016)

⁵⁵ Respondent č. 1 (rozhovor ze dne 26. 3. 2018)

⁵⁶ Komentátoři (S. XIV, Ústecký kraj, 21. 11. – 25. 11. 2016)

až moc.“⁵⁷ Následně si rozebereme druhy situací, ve kterých tyto jevy sdružené do kategorie vymezení nastaly.

Hned ve druhém týdnu XIV. série z Ústeckého kraje je jedním z hostitelů Rom David. Ten se při svém vaření vymezí vůči Romům slovy: „Radil mi strejda, more, proč neuděláš nějaký cigánský jídlo? Nepudu dělat, nepudu jim dělat nějaký halušky. Doufám, že mi strejda nevynadá.“⁵⁸ Tento projev vymezení se pak projeví i u stolu, když se hosté baví s hostitelem o jídle a jedna z hostitelek se Davida ptá: „Nechci tě teď urazit, ale to je romská polévka?“⁵⁹ Načež Davida Jarmila odpovídá: „Nic z těch chodů dneska není romské.“⁶⁰ Dialog pokračuje konstatováním Jarmily: „Ale to je škoda.“⁶¹ David však diskusi rázně utne, když se známkami popuzení pronese: „Oni mi radili, ale já to nechci prostě dělat.“⁶²

Teorie Heleny Lisé, jež cituji v teoretické části práce, se tak projevuje i v mediálním prostředí reality show. Na příkladu dialogu Roma Davida můžeme tuto teorii převést do praxe jako příklad vymezení se vůči svému etniku z důvodů oboustranné stereotypizace aktérů.

Nejen aktéři, ale i komentátoři často glosují situaci, kdy poukáží na to, že účinkující patří k nějaké menšině. Zmíní to ve voiceoveru a většinou to nějak komentují. V týdnu XIV. série ze Středočeského kraje například takto: „Tibor se netají tím, že je Rom, ale my to tady neřešíme. Žlutá, bílá, černá, tady jde o vaření.“⁶³ Nemusí tak jít vždy jen o negativní vymezení, ovšem i v tomto případě můžeme polemizovat, jestli to spíše není nadbytečná akcentace Roma jako aktéra, která nemá v kulinářské show své opodstatnění. Podobná situace se vyskytuje i u ostatních menšin. Když muslimka Dania u stolu hosty upozornila ostatní hosty, že nejí vepřové maso, komentátoři to okomentovali: „Muslimové nejí vepřové. To je prostě fakt. A Dania je muslimka, nejí vepřové a nepije alkohol.“⁶⁴ V případě homosexuálů v pořadu *Prostřeno!* je situace podobná, jako u dvou předchozích zmiňovaných menšin. Hned v úvodu pondělního dílu ze Středočeského kraje ve XIV. sérii uvedou účastníka Lukáše moderátoři slovy:

---

⁵⁷ Radek (S. XIV, Středočeský kraj, 12. 9. – 16. 9. 2016)

⁵⁸ David (S. XIV, Ústecký kraj, 22. 8. – 26. 8. 2016)

⁵⁹ Jarmila (S. XIV, Ústecký kraj, 22. 8. – 26. 8. 2016)

⁶⁰ David (S. XIV, Ústecký kraj, 22. 8. – 26. 8. 2016)

⁶¹ Jarmila (S. XIV, Ústecký kraj, 22. 8. – 26. 8. 2016)

⁶² David (S. XIV, Ústecký kraj, 22. 8. – 26. 8. 2016)

⁶³ Komentátoři (S. XIV, Středočeský kraj, 12. 9. – 16. 9. 2016)

⁶⁴ Komentátoři (S. XIII, Praha a střední Čechy, 28. 3 – 1. 4. 2016)

„Lukáš se hned u šmejdění přizná že je gay a u stolu se budou probírat chlapská témata, to zas bude večírek...“ Zde už je jasná ironická konotace, kterou hosta komentátoři představují divákům.

V díle z Královehradeckého kraje ze XIV. série je v prostříhu dotazován účinkující Jan, kterého jsem již zmiňoval v předchozí kapitole. Tam se formou nevhodných dotazů ptal hostitelky Jany, která má dceru lesbické sexuální orientace, na detaily její výchovy. Ten následně tuto situaci komentuje v prostříhu slovy: „Já myslím, že to u ní nehrozí (u jeho dcery), protože byla ve školce a ve škole a zapalují se jí tam lejtka. Já bych to asi přešel mlčením, záleželo by na manželce, jak ta by na to zareagovala, mně by to v podstatě bylo jedno.“⁶⁵ V tomto případě se na základě předchozí diskuse u stolu vymezí účinkující v prostříhu (tedy mimo ostatní osazenstvo u stolu) a snaží se reagovat na otázku dramaturgie, jak by se zachoval on, pokud by byl v podobné situaci.

Dramaturgie tedy v prostřích a promluvách nemusí zasahovat nutně návodnými otázkami, ovšem jak potvrdil i jeden z respondentů: „Občas nám řekli, ať si povídáme více o jídle u stolu, a tak. Vzpomínám si, že tam byla situace, kdy ostatní (štáb, pozn. autora) ženy naváděli, ať více diskutují o nás dvou mladších soutěžících.“⁶⁶

Respondent č. 1 v rozhovoru říká: „Při večeři sedí celý štáb za kamerou a důkladně pozoruje co se děje u stolu. Při rozhovorech se pak ptají na konkrétní situace z večera a několikrát se mi i stalo, že jsem si nějakého konfliktu nebo problému ani v průběhu večera nevšiml. Štáb však ví, na co se má soustředit a při rozhovorech to klidně připomene, co se vlastně stalo a jaký tam byl problém... a pak se tě zeptají na tvůj názor...“⁶⁷ Dále dodává, že „průběh večera je takový, že po večeři se točí až takové ty povídací prostřihy, co jsou pak v televizi v průběhu večera...“⁶⁸

Respondent č. 3 měl v jednom z dílů týdne konflikt se soutěžící ohledně prezentace jídla a ten si dramaturgického zásahu všiml: „...Jak sem měl ten konflikt s tou jednou soutěžící, tak pak do toho jeli. Na konci se mě ptali, jestli jsem nezměnil názor na ní, proč sem se do ní tak opřel a takový. Ono i to prostředí u tý večere je takový hektický a nepohodlný. Všude světla, kamery, hrozný vedro.

---

⁶⁵ Jan (S. XIV, Královehradecký kraj, 14. 11. – 18. 11. 2016)

⁶⁶ Respondent č. 2 (rozhovor ze dne 27. 3. 2018)

⁶⁷ Respondent č. 1 (rozhovor ze dne 26. 3. 2018)

⁶⁸ Respondent č. 1 (rozhovor ze dne 26. 3. 2018)

Takže pak člověk vybuchne a nemusej ho ani tlačit, ale myslím že těch situací pak využijou.“⁶⁹

To nám dává alespoň základní přehled o dramaturgických zásadách v případě doptávání se na jednotlivé věci v průběhu večera. Prostřihy a otázky na jednotlivé hosty se točí až po dokončení večere, když je klid rozebrat si jednotlivé situace u stolu. Jako úsměvný, ovšem platný důkaz této teorie, může posloužit video z natáčení pořadu a dotazování jedné z účinkujících, která není schopna „zahrát“ situaci, že u stolu stále sedí a bojuje s přítomným časem.⁷⁰

Homosexuálové jsou i v této kategorii často iniciátory diskuse a u stolu mezi ostatními soutěžícími se projevují sebekriticky. Je to i případ gaye Pavla, který ve svém medailonku před vařením přizná: „Já si myslím, že v tý kuchyni hysterickéj budu, tak jak normálně buzny hysterický bejvaj.“⁷¹ Dále pak Pavel na předchozí diskusi o názorech ostatních na gaye, kterou sám inicioval, reaguje: „Já se třeba s mým manželem za ručičku nevodím po ulici, já si říkám, že to nemám zapotřebí. To samý nemám zapotřebí chodit na jakési průvody a říkat já sem buzna, tady jsem, važte si mě.“⁷²

Pokud jde tedy o zhodnocení této kategorie, lze říci, že v tomto případě se Romové spíše uchylují k vymezení se proti vlastní menšině, kdy nechtějí vařit hostům „jejich“ jídlo. Podobné vymezení je také u gayů, kteří berou svoji orientaci jako samozřejmost, ovšem u stolu se projevují často jako ti, kteří ji nepotřebují dávat nějak excentricky najevo svému okolí. Naopak v případě muslimských účastníků je v této kategorii možné potvrdit, že se nevymezují vůči vlastní víře, ve většině případů pouze svoje zvyklosti konstatují, bez vedlejších komentářů. Komentátoři však častěji hodnotí zvyklosti a projevy právě muslimských aktérů a spíše v negativních konotacích než u aktérů z ostatních dvou zkoumaných menšin. Ovšem u komentátorů je patrná snaha o nadbytečnou akcentaci aktérů, kteří se v pořadu přiznají k příslušnosti k menšině. A to napříč zkoumanými tématy. Tento jev můžeme pozorovat i u samotného přístupu dramaturgie, kdy se doptává především na konfliktní situace u stolu a také na to, jak by ostatní účinkující okomentovali to, že jeden z účastníků je **homosexuál**,

---

⁶⁹ Respondent č. 3 (rozhovor ze dne 29. 3. 2018)

⁷⁰ https://www.mojevideo.sk/video/200f9/atmosfera_u_stolu.html

⁷¹ Pavel (S. XIV, Ústecký kraj, 21. 11. – 25. 11. 2016)

⁷² Pavel (S. XIV, Ústecký kraj, 21. 11. – 25. 11. 2016)

muslim nebo **Rom**. To dodává pořadu prvky konfliktu a zvyšuje šanci, že některý z účastníků se proti ostatním vymezí.

12.3 Předsudky

Poslední kategorie, která postupným kódováním a jeho opakováním vzešla jako nadřazená, je kategorie předsudky. V této kategorii jsou obsaženy jevy, které souvisí s tím, jak jednotliví účastníci a komentátoři přistupují verbálně a nonverbálně ke zkoumaným aktérům. Také jsem kategorii analyzoval z pohledu samotných účastníků z řad menšin a z pohledu dramaturgie. Do kategorie jsem zařadil i pozitivní jevy, jelikož předsudky, jež se v jednotlivých týdnech vyskytovaly, nabývaly i pozitivních konotací. Často se v dialogích a promluvách vyskytovala zvědavost. Tedy situace, kdy se hosté ptají hostitele u stolu zvědavými otázkami, které obsahují předsudek, takže často aktéra z řad námi zkoumaných menšin zesměšňují nebo dehonestují. Tyto jevy, spolu s narážkami na orientaci či víru, se v pořadu *Prostřeno!* vyskytují velmi často a dramaturgie i komentátoři toho dostatečně využívají tak, aby byl v pořadu neustálý konflikt.

Než se pustím do jevů, které byly negativní a někdy až velmi dehonestující, představím pozitivní předsudky, které hosté vůči hostiteli měli. Hned v prvním týdnu XIII. série je muslimka Ekaterina, která při uvítání ostatních u sebe doma nepodá jednomu z účastníků ruku, protože je muž. Ten však situaci bere s nadhledem a v prostřihu situaci s úsměvem komentuje: „Moji ruku odmítla, že je muslimka. Samozřejmě se omluvila a řekla mi proč. Trochu mě to překvapilo, ale nevadí mi to.“⁷³ Podobně přivítání komentuje i další účastnice Martina, kterou situace, že je Ekaterina muslimka, také překvapila, ovšem jak dodává, „né nijak negativně, bylo to milé.“⁷⁴ Spíše negativní reakci však měla po uvítání účastnice Jana, která ho komentovala slovy: „Byla jsem překvapená, že mi otevřela muslimka, opravdu mě to překvapilo.“⁷⁵

Sama Ekaterina v průběhu týdne projevuje radost nad tím, jak ji ostatní účastníci přijali pozitivně. Její slova: „Mně se líbilo, jak mě ti lidi vzali, jak byli vstřícní ke mně, jak pochopili moji víru i kulturu, protože já sem takový lidi

---

⁷³ Bob (S. XIII. Praha, 18. 1. – 22. 1. 2016)

⁷⁴ Martina (S. XIII. Praha, 18. 1. – 22. 1. 2016)

⁷⁵ Jana (S. XIII. Praha, 18. 1 – 22. 1. 2016)

v Česku ještě neviděla“⁷⁶ jsou však v kontrastu s prohlášením Jany v prostřihu stejného dílu, která prohlásí, že „upřímně, můj názor na muslimy je, že jsou to fanatici. Takový mám názor, i když sem poznala Ekaterinu, tak sem ten názor trochu změnila.“⁷⁷

V dalších fázích dílu se projeví i zvědavost hostů, kteří se zajímají o to, jaké vlasy má Ekaterina pod burkou. To zároveň glosují komentátoři slovy: „Hosté jsou zvědaví, co Ekaterina schovává pod tou burkou!“⁷⁸ Ta však reaguje: „Já se omlouvám, ale tady jsou muži a mezi diváky taky budou nějakí muži, takže já se omlouvám, jen pak bych vám to mohla říct (jen ženám, pozn. autora).“ Na to reaguje soutěžící Bob: „A to ani slovem nemůžeš říct?“ A Ekaterina říká: „Ne, nene ne. Protože ty představy u člověka můžou bejt velký.“⁷⁹

Ve XIII. sérii je ještě jeden týden, kde je jiná muslimka. Zatímco v týdnu s muslimkou Ekaterinou jsou hosté spíše shovívaví, v díle z Prahy a středních Čech s věřící Daniou se předsudky vyskytují ve všech formách. Už při představení hostitelky Dania si neodpustí komentátoři glosu o jejím jménu: „Snad jsme to dobře přečetli.“⁸⁰ Když se Dania představuje jménem ve svém medailonku, že má tatarskou národnost, komentují to moderátoři slovy: „Tatarka...A ne jako tatarka, ta omáčka... chápeme?“⁸¹ A pokračují otázkou, jestli nemá šátek. Václav Vydra v roli jednoho z moderátorů na to odpovídá: „Tak na hlavě tedy ne.“⁸² Následuje řada nevhodných invektiv ze strany moderátorské dvojice, které zde už uvádět nebudu. Jako příklad předsudků, prezentovaných od tvůrců směrem k hostitelce to stačí.

Dania je však konfrontována i hosty, kteří s ní soutěží o výhru. Při tzv. šmejdění najdou v jejím bytě hosté Korán a účinkující Daniela to v prostřihu komentuje slovy: „Ten Korán si vůbec neumím vysvětlit, protože zaprvý to bylo psaný azbukou a potom hned vedle toho nějaký ty arabský domečky, já nevím, co to je.“⁸³

---

⁷⁶ Ekaterina (S. XIII. Praha, 18. 1 – 22. 1. 2016)

⁷⁷ Jana (S. XIII. Praha, 18. 1 – 22. 1. 2016)

⁷⁸ Komentátoři (S. XIII. Praha, 18. 1. – 22. 1. 2016)

⁷⁹ Bob/Ekaterina (S. XIII. Praha, 18. 1. – 22. 1. 2016)

⁸⁰ Komentátoři (S. XIII. Praha a stř. Čechy, 28. 3. – 1. 4. 2016)

⁸¹ Komentátoři (S. XIII. Praha a stř. Čechy, 28. 3. – 1. 4. 2016)

⁸² Komentátoři (S. XIII. Praha a stř. Čechy, 28. 3. – 1. 4. 2016)

⁸³ Daniela (S. XIII. Praha a stř. Čechy, 28. 3. – 1. 4. 2016)

V průběhu večera u stolu se hostitelka hostům snaží vysvětlit, že její národnost nemá svou zemi, což účinkující Jiřina komentuje: „Když nám začala hostitelka vypravovat, že bydlí v zemi, která neexistuje, tak jako... na Marsu?“⁸⁴

V dalším průběhu týdne se Dania dostává do stále většího konfliktu s další účinkující Jiřinou, který vyvrcholí několika předsudečnými prohlášeními Jiřiny. Jako příklad uvedu situaci, při které hosté u hostitelky Daniely absolvují zábavu a Dania neví, jak se dělá nějaké jídlo. Načež ji Jiřina okřikne: „Hele u vás v Tatárii tohle neznáte, vid’? Najdi si recept, nauč se to. Až přijdu na koncert, tak mi představíš takový košíčky.“⁸⁵

Když Daniela servíruje uzenou polévku, Dania se omluví, že ji nebude. To opět komentuje soutěžící Jiřina slovy: „Dalo by se to aspoň jenom ochutnat, dyť toho masa tam nebylo kvantum, neudělala to, nevím, co se jí honí v hlavě, proč to nejí, je mi to jedno.“⁸⁶

Zlehčování zásad či postojů toho druhého je častým projevem stereotypních představ soutěžících pořadu *Prostřeno!*. Tyto projevy jsou často, jak jsem již zmiňoval výše, ještě podpořeny moderátorskou dvojicí.

Jedním z průvodních jevů, které jsem zahrnul do kategorie předsudků, je zvědavost. Ta je velmi často spojena právě s vyřčeným i nevyřčeným předsudkem. Na dialogu soutěžící Jiřiny s Tatarkou Daniou můžeme toto propojení zřetelně vidět:

Jiřina: „A ty jsi z Tatarska?“

Dania: „Nejsem z Tatarstánu, jsem z Engelsu.“

Jiřina: „Mně se ale lepší říká Tatarsko.“

Dania: „Neexistuje nic takového.“

Jiřina: „To mně to je jedno.“

Dania: „Já jsem Mišarka.“

Jiřina říká poté v prostřihu: „Tatínek pochází odtamtad’, maminka pochází odtamtad’, vona bydlela chvíli tam, chvíli tady, vůbec nevím, vůbec tomu nerozumím, ale už mi teda řekla, at’ jí neříkám, že pochází z Tramtárie, nebo

---

⁸⁴ Jiřina (S. XIII. Praha a stř. Čechy, 28. 3. – 1. 4. 2016)

⁸⁵ Jiřina (S. XIII. Praha a stř. Čechy, 28. 3. – 1. 4. 2016)

⁸⁶ Jiřina (S. XIII. Praha a stř. Čechy, 28. 3. – 1. 4. 2016)

z Tatárie.“⁸⁷ Ve finále Jiřina podala Danii koláče, v těstě je rum, neřekla jí to (pozn. autora).

V týdnech, kde byl jeden z aktérů gay, byly předsudky vůči jeho orientaci také. V tomto případě však šlo o již zažitá narážky, které plynou spíše než z neznalosti vyznání toho druhého, ze zažitých stereotypů o homosexuálech.

V týdnu ze Středočeského kraje (12. – 16. 9. 2016) se soutěžící Lukáš přizná hned v úvodu prvního dílu, že je gay. To ostatní účastníci (v tomto týdnu jsou všichni účastníci muži) ihned reflektují. U stolu se tak strhne diskuse, kdy se soutěžící Lukáš svěří ostatním, že má za přítele Roma. Na to reaguje Tibor otázkou: „Ty máš rád bílou čokoládu, tak proč máš doma černou (smích)?“⁸⁸ V dalších dnech soutěžního týdne se pak Tibor do Lukáše naváží i dalšími invektivami, jako například: „Radiátore, dobrou chuť.“⁸⁹ nebo „On miluje vajíčka i párek.“⁹⁰

I v posledním týdnu XIV. série se setkáváme s narážkami na homosexualitu jednoho z aktérů. Soutěžící Josef žije s partnerem a ostatní soutěžící (ostatní soutěžící jsou jen ženy) se ho ptají na svatbu, jeho partnera a jejich život. Neutrální dotazy však v průběhu týdne přejdou do otázek a prohlášení plných zažitých stereotypů vůči homosexuálům. Jako příklad uvedu zřejmý dotaz, který Josefovi položila produkce v prostřihu: „Jak se vám líbil včerejší večer?“ Na to Josef odpovídá neadekvátně k situaci:

„Já jsem se zamiloval do Terezy, ale jenom platonicky, jako. A ještě trochu ta Zuzanka, ale to je taková spící panna, i v posteli si myslím, že bude... (smích). Vony řešej postel hodně, no protože já jsem to kdysi trochu dělával. Jestli jsem dělal takový lehký porno, i striptéra. Jako sex je pro mě důležitější, než že ne. Miluju ho a chci si ho ještě užít. Jsem pořád mladej.“⁹¹

Při „šmejdní“ u Josefa se baví dvě soutěžící v jeho ložnici o sexuálních hrátkách, a jestli je tam Josef s manželem praktikují. V prostřihu to poté komentuje soutěžící Zuzana: „Zkoumali jsme, jestli se tu nedějou nějaké noční

---

⁸⁷ Jiřina/Dania (S. XIII. Praha a stř. Čechy, 28. 3. – 1. 4. 2016)

⁸⁸ Tibor (S. XIV, Středočeský kraj, 12. 9. – 16. 9. 2016)

⁸⁹ Tibor (S. XIV, Středočeský kraj, 12. 9. – 16. 9. 2016)

⁹⁰ Tibor (S. XIV, Středočeský kraj, 12. 9. – 16. 9. 2016)

⁹¹ Josef (S. XIII. Praha a stř. Čechy, 16. 1. – 20. 1. 2017)

hrátky, ale radši bych to nerozebírala. Já si myslím, že si tu Pepa s partnerem budou hrát na koníčky, podívej, jak je to zničený (sedačka).“⁹²

Jak jsme již uvedli v úvodu kapitoly, pořad *Prostřeno!* je protkán situacemi, které v něm mají místo pouze z důvodu přítomnosti konfliktu nebo narážek na ostatní hosty. Kategorie předsudky je v mém výzkumu proto zastoupena nejčastěji. Je to z toho důvodu, že jakákoliv invektiva hostů vůči menšinovému aktérovi je důrazně podpořena dramaturgií pořadu. Doptávání se hostů v prostřizích na názor na situaci ohledně názorů na menšinové aktéry je v daleko větší míře četnosti, než doptávání se na názory ohledně stolování či vaření. Samotná dramaturgie tak pouze využívá xenofobních názorů a zažitých stereotypů u soutěžících k tomu, aby se tyto projevy probíraly v pořadu na úkor vaření a kvality stolování. Respondent č. 3 k tomu dodává, že v jeho týdnu „tam byli samí Češi, takže ne. Ale točilo se u nás v Jihlavě, a to je malý město, takže já se snažil vařit trošku moderně a ostatní na to koukali. Takže spíš maloměšťáctví takový než nějaký předsudky. Ale bylo to asi tím, že tam nebyl žádný homosexuál nebo tak.“⁹³ Využívání každé, byť jen náznakem konfliktní situace sklouzává k následné bulvarizaci pořadu, což také dává prostor k exhibicionismu a podobným projevům.

Tyto projevy, jak z mého výzkumu vyplývá, jsou čtenější u homosexuálních aktérů a Romů. Muslimové reagují na předsudky a stereotypizující dotazy ostatních většinou neutrálně a snaží se reagovat kultivovaně se snahou nevyvolávat další konflikt. Z mého výzkumu tedy vyplývá, že předsudky a zvědavost jsou průvodními spouštěči konfliktních situací nejen u stolu, ale i v prostřizích. Zatímco u předchozích dvou kategorií prosazování a vymezení byly třecí plochy v komunikaci aktérů taktéž patrné, neměly takový dopad na průběh pořadu a změnu nálad u stolu.

Ze zjištěného pozorování jsou předsudky, a to i pozitivní, hnací silou pořadu, čehož dramaturgie umí zdatně využít a nastalé situace umí zvýraznit. Tato hnací síla však nepochází od tvůrců pořadu, ale samotných hostů, jež často projevují svoji neznalost a frustraci.

---

⁹² Zuzana (S. XIII. Praha a stř. Čechy, 16. 1.– 20. 1. 2017)

⁹³ Respondent č. 3 (rozhovor ze dne 29. 3. 2018)

13. Vztahy mezi kategoriemi a dramaturgické vzorce

Při postupné analýze a otevřeném kódování, které mi postupně odkrývalo jevy a kategorie, vyplynuly na povrch zajímavé poznatky. Tyto poznatky pramení ze vztahů mezi jednotlivými kategoriemi. Při hlubší analýze projevů účastníků pořadu a moderátorů vyšlo najevo, že některé jevy předcházejí či implikují další, které jsem však zařadil pod kategorii jinou. Tyto souvislosti se mi odkrývaly až postupně, jak jsem pokračoval analýzou.

V dílech, kde se vyskytovali muslimové, jsem vypožoroval určitý dramaturgický vzorec, který se opakoval. Jednalo se o postup: Vlastní prosazování aktéra (muslima), které bylo následováno prostřihem, ve kterém se ostatní hosté k tomuto prosazení vyjádřili. Pokud tato situace nastala, spíše se našel účastník, který projevil předsudečný pohled vůči aktérovi. Následuje glosa moderátorů, kteří častěji volí ironickou poznámku. Poté se opět přesouvá děj ke stolu, kde se pokračuje v diskusi. Tento dramaturgický vzorec, kdy se na pozadí děje vystřídají na sebe navazující kategorie prosazování a předsudky, převažoval spíše, jak už jsem uvedl, u muslimských aktérů. Předsudek je také často implikován zvědavostí, která pracuje s již zmíněným termínem nevyřčený stereotyp.

U homosexuálních aktérů je tento kategoriální vzor jiný. Pokud je hostitel gay nebo lesba, často se v úvodu prosazuje tím, že se představí, ovšem následné reakce se dějí častěji přímo mezi aktéry, tedy prostřih se častěji vynechává tak, aby reakce ostatních hostů byla aktuální. Homosexuální aktéři také častěji iniciují rozhovor o tématice gayů a leseb a oproti muslimským aktérům a následuje velmi často pozitivní reakce ostatních, která je doplněna následnou zvědavostí. Dramaturgický vzorec se tedy od předchozího liší v pořadí i způsobu, jakým je téma nastolováno a komentováno.

U romských aktérů je motivace k účasti v pořadu motivována především snahou o zlepšení obrazu před hosty i diváky, nebo snahou se vůči etniku vymezit. Pokud se tak děje, jednají takto romští aktéři v úvodu týdne nebo dílu, ve kterém hostí ostatní. Následuje komentář moderátorů, ovšem u stolu se to nerozebírá. Opět však zvědavost implikuje předsudek, kdy se ostatní účastníci ptají hostitele, jestli bude vařit romské jídlo. Často následuje reakce hostů, kteří

spojují předsudek „Romové – špína doma“. To se však neřeší v přímé konfrontaci, ale opět v prostřizích.

Můžeme tedy vidět, že dramaturgické vzorce se u námi zkoumaných témat liší. Nejčastěji můžeme pozorovat nevyčleněné stereotypy a vyjádření ostatních účastníků v prostřizích u muslimských aktérů. Oproti tomu romští aktéři nejsou vystavováni tak dramatickému vzorci, jenž se v jednotlivých týdnech opakuje. U homosexuálních aktérů dochází velmi často i k situacím, kdy pozitivní předsudek iniciuje sám menšinový aktér. Ovšem reakce ostatních i moderátorů je častěji spíše pozitivní.

Jak jsem již zmínil v kapitole *Limitace výzkumu*, pořad točí asi čtyři štáby, které se průběžně střídají. Považuji za důležité zmínit to ještě jednou v této kapitole, kde jsem se snažil zanalyzovat dramaturgické vzorce a přístupy k jednotlivým zkoumaným tématům. Předpokládám, že televize Prima je jakýmsi gatekeeperem⁹⁴ a garantem, takže analyzuji strukturu pořadu, dramaturgii a celkový mediální obraz pořadu jako jeden celek.

14. Porovnání sérií mezi sebou

V této kapitole shrnu obě dvě série zvlášť a následně je porovnáám. Budu se snažit zjistit, jestli se od sebe nějak liší a případně jak. Zhodnotím, jestli se mnou zkoumané kategorie transformují v průběhu období a jaké to má dopady na samotný pořad *Prostřeno!*.

Zkoumal jsem dvě série pořadu *Prostřeno!*, které byly vysílány od začátku roku 2016 do začátku roku 2017. Konkrétně od 18. 1. 2016 do 20. 1. 2017 (premiéry). Tyto série měly dohromady 42 týdnů (22 týdnů v sérii XIII. a 20 týdnů v sérii XIV.). V sérii XIV. proběhl ještě týden, který jsem neanalyzoval, protože se jednalo o nesoutěžní týden, ve kterém účinkovaly české celebrity. Tento týden jsem vynechal z důvodu nevýznamnosti pro náš výzkum a také protože se výhra posílá na dobročinné účely, a tak je struktura týdne rozdílná od klasických dílů. I když jsem zpracovával kvalitativní výzkum, ve kterém není pro kvantifikaci údajů místo, pro ilustraci přikládám tabulky výskytu námi

---

⁹⁴ Gatekeeper je osoba nebo instituce, která vybírá zprávy a události, prověřuje je, kontroluje, upravuje a přetváří a navrhuje k individuálnímu sdělování nebo medializaci.

zkoumaných jevů v jednotlivých týdnech pro obě série. Můžou nám ilustrovat, jak moc je pořad protkán stereotypními pohledy na menšiny.

14.1 Série XIII. (18. 1. 2016 – 17. 6. 2016)

číslo týdne	kraj	vyskytuje se v týdnu námi zkoumaný jev?
3 2016	Praha	ano
4 2016	Jihomoravský kraj	ne
5 2016	Plzeňský kraj	ano
6 2016	Vysočina	ne
7 2016	Praha a Středočeský kraj	ne
8 2016	Olomoucký kraj	ne
9 2016	Zlínský kraj	ano
10 2016	Liberecký kraj	ne
11 2016	Jihomoravský kraj	ne
12 2016	Plzeňský kraj	ne
13 2016	Praha a Středočeský kraj	ano
14 2016	Ústecký kraj	ne
15 2016	Jihomoravský kraj	ano
16 2016	Ústecký kraj	ne
17 2016	Jihočeský kraj	ne
18 2016	Praha	ano
19 2016	Jihomoravský kraj	ne
20 2016	Jihočeský kraj	ne
21 2016	Plzeňský kraj	ne
22 2016	Praha	ano
23 2016	Moravskoslezský kraj	ano
24 2016	Východní Čechy	ano

Ve XIII. sérii se vyskytovaly všechny námi zkoumané okruhy s dominancí dílů s muslimskými a homosexuálními aktéry. Především bych rád zmínil díly, kde se vyskytovaly soutěžící muslimky. Dania a Ekaterina soutěžily obě dvě v dílech z Prahy, potažmo Středočeského kraje (produkce občas zavítá i mimo avizovaný kraj). Tyto díly byly co do četnosti zkoumaných jevů velice silné. Hned první týden série s hostitelkou Ekaterinou byl avizován v médiích ještě před vysláním, a to velice četně. Dokonce ho nenávislně avizovala facebooková skupina *Naštvané matky*, která publikovala dne 18. 1. 2016 na své stránce post (viz níže).⁹⁵

⁹⁵ Dostupné z: <https://bit.ly/2qhVgJc>

Tento post má ke dni (15. 3. 2018) 574 likes, 616 sdílení a 321 komentářů pod příspěvkem, většinou nenávistného charakteru.

Naštvané matky

18. leden 2016 · 🌐

Sledujte tento týden Prostřeno. V praxi uvidíte, jak si muslimové získávají prostor - jsou milí, mažou nám med kolem huby, samé úsměvy a vstřícnost. Ale ruku nepodají, alkohol zakáží.

A naše reakce? Ustoupíme... Proč proboha? Už jsme zmanipulovaní z médií - pořád nám nutí tu toleranci, až nás ta tolerance bude stát náš způsob života.

Cizinci a hosté nám budou určovat pravidla v naší zemi? To je nemyslitelné, ale jak vidno, spousta lidí už se nechala zblbnout.

Více zde: <http://www.iprima.cz/prostre.../soutezici/ekaterina-novoselova>

PROSTŘENO! XIII (1) NAŠTVANÉ MATKY sledují a nechápou.
Proč si netrváme na svých pravidlech? Vždyť my jsme tu doma!

Sledujte tento týden Prostřeno!

Naši lidé ukazují, jak vypadá džihád v praxi.

Cizinka a konvertitka si prostě klade podmínky a my jako ovce jen přitakáme.

"Dobrý den, já jsem Katka a ruku ti nepodám."
"Nepiju alkohol a nerada bych ho viděla u stolu."

JAK TO DOPADNE?

To se mi líbí

Komentář

Sdílet

Stránka *Naštvané matky*, která má ke dni (15. 3. 2018) 39 676 sledujících tak veřejně, ještě před samotným odvysíláním pořadu, podporuje nenávistné nálady mezi uživateli. Samozřejmě, že tento díl byl také rekordním dílem, co se týče sledovanosti. O tom ale budu hovořit až v následující kapitole.

Na výše uvedeném příkladu lze vidět, že záměr tvůrců začít sérii tímto způsobem vyvolalo mezi diváky velký ohlas. V nastoleném trendu tedy tvůrci pokračovali a dne 28. 3. 2016 zahájili týden, ve kterém byla již výše zmíněná muslimka Dania. Tento díl již neunikl větší pozornosti nejen bulvárních webů, ale také takzvaných alternativních. Ohlas měl samozřejmě i na sociálních sítích.

Převaha dílů s muslimskými aktéry nebyla na úkor ostatních zkoumaných okruhů tak vysoká, ovšem výskyt kategorií našeho zkoumání byl v dílech s muslimskými aktéry významný.

Ve velké řadě dílů nebyly námi zkoumané jevy vůbec zastoupeny, i když se v nich prvek konfliktu vyskytoval. Jednalo se však především o prvek „taktizování“ mezi účastníky, který sice také provází časté dohady a konflikty, ovšem pro naše bádání nepřinášelo tak hodnotná data.

O XIII. sérii lze tedy podle analyzovaných projevů říci, že jakousi kostrou byly týdny s muslimskými aktéry, které byly promovány velice silně v bulvárních médiích a na sociálních sítích. Tento efekt se projevil i na sledovanosti pořadu a potažmo průměru sledovanosti celé série. Série tak byla pravděpodobně natočena v kontextu celospolečenských nálad v české společnosti, které reagovaly na informace z médií o migrační krizi. Kategorie předsudky, vymezení a prosazování se tak v sérii mohly vyskytovat také jako sekundární projev účastníků v reakci na tyto skutečnosti. Tuto teorii může potvrzovat i odpověď jednoho z mých respondentů, který na otázku, s jakým předstihem se pořad předtáčí, řekl: „Myslím, že měsíc po natáčení to šlo v TV“⁹⁶. Vesměs se respondenti shodli, že se pořad předtáčí maximálně dva měsíce předem.⁹⁷

---

⁹⁶ Respondent č. 1 (rozhovor ze dne 26. 3. 2018)

⁹⁷ Respondent č. 3 (rozhovor ze dne 29. 3. 2018)

14.2 Série XIV. (15. 8. 2016 – 20. 1. 2017)

číslo týdne	kraj	vyskytuje se v týdnu námi zkoumaný jev?
33 2016	Moravskoslezský kraj	ano
34 2016	Ústecký kraj	ano
35 2016	Jihomoravský kraj	ne
36 2016	Praha	ne
37 2016	Středočeský kraj	ano
38 2016	Karlovarský kraj	ne
39 2016	Moravskoslezský kraj	ne
40 2016	Jihomoravský kraj	ne
41 2016	Praha	ano
42 2016	Zlínský kraj	ne
43 2016	Moravskoslezský kraj	ne
44 2016	Praha a střední Čechy	ano
45 2016	CELEBRITY	-
46 2016	Královeshradecký kraj	ano
47 2016	Ústecký kraj	ano
48 2016	Jihočeský kraj	ano
49 2016	Liberecký kraj	ne
50 2016	Pardubický kraj	ne
51 2016	Moravskoslezský kraj	ano
3 2017	Praha a střední Čechy	ano

Ve XIV. sérii se naopak nevyskytoval žádný muslim, pouze manželka pravoslavného křesťana z Řecka. Zato byli v sérii dominantní Romové a homosexuální aktéři. Díly s těmito aktéry byly vysílány rovnoměrně v průběhu série, takže nedocházelo k takovým výkyvům jako v předchozí sérii. V této sérii se vyskytoval vysoký počet dílů, které byly bohaté na jevy, které jsem zkoumal. Především šlo o týdny, ve kterých se romští aktéři buď vymezovali, nebo se naopak snažili prosazovat. Obhajoba pozice u romských aktérů probíhala především v úvodní fázi, tedy v medailonku a při představování se ostatním. Stejně znaky vykazovaly i jevy, jež jsem u romských aktérů sdružil pod kategorii prosazování. U homosexuálních aktérů byl průběh podobný s větší tendencí věnovat se jevům i v průběhu týdne. Také byla patrná snaha tvůrců pořadu o větší diskusi nad menšinovými tématy. Téměř vždy, když byl jeden z aktérů homosexuál, ostatní se k tomu v průběhu večera, potažmo týdne několikrát

vyjádřili. Směr těchto promluv byl jak přímý u stolu ve smyslu aktér – účastník, tak i v prostřizích, kdy aktér nemohl přímo reagovat.

V této sérii byl patrný větší důraz na akcentaci menšinových témat. Například některé díly měly i delší stopáž,⁹⁸ aby byl, jak jsem již zmínil, dán prostor k vyjádření všech účastníků pořadu. Menšinovým tématům byl věnován větší prostor také v prostřizích a medailoncích. Moderátoři pořadu se vyjadřovali ve formě komentářů a glos k těmto jevům častěji.

Propagace jednotlivých týdnů v médiích a na sociálních sítích nebyla u této série tak častá. Když už se tak stalo, šlo spíše o upoutání čtenářovi pozornosti na jiná témata než menšinová. Např. že jedna ze soutěžících trpí rakovinou nebo sexuální minulost soutěžících.

14.3 Shrnutí obou sérií

Obě série vysílané v rámci jednoho roku vykazují vzájemně odlišné znaky. Ve XIII. sérii byla nosnou kostrou linka dvou dílů s muslimskými aktéry, která byla doplněna týdny, ve kterých se řešila menšinová témata homosexuality a Romů. Zatímco ve XIV. sérii nebyli muslimové akcentováni vůbec, zato témata homosexuality a Romů byla pravidelně zařazována do vysílání v rámci série. Tato témata byla také více výtěžitelná v rámci výzkumu než ve XIV. sérii.

Zatímco ve XIII. sérii byla větší tendence řešit jedno téma v průběhu týdne, ve XIV. sérii se témata řešila převážně v den, kdy menšinový aktér hostil ostatní. Ve XIV. sérii byla oproti té předchozí také větší četnost exponovaných dílů, ve kterých se účastníci vyjadřovali k námi zkoumaným tématům. Zdá se, že dramaturgie pořadu ve XIV. sérii více tato témata zmiňovala a také účastníky vedla k vyjádřením o jejich pohledu na problematiku menšin. Moderátoři se, vzhledem k vyšší četnosti exponovaných dílů, vyjadřovali k těmto tématům častěji oproti XIII. sérii. Celkově byl diskusi k tématům menšin ve XIV. sérii dáván větší prostor na úkor kultury stolování a vaření než v předchozí sérii.

To mě vede k přesvědčení, že důraz na sledovanost a bulvarizaci pořadu *Prostřeno!* postupně stoupá. Zde je evidentní prostor pro hlubší analýzu především předchozích sérií, aby se na větším zkoumaném vzorku projevil můj

---

⁹⁸ Týden od 16. 1. do 20. 1. 2017

předpoklad, který jsem nastínil po vlastní analýze cca 175 hodin audiovizuálního materiálu.

15. Sledovanost pořadu *Prostřeno!*

V této kapitole se budu věnovat sledovanosti pořadu, jejím výkyvům a důvodům, proč se tak děje. Data o sledovanosti mi poskytla Asociace televizních organizací⁹⁹ po dodání čestného prohlášení (Příloha č. 1). Nejprve se zaměřím na výkyvy sledovanosti pořadu v souvislosti s výskytem zkoumaných témat, poté se zaměřím na vývoj sledovanosti po dnech v jednotlivých týdnech, tedy jestli se týdny bez výskytu zkoumaných témat liší od těch s výskytem. Nakonec zhodnotím celkový projev vývoje sledovanosti obou sérií pořadu *Prostřeno!*.

Ještě, než se budu věnovat rozboru, tak bych rád popsal data a metriky, které jsem od ATO dostal. Sledovanost pořadu *Prostřeno!* byla zaznamenávána od 18. 1. 2016 do 20. 1. 2017 v kategorii 15+. Tyto kategorie jsou následně rozděleny ještě na muže a ženy. Z dodaných dat jsem použil metriky rating 000 (sledovanost) a share.¹⁰⁰ Průměrná sledovanost XIII. série byla 660 tisíc diváků nad 15 let a share 25,18 %. U XIV. série byla sledovanost podstatně nižší, a to 463 tisíc diváků nad 15 let a share 18,31 %. Pořad cílí především na ženy, které tvoří asi dvě třetiny celkové sledovanosti.

---

⁹⁹ Předmětem činnosti sdružení je ochrana a realizace společných zájmů členů sdružení spočívající zejména v zajišťování společného elektronického měření sledovanosti televize v České republice metodou TV metrů v obchodním využívání výsledků PEM, v propagační a reklamní činnosti a dalších.

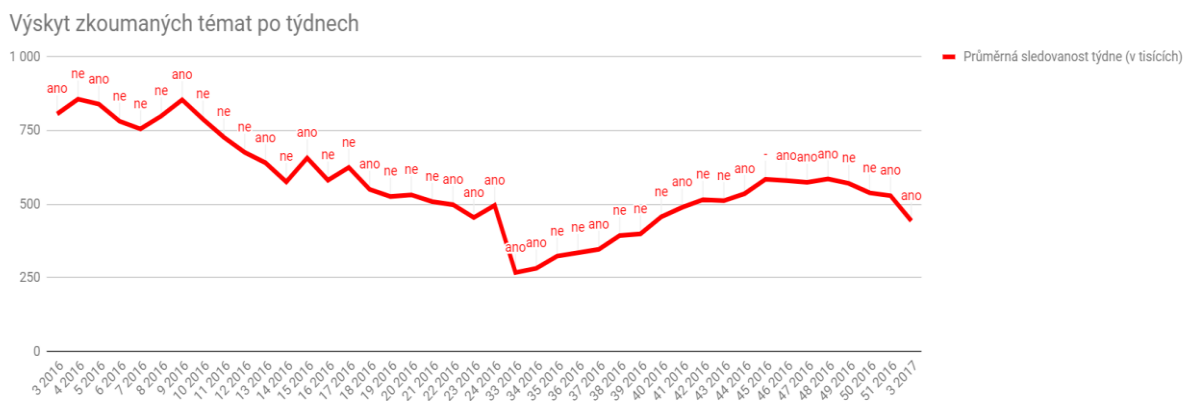
¹⁰⁰ Podíl na televizní sledovanosti. Vztahuje se k určité době a určité cílové skupině. Jedná se o podíl televizního kanálu nebo pořadu na celkovém odsledovaném čase v procentech – součet tedy dává 100 %. Počítá se jen z diváků, kteří televizi v té době sledovali. Zpravidla se udává s přesností na dvě desetinná místa, na konkrétní cílovou skupinu, např. dospělí 15+ (MediaGuru 2018)

Získaná data jsem nejdříve přepočítal po vysílacích týdnech (viz tabulka pro ilustraci), aby se mi s nimi lépe pracovalo.

číslo týdne	Průměrná sledovanost týdne (v tisících)	p. sledovanost mužů	p. sledovanost žen	p. share v %	p. share mužů v %	p. share žen v %	Výskyt zkoumaného tématu
3 2016	806	250,5	555,8	26,2	19,8	30,7	ano
4 2016	857	259,3	597,3	27,8	20,9	32,4	ne
5 2016	840	262,7	576,9	27,6	21,1	32,2	ano
6 2016	781	248,5	532,9	25,3	19,4	29,4	ne

Následně jsem si vyexportoval grafy po týdenních intervalech. Tyto grafy jsem analyzoval z pohledu exponovaných týdnů, tedy těch, ve kterých se vyskytuje sledované téma. Vytvořil jsem si celkovou střední hodnotu sledovanosti obou sérií, která je 567 tisíc diváků v kategorii 15+. Následně jsem zkoumal, kolik výskytů zkoumaných témat se vyskytuje v dílech nad touto hodnotou, a kolik je pod ní. Také jsem se zaměřil na týdny, ve kterých se jedno ze zkoumaných témat vyskytuje a zkoumal, jaké téma zvyšuje sledovanost nejvíce.

graf výskytu zkoumaných témat podle jednotlivých dílů

Po vyhodnocení dat o korelaci sledovanosti se zkoumanými tématy můžeme říci, že výskyt témat **homosexuality**, **Romů** nebo **muslimů** nemá zásadní vliv na sledovanost jednotlivých týdnů. Následně jsem se zaměřil na týdny, ve kterých se alespoň jedno námi sledované téma vyskytlo, a týden měl nadprůměrnou sledovanost. Z tohoto šetření vyvozují, že nejsledovanější díly XIII. série, potažmo celého roku, obsahují spíše tematiku homosexuálně orientovaných aktérů. Romská tematika není v nejsledovanějších týdnech téměř zastoupena. Zato díly s muslimkami Ekaterinou a Daniou byly velmi sledované (průměrně 806 tisíc diváků v kategorii 15+ a 640 tisíc diváků v kategorii 15+). Především díl s muslimkou Ekaterinou¹⁰¹ byl díky propagaci v bulvárním tisku a na sociálních sítích sledovaný. Nejsledovanějším týdnem obou sérií je však ten druhý ze XIII. série, který se odehrává v Jihomoravském kraji.¹⁰² Tento týden je s průměrem 857 tisíc diváků v kategorii 15+ těsně před týdnem ze Zlínského kraje¹⁰³, který měl průměr sledovanosti 854 tisíc diváků v kategorii 15+. V týdnu z Jihomoravského kraje byla jedním z účastníků žena (Ahaonline.cz, 2016), jež u diváků vzbuzovala emoce, avšak nepatřila do žádného z mnou zkoumaných témat. Ve druhém nejsledovanějším týdnu byl jedním z aktérů homosexuál.

Poté, co jsem zanalyzoval výskyt témat v týdnech s nadprůměrnou sledovaností, přešel jsem na hlubší analýzu jednotlivých dnů a jejich sledovanosti. Sledoval jsem, jak se projevuje sledovanost každého jednoho dne v daném týdnu, pokud se v něm vyskytuje námi sledované téma **homosexuality**, **Romů** nebo **muslimů** a pokud se v něm zkoumané téma nevyskytuje. Tato analýza mě dovedla ke zjištění, že týdny s tématy spíše nemají rozdílný průběh od těch, které zkoumaná témata neobsahují. Průběh týdnů většinou kopíruje stejný vzorec denní sledovanosti. Tedy že na začátku týdne není tak vysoká sledovanost, která však graduje až s koncem týdne (převážně pátek, občasně i čtvrtek). Bude to pravděpodobně tím, že diváci se o soutěžících a jejich povahách či chování dozívají až v průběhu týdne. Druhým důvodem je gradace soutěžního týdne v pátek, kdy se rozhoduje o vítězi. To samozřejmě zvyšuje atraktivitu pátečního dílu, což se následně na sledovanosti projeví. Důležité je upozornit na to, že i mimo zkoumaná témata se v týdnech obou sérií vyskytovali kontroverzní

---

¹⁰¹ Vysíláno 18. 1. – 22. 1. 2016, Praha

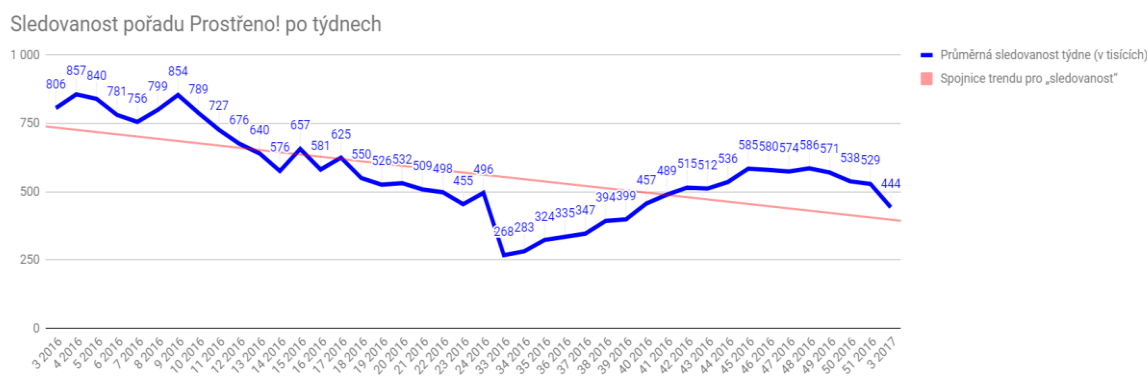
¹⁰² Vysíláno 25. 1. – 29. 1. 2016, Jihomoravský kraj

¹⁰³ Vysíláno 29. 2. – 4. 3. 2016, Zlínský kraj

účastníci a konfliktní situace. Avšak natolik se od sebe lišili, že jsem je nezahrnul do výzkumu.

Poslední analýzu, jež jsem s daty sledovanosti provedl, byla analýza celkového průběhu obou sérií v rámci roku. Jak je názorně vidět na grafu níže, po velmi sledovaném startu XIII. série začala sledovanost postupně klesat a až na pět týdnů, které zaznamenaly peak, se na tom nezměnilo nic až do jejího konce. Z 806 tisíc diváků v kategorii 15+ v první týdnu se sledovanost propadla až na 496 tisíc v posledním díle série. XIV. série začala dokonce jen na 268 tisících diváků a postupně rostla až na týdny 45 2016–49 2016, kde kulminovala a poté opět spadla ke 450 tisícům.

graf vývoje sledovanosti pořadu *Prostřeno!*

Křivka sledovanosti tak ukazuje, že sledovanost druhé série v daném roce je nižší než u série první. Můžeme se tak ptát, jestli zvýšený výskyt zkoumaných témat ve XIV. sérii je dramaturgickým záměrem ke zvýšení sledovanosti, který se však neprojevil, nebo se tento trend opakuje i v jiných letech vysílání pořadu. Z pohledu postupné bulvarizace pořadu, jak jsem psal již v kapitole *Propagace pořadu v ostatních médiích*, lze usuzovat, že četnější propagace v bulvárním tisku či na sociálních sítích a vyšší akcentace témat menšin a kontroverzních účastníků je záměrem tvůrců pořadu ke zvýšení sledovanosti. Abychom tuto tezi potvrdili, bylo by dobré podívat se na vývoje sledovanosti v jiných letech. A zde je prostor pro další analýzu jiných sérií, například v letech 2015 a 2017, která by nastínila, jestli se tento trend sledovanosti opakuje. Jak jsem psal již v kapitole *Odklonění od tezí*, měl jsem v plánu zanalyzovat i tyto roky, ovšem kvůli velkému množství

materiálu k analýze jsem se rozhodl zaměřit se jen na dvě série roku 2016 s malým přesahem XIV. série do roku 2017. Stejně jako sledovanost, tak i celkový share klesá z počátečních 26,2 % na 14,4 %. V porovnání celých sérií je na tom úvodní XIII. také o poznání lépe: 25,2 % oproti 18,4 %. Z toho vyplývá, že podíl na sledovanosti pořadu *Prostřeno!* v cílové skupině 15+ klesá i oproti ostatním televizním pořadům jiných stanic v tomto čase. Snaha o dramaturgii a vyšší akcentace kontroverzních témat je tak podpořena i výstupem z podílu na televizní sledovanosti.

16. Závěr

Cílem této práce bylo zhodnotit, jakým způsobem se témata **homosexuality**, **Romů** a **muslimů** projevují v primárně apolitické kulinářské show *Prostřeno!* a jestli dramaturgie pořadu ovlivňuje prezentaci těchto témat k získání vyšší sledovanosti. Nejprve jsem vlastní výzkum ukotvil v teoretické části, ve které jsem nejprve vymezil termíny postoj, stereotyp a předsudek a následně přiblížil pozici Romů, muslimů a homosexuálů v české majoritní společnosti a v médiích. Poté jsem představil pořad *Prostřeno!* a jeho niku v českém televizním prostředí. V samotném závěru teoretické části jsem shrnul propojení pořadu s bulvárními médii.

Z vlastního výzkumu vyplývá, že menšinoví aktéři pořadu *Prostřeno!* vykazují rozdílné přístupy v sebeprosazování i vymezení se. Romové se nejčastěji vymezují vůči svému etniku, což potvrzuje teorii protispolečností podle Bergera, zatímco gayové považují příslušnost k sexuální menšině jako samozřejmost. Dokonce více, než ostatní aktéři iniciují rozhovory o své orientaci. Muslimští aktéři se snaží svoji víru představit co nejméně konfliktně a berou ji jako svoji přirozenost, kterou se snaží ostatním nenásilnou formou přiblížit. V tom se liší od romských aktérů, kteří se spíše snaží vyvrátit nevyřčené stereotypy, například že jsou špinaví či sprostí. Menšinové téma se zpravidla řeší hned zkraje týdne, kdy to menšinový aktér řekne ostatním nebo na to sami přivedou řeč. V téměř všech případech, pokud byl jedním ze soutěžících aktér ze zkoumané menšiny, se toto téma v pořadu otevřelo. Důležité je ještě zmínit, že v týdnech, kde se nevyskytoval menšinový aktér, se účastníci ani dramaturgie zkoumaným tématům téměř nevěnovali.

Z vlastní analýzy je zřejmé, že sami účastníci pořadu do něj přichází s již zažitými postoji a předsudky vůči menšinám. Tyto postoje pak většinou prezentují i před menšinovým aktérem, ale i v prostřizích, kde zajdou ve svých vyjádřeních ještě dál. Většinou se také liší vyjádření aktérů před menšinovým aktérem (u stolu) a v prostřihu. Těchto vyjádření a konfliktních situací, které ve spojitosti s menšinovými aktéry vznikají, umí zručně využít dramaturgie pořadu. Komentátoři velmi často glosují tyto předsudky a stereotypní postoje vůči menšinovým aktérům a vytváří tak dojem, že jde o samozřejmé postoje vůči menšinám. Nelze však říci, že by dramaturgie do situací u stolu nějak výrazně zasahovala. Spíše umí zručně využít smutný materiál, který se jí dostává stran aktérů a nastalé situace legitimizuje tím, že je vydává jako samozřejmé.

Při porovnání obou zkoumaných sérií jsem zjistil postupnou bulvarizaci pořadu, kdy v první sérii (XIII.) bylo méně týdnů, ve kterých se vyskytovala mnou zkoumaná témata. Sehnal jsem tedy data o sledovanosti, abych empiricky ověřil, jestli má výskyt témat v jednotlivých týdnech vliv na průměrnou sledovanost týdne. Tato teorie se nepotvrdila, ovšem z výzkumu dat jasně vyplývá, že obě série mají rozdílnou míru sledovanosti. Zatímco první série je daleko sledovanější, druhá je, co se týče sledovanosti, daleko pod ní. Snaha o větší akcentaci menšinových témat a konfliktních situací v druhé sérii (XIV.) je tak prostředkem ke zvýšení, nebo alespoň udržení trendu z první série roku 2016. Následně jsem zkoumal vzorce sledovanosti jednotlivých dnů v týdnu, jak a jestli se liší oproti týdnům s menšinovými aktéry. Téměř všechny týdny vykazovaly vzestupnou tendenci sledovanosti, což je pochopitelné zejména z důvodu pátečního finále, kdy se rozdělují výhry. Pro ověření teorie postupné bulvarizace pořadu by bylo dobré analyzovat i roky předtím a díly vysílané letos. Tato analýza by nám dala ucelený pohled na vývoj pořadu, který je však patrný i z mnou zkoumaného vzorku cca 175 hodin audiovizuálního materiálu.

Můžeme tedy říci, že v kulinářské show *Prostřeno!* jsou legitimizovány společenské postoje, stereotypy a předsudky, kterých využívá dramaturgie ke zvýšení sledovanosti pořadu. Pasivní divák je tak každodenně vystavován situacím, ve kterých jsou potvrzovány a prohlubovány tyto kolektivní celospolečenské jevy. Můžeme si tedy závěrem klást otázku, jestli televizní show, která je na televizních obrazovkách již osm let a sledují ji každý den stovky tisíc diváků, je pro společnost vůbec prospěšná.

17. Summary

The aim of this thesis was to evaluate how homosexuality, Roma ethnicity and Muslim culture are manifested in primarily apolitical cooking show *Prostřeno!* and if dramaturgy of this show is influencing presentation of these topics in order to gain higher viewership. The terms stance, stereotype and prejudice are defined in theoretical part of this thesis. Then these terms were examined in contexts of Roma ethnicity, Muslim culture and homosexuals in Czech society and in Czech media. In theoretical part is also the *Prostřeno!* show and its niche introduced. This part is concluded with connection of the show and tabloid media.

The research revealed that members of minority cultures who take part in *Prostřeno!* show different attitudes in self-realization and taking standing points. The Roma people are most often taking stances towards their own people, which confirms Berger's theory of secularization. While homosexuals consider minority membership self-evident. Interestingly enough, homosexuals are usually those who initiate discussions about their orientation. Similarly, Muslims understand their faith as natural part of their lives and usually try to introduce their faith in the least conflict way to other participants. This differs them from Roma participants who usually try to disprove unspoken stereotypes such as that they are dirty or rude. Minority topics are usually discussed during first days of the show, when these topics are mentioned by the minority participants themselves or another participant start to talk about them. In almost all cases, if one of the participants was member of one of the mentioned minorities, these topics were discussed during the show. It is important to mention that during weeks where no participant was of minority background, the participants or creators of the show did not pay attention to the minority cultures related topics.

The analysis also discovered that participants enter the show with already accommodated stances and prejudices towards minority cultures. Typically, they present their prejudices not only in front of participant of minority background but also on camera during short interviews given without presence of other participants. Interestingly, their speech is different when dining with other participants from the speech when they are giving solitary interviews. Expressions of participants stances often lead to conflicts among participants, which are then exploited by dramaturgy. Participants usually comment on prejudices and

stereotypes connected with minorities, and this behaviour might make impression that these beliefs are common stances towards minorities. It cannot be said that dramaturgy interfere in discussions led during dinner, but the dramaturgy's approach can be rather seen as legitimization of these stances provided by participants.

Comparison of two seasons of *Prostřeno!* showed the more vivid tabloidization of the show. The researched topics appeared less in the first analysed season (XIII.). To prove this hypothesis, data about viewership of this show were collected and it was empirically verified if appearance of these topics has impact on viewership during each week of the show. This hypothesis has not been proven, due to the significantly different viewership of each of the analysed seasons. It could be assumed that strengthening of minority connected topics in second analysed season (XIV.) is a device for raising or at least keeping the viewership of the first season of the 2016. Next a viewership patterns of each day of week and if or how they differ from weeks during which members of minorities participated. In almost all cases was rising tendency assignable to Friday's finale when participants are given prizes. To verify theory of tabloidization of the show it would be necessary to analyse previous years of the show. This analysis would provide complex view about the show's development, however, this development is also apparent from author's analysis of sample of 175 hours of audio-visual material.

It could be concluded that *Prostřeno!* show allows legitimisation of stances, stereotypes and prejudices about minority cultures, which are then used by dramaturgy of the show to support rise of viewership of the show. Passive viewers are, on daily basis, experiencing situations in which are all collective stances strengthened, supported and normalized. The conclusion offers question, whether TV show, which has been run for eight years and has viewership of hundred thousand, is beneficial for the whole society.

18. Použitá literatura a ostatní zdroje

Literatura a monografie

ALLPORT, Gordon Willard. *O povaze předsudků*. Přeložil Eduard GEISLER. Praha: Prostor, 2004. Obzor (Prostor). ISBN 80-7260-125-3.

BARNEY G. GLASER AND ANSELM L. STRAUSS. *The discovery of grounded theory: strategies for qualitative research*. Chicago: Aldine Pub, 1973. ISBN 0202302601.

BEŇOVÁ, Kateřina. *Analýza situace lesbické, gay, bisexuální a transgender menšiny v ČR*. Praha: Úřad vlády ČR, 2007. ISBN 978-80-87041-33-8.

BERGER, Peter L. *Pozvání do sociologie: humanistická perspektiva*. 3. vyd. Přeložil Jiří OGROCKÝ. Brno: Společnost pro odbornou literaturu – Barrister & Principal, 2007. Studium (Barrister & Principal). ISBN 978-80-87029-10-7.

CREEBER, Glen, Toby. MILLER a John. TULLOCH. *The television genre book*. 2nd ed. New York, NY: Palgrave Macmillan on behalf of the British Film Institute, 2008. ISBN 1844572188.

DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. 3. vyd. Praha: Karolinum, 2000. ISBN 978-80-246-0139-7.

FORMÁČKOVÁ, Marie. *Prostřeno!: prostřeno s Primou od Aše po Jablunkov*. Praha: Ikar, 2010. ISBN 978-80-249-1477-0.

FOWLER, Roger. *Language in the news: discourse and ideology in the press*. Repr. London: Routledge, 1993. ISBN 0415014190.

GABAL, Ivan. *Etnické menšiny ve střední Evropě: konflikt nebo integrace*. Praha: G plus G, 1999. ISBN 80-86103-23-4.

HAYES, Nicky. *Základy sociální psychologie*. Vyd. 3. Praha: Portál, 2003. ISBN 8071787639.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 3. vyd. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0219-6.

HEWSTONE, Miles a Wolfgang STROEBE, ed. *Sociální psychologie: moderní učebnice sociální psychologie*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-736-7092-5.

HILL, Annette. *Restyling factual TV: audiences and news, documentary and reality genres*. New York: Routledge, 2007. ISBN 0203099737.

HOLÁ, Andrea, Věra JIRÁSKOVÁ, Šárka Kadlecová KADLECOVÁ a Klára KALIBOVÁ. *Já a oni jsme my: Předsudky, stereotypy, násilí z nenávisti a aktivní svědek*. Praha: In IUSTITIA, o. s., 2012. ISBN 978-80-260-3742-2. Dostupné z: <http://www.in-ius.cz/dwn/ja-a-oni-jsme-my/ja-a-oni-jsme-my-mkv.pdf>

HOMOLÁČ, Jiří. *A ta černá kronika!*. Brno: Doplněk, 1998. Edice literární a jazykovědná. ISBN 80-7239-015-5.

CHARLES E. OSGOOD a GEORGE J. SUCI [AND] PERCY H. TANNENBAUM. *The measurement of meaning*. 10. print. Urbana: University of Illinois Press, 1957. ISBN 0252745396.

JIRÁK, Jan a Barbara KÖPPLOVÁ. *Média a společnost*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-287-4.

KRECH, David, RICHARD S. CRUTCHFIELD a AND EGERTON L. BALLACHEY. *Individual in society; a textbook of social psychology, by David Krech, Richard S. Crutchfield, and Egerton L. Ballachey*. 4. print. New York: McGraw-Hill, 1962. ISBN 0070354669.

KUBIŠ, Karel. *Obraz druhého v historické perspektivě II: identity a stereotypy při formování moderní společnosti*. Praha: Karolinum, 2003. Acta Universitatis Carolinae. ISBN 80-246-0603-8.

KUNCZIK, Michael. *Základy masové komunikace*. Přeložila Štěpánka KUDRNÁČOVÁ, přeložil Milan ŠMÍD. Praha: Karolinum, 1995. ISBN 80-7184-134-x.

LHOŤAN, Lukáš. *Islám a islamismus v České republice*. 2., dopl. vyd. V Pstruží: Lukáš Lhoťan, 2013. ISBN 978-80-904932-3-0.

LISÁ, Helena. *Romové v České republice, 1945-1998*. Praha: Socioklub, 1999. ISBN 80-902260-7-8.

MELICHÁREK, Tomáš. *Islám v Brně: muslimská komunita očima médií a Brňanů*. V Pstruží: Lukáš Lhoťan, 2011. ISBN 978-80-904932-0-9.

MENDEL, Miloš, Bronislav OSTŘANSKÝ a Tomáš RATAJ. *Islám v srdci Evropy: vlivy islámské civilizace na dějiny a současnost českých zemí*. Praha: Academia, 2007. ISBN 978-80-200-1554-9.

MORGENSTERNOVÁ, Monika a Lenka ŠULOVÁ. *Interkulturní psychologie: rozvoj interkulturní senzitivity*. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-1361-1.

NAKONEČNÝ, Milan. *Encyklopedie obecné psychologie*. 2., rozš. vyd., v Akademii vyd. 1. (1. vyd. v nakl. Vodnář pod náz. Lexikon psychologie). Praha: Academia, 1997. ISBN 80-200-0625-7.

NAKONEČNÝ, Milan. *Psychologie osobnosti*. Vyd. 2. Praha: Academia, 1998. ISBN 8020006281.

NAKONEČNÝ, Milan. *Sociální psychologie*. Vyd. 2., rozš.a přeprac. Praha: Academia, 2009. ISBN 978-80-200-1679-9.

NAVRÁTIL, Pavel. *Romové v české společnosti: jak se nám spolu žije a jaké má naše soužití vyhlídky*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-741-8.

NOVÁK, Tomáš. *O předsudcích*. Brno: Doplněk, 2002. ISBN 80-7239-121-6.

PAVLÍKOVÁ, Eva. *Muslimští migranti a český sekulární stát*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2012. ISBN 978-80-7465-018-5.

PRŮCHA, Jan. *Interkulturní psychologie: [sociopsychologické zkoumání kultur, etnik, ras a národů]*. Praha: Portál, 2004. Psychologie (Portál). ISBN 80-7178885-6.

PRŮCHA, Jan. *Multikulturní výchova: teorie – praxe – výzkum*. Praha: ISV, 2001. Pedagogika (ISV). ISBN 80-85866-72-2.

SEARS, James T. a Walter L. WILLIAMS. *Overcoming heterosexism and homophobia: strategies that work*. New York: Columbia University Press, c1997. ISBN 9780231104234.

SCHAFF, Adam. *Stereotypy a dzialanie ludzkie*. Warszawa: KiW, 1981.

SILVERMAN, D. *Ako robiť kvalitatívny výskum. Praktická príručka*. Bratislava: Ikar, 2005. ISBN 80-551-0904-4.

STRAUSS, Anselm L. a Juliet CORBIN. *Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Brno: Sdružení Podané ruce, 1999. SCAN. ISBN 80-85834-60-x.

SURYNEK, A., KOMÁRKOVÁ, R., KAŠPAROVÁ, E. *Základy sociologického výzkumu*. Praha: Management Press, 2001. ISBN 80-7261-038-4.

ŠVARŤÍČEK, Roman a Klára ŠEĐOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0.

TRAMPOTA, Tomáš. *Zpravodajství*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-096-8.

VÝROST, Jozef. *Sociálnopsychologický výskum postojov*. Bratislava: VEDA, 1989. ISBN 8022400548.

WEISS, Petr. *Sexuální chování v ČR – situace a trendy*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-558-x.

Diplomové a bakalářské práce

MAŘINCOVÁ, Irena. *Kulinářské pořady v českém televizním prostředí po roce 1989 a jejich žánrové souvislosti*. Olomouc, 2015. Dostupné z: <<https://theses.cz/id/ai6u4a/>>. Diplomová práce (Mgr.) Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta. Vedoucí práce Mgr. Jakub Korda, Ph.D.

MUSILOVÁ, Hana. *Postoj žáků druhého stupně základní školy k Rómům*. Brno, 2005. Diplomová práce (Mgr.) Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, Katedra sociologie. Vedoucí diplomové práce PhDr. Michal Vašečka, PhD.

Online publikace a výzkumy

AKTUÁLNĚ – Agentura pro sociální začleňování [online]. Copyright © [cit. 28.04.2018]. Dostupné z:

<http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/o-agenture/analyza-medialniho-zobrazeni-romu-v-ceskych-mediich-07-2011-05-2012-krizkova-m-2012/download>

CVVM - POSTOJE VEŘEJNOSTI K PRÁVŮM HOMOSEXUÁLŮ – květen 2017 – Centrum pro výzkum veřejného mínění. [online]. Copyright © 2017 CVVM [cit. 28.04.2018]. Dostupné z:

<https://cvvm.soc.cas.cz/cz/tiskove-zpravy/ostatni/vztahy-a-zivotni-postoje/4357-postoje-verejnosti-k-pravum-homosexuvalu-kveten-2017>

CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., *Naše společnost*. [online]. Copyright © [cit. 22.04.2018]. Dostupné z:

https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a4284/f9/ov170425.pdf

JIRÁK, Jan. *O stereotypch v médiích aneb Svět, který vidí média*. Metodický portál RVP – Modul Články, 2005. [online]. Copyright © [cit. 22.04.2018] Dostupné z:

<https://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/284/O-STEREOTYPECH-V-MEDIICH-ANEH-SVET-KTERY-VIDI-MEDIA.html/>

KETCHUM, Cheri. *The Essence of Cooking Shows: How the Food Network Constructs Consumer Fantasies*. In *Journal of Communication Inquiry*. 2005. č. 29. s. 217–234. [online]. Copyright © [cit. 22.04.2018] Dostupné z:

<http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0196859905275972>

KŘÍŽKOVÁ, Martina. *Neviditelná menšina – analýza mediálního obrazu českých muslimů*. 2006. [online]. Copyright © [cit. 28.04.2018]. Dostupné z:

https://aa.ecn.cz/img_upload/79a33131c9c4293e0fcef50bfa263ef/Krizkova_islam_final_1.pdf

SKUPNIK, Jaroslav. „Světy se zrcadlem. Marginalizace a integrace z hlediska sociopsychologické dynamiky společnosti.“ *Sociologický časopis / Czech Sociological Review* 43 (1): 133–148. 2007. [online]. Copyright © [cit. 22.04.2018] Dostupné z: <https://bit.ly/2HUIcSk>

SVOBODOVÁ, Zuzana. *Média a stereotypy* [online]. Copyright ©U [cit. 01.05.2018]. Dostupné z: https://medialnivychova.fsv.cuni.cz/MVP-58-version1-Svobodova_Medialni_gramotnost_Media_a_stereotypy.pdf

VÁVRA, Martin. *Nesnáze s měřením postojů. Informační bulletin Sociologického datového archivu*. 2006. roč. VIII [online]. Copyright © [cit. 22.04.2018] Dostupné z: <http://archiv.soc.cas.cz/sites/default/files/2006-1.pdf>

VLÁDA ČR [online]. Copyright © [cit. 22.04.2018]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/zalezitosti-romske-komunity/dokumenty/Zprava-o-stavu-romske-mensiny-za-rok-2016_1.pdf

Online články

4 % homosexuálů? Mezi Čechy jich je mnohem víc, zjistil vědec - Echo24.cz. Echo24.cz – Názorový deník [online]. Copyright © Echo Media, a.s. [cit. 28.04.2018]. Dostupné z: <https://echo24.cz/a/iyay8/4--homosexualu-mezi-cechy-jich-je-mnohem-vic-zjistil-vedec>

Drsný souboj v Prostřeno! Lhářka vs. hanbářka! Co jsou skutečně zač? | Ahaonline.cz. Aha – online magazín plný žhavých drbů ze showbyznysu | Ahaonline.cz [online]. Copyright © 2001 [cit. 18.04.2018]. Dostupné z: <http://www.ahaonline.cz/clanek/zhave-drby/116267/drsny-souboj-v-prostreno-lharka-vs-hanbarka-co-jsou-skutecne-zac.html>

Manipulace v předvolební debatě: V ČR žije třicet tisíc muslimů, dalších desítky tisíc jsou neregistrovaní. Manipulátoři – Hoaxy, manipulace a propaganda pod lupou [online]. Copyright © [cit. 28.04.2018] Dostupné z: <http://manipulatori.cz/manipulace-predvolebni-debate-cr-zije-tricet-tisic-muslimu-dalsich-desitky-tisic-jsou-neregistrovani/>

TV Share | MediaGuru. MediaGuru [online]. Copyright © 2018 [cit. 02.05.2018]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/slovník-a-mediatypy/slovník/klicova-slova/tv-share/>

Mezipatra queer filmový festival – O nás. Copyright © 2018 Mezipatra queer filmový festival [cit. 30.04.2018]. Dostupné z: <http://www.mezipatra.cz/festival/o-nas.html>

Rom bez práce v Prostřeno: Soupeři ho odepíšou | Ahaonline.cz. Aha - online magazín plný žhavých drbů ze showbyznysu | Ahaonline.cz [online]. Copyright © 2001 [cit. 02.04.2018]. Dostupné z: <http://www.ahaonline.cz/clanek/zhave-drby/144509/rom-bez-prace-v-prostreno-souperi-ho-odepisou.html>

Skupina Prima v minulém pololetí zvýšila sledovanost | Prima. Prima | iPrima [online]. Copyright © FTV Prima 2003 [cit. 02.04.2018]. Dostupné z: <https://prima.iprima.cz/iprima/skupina-prima-v-minulem-pololetu-zvysila-sledovanost>

Stream.cz • One man Show • [online]. Copyright © 2017 [cit. 02.04.2018]. Dostupné z: <https://www.stream.cz/onemanshow/10017526-odhaleni-nejvetsiho-televizniho-skandalu-v-cesku>

Šárka z Prostřeno: Po otravě z jídla další rána! Úřady jí odebraly dceru! | Blesk.cz. Blesk.cz – zprávy, celebrity, sport, zábava [online]. Copyright © 2001 [cit. 02.04.2018]. Dostupné z: <https://www.blesk.cz/clanek/celebrity-serialy-filmy-kino-a-tv/512372/sarka-z-prostreno-po-otrave-z-jidla-dalsi-rana-urady-ji-odebraly-dceru.html>

Vedení televize Prima nařídilo redaktorům: uprchlíky zobrazovat jako hrozbu a riziko — HlídacíPes.org. Žurnalistika ve veřejném zájmu — HlídacíPes.org [online]. Copyright © 2018 HlídacíPes.org [cit. 01.05.2018]. Dostupné z: <https://hlidacipes.org/vedeni-tv-prima-naridilo/>

Audiovizuální materiál

XIII. série pořadu Prostřeno! (vysíláno od 18. ledna 2016 do 17. června 2016), dostupné zde: <https://play.iprima.cz/prostreno?season=p147971> (100 dílů)

XIV. série pořadu Prostřeno! (vysíláno od 15. srpna 2016 do 20. ledna 2017), dostupné zde: <https://play.iprima.cz/prostreno?season=p206083> (110 dílů)

Strukturované rozhovory

Respondent č. 1, rozhovor pořízen dne 26. 3. 2018

Respondent č. 2, rozhovor pořízen dne 27. 3. 2018

Respondent č. 3, rozhovor pořízen dne 29. 3. 2018

19. Teze magisterské diplomové práce

Schváleno
h

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK Teze MAGISTERSKÉ diplomové práce	
TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:	
Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta: Vít Karták	Razítko podatelny: <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin: 5px;"> <p style="text-align: center;">Univerzita Karlova Fakulta sociálních věd</p> <p>Došlo dne: 26-05-2017 -1-</p> <p>Čj: 2426 Příloh:</p> <p>Přiděleno:</p> </div>
Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta: 2015	
E-mail diplomantky/diplomanta: vit.kartak@gmail.com	
Studijní obor/forma studia: Mediaální studia/prezenční	
Předpokládaný název práce v češtině: Pořad Prostřeno jako zrcadlo celospolečenských a politických jevů v české společnosti.	
Předpokládaný název práce v angličtině: The TV show Prostřeno as a mirror of social and political phenomenons in czech society.	
Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: ZS 2012/2013) (diplomovou práci je možné odevzdat <u>nejdříve</u> po dvou semestrech od schválení tezí) LS 2017/2018	
Charakteristika tématu a jeho dosavadní zpracování (max. 1800 znaků): Práce se věnuje gastronomické show Prostřeno, která se v Česku vysílá od března roku 2010 a zkoumá ji z hlediska reflexe celospolečenských a politických nálad v české společnosti. Zaměřujeme se především na to, jestli a jak se projevují dramaturgické zásahy a projevy jednotlivých aktérů v pořadu na základě tří tématických okruhů, jež se řešily a řeší napříč českou společností. A to uprchlické krize, vztahu většinové společnosti k romskému etniku a homosexuální menšině. Snažíme se prozkoumat, jak kulinářská show, která je deklarovaná, jako zábavná a apolitická, vybočuje z tohoto původního konceptu. Toto doposud málo zpracované téma je zajímavé zejména proto, že ačkoliv není show vysílána v primetimu, vzbuzuje velký zájem diváků a má široký mediální dopad v české společnosti.	
Předpokládaný cíl práce, případně formulace problému, výzkumné otázky nebo hypotézy (max. 1800 znaků): Cílem práce je dokázat, že dramaturgie, soutěžící a moderátoři v jednotlivých dílech kulinářské reality show reagují na aktuální společenská a politická témata a komentují je, glosují či jsou do takových vyjádření tlačeni. Pořad Prostřeno je v českém mediálním prostoru dlouhodobě fenoménem, a proto se zaměříme především na to, jestli se v období 2015-současnost projeví zkoumané tematické okruhy (uprchlická krize, vztah většinové společnosti k romskému etniku a homosexuální menšině) v pořadu na základě mediálních obsahů vybraných periodik. Tato témata byla v období 2015 až současnost mediálně velmi silná. Uprchlická krize a její mediální prezentace měla dopady na xenofobní menšinové tendence, v tomto období bylo také mediálně silné téma adopce dětí homosexuálními páry a téma romského etnika, které rezonuje českou společností dlouhodobě. Vzhledem k tomu, že do pořadu jsou vybíráni soutěžící ze všech regionů České republiky, předpokládáme že i v apolitickém pořadu se tato témata projeví.	
Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu): TEORETICKÁ ČÁST Pojmy zábava a reality TV jako sociokulturní fenomén Pořad Prostřeno, jeho konkurence a jeho nika v českém mediálním prostoru Předsudky v České republice a jejich dopad na mediální obsahy a publika Zkoumaná česká periodika a jejich místo v českém mediálním prostoru METODOLOGICKÁ ČÁST Metodická východiska a realizace analýzy Kvalitativní obsahová analýza jednotlivých periodik	

<p>Kvalitativní obsahová analýza pořadu Prostřeno Kódování jednotlivých výstupů a jejich segmentace Závěr a zhodnocení výsledků</p>
<p>Vymezení podkladového materiálu (např. titul periodika a analyzované období): Týdeník Respekt, deník Blesk, www.denik.cz a pořad Prostřeno (iprima.cz/prostreno). Období: leden 2015 až současnost.</p>
<p>Metody (techniky) zpracování materiálu: V metodologické části používáme kvalitativní obsahovou analýzu, v tomto případě metodu zakotvené teorie, pomocí které zkoumáme jednotlivé projevy a konverzace aktérů a moderátorů. Tyto audiovizuální záznamy přepisujeme pomocí redigované transkripce a následně kódujeme. Jednotlivá periodika zkoumáme pomocí semiotické analýzy a vyhledávání klíčových hesel ve vybraných periodikách, která zařazujeme do jednotlivých období výskytu. Tato období poté srovnáváme s výstupy, které jsme získali pomocí již zmíněné obsahové analýzy pořadu Prostřeno a následně hledáme korelaci mezi těmito projevy a četností výskytu tématických okruhů v periodikách. Aby byl výstup výzkumu ještě přesnější, doplníme ho o polostrukturované epizodické rozhovory s aktéry a dramaturgy pořadu.</p>
<p>Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů <u>k tématu a metodě</u> jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků): HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace. 3. vyd. Praha: Portál, 2012. Základní kniha k metodám kvalitativního výzkumu, která popisuje, rozvádí a ukazuje použití jednotlivých metod. Jejím přínosem je, že srozumitelnou formou dává čtenáři možnost na těchto teoriích vystavět vlastní výzkum. AHMED, Ali. Co-ethnic preferences in a cooking game: a study based on Come Dine With Me in Sweden, 2011. Tato studie zkoumá etnické preference s využitím údajů z televizní pořadové show Come Dine With Me ve Švédsku. Soutěžící hodnotí výkon druhého a hostitel s nejvyššími hodnoceními získává peněžní odměnu. Analýza shromážděných údajů ukazuje existenci etnických preferencí. Toto zjištění se zdá být výsledkem zvýhodnění vlastní skupiny spíše než nechuti vůči jiným skupinám. ECO, Umberto. Mysl a smysl. Sémiotický pohled na svět. Praha: Moraviapress, 2000. Kniha se věnuje nejen sémantice v současných médiích, ale především povrchnosti a needukativnosti televizních pořadů. Média se staví do pozice tvůrce reality a zaplavují prostor „obyčejnými lidmi“ s jejich názory a předsudky. CRUZ, Ariane. Gettin' Down Home With the Neelys: gastro-porn and televisual performances of gender, race, and sexuality. In Women & Performance, 2013. Autorka v esaji demonstruje na kulinářské show Down Home With the Neelys, jak se projevuje vliv rasy, genderu a sexuality v současných amerických reality show. Akcentuje problematiku stereotypizace a rozdělení rolí v afroamerických rodinách. JACKSON, Peter; WATSON, Matthew; PIPER, Nicolas. Locating anxiety in the social: The cultural mediation of food fears. In European Journal of Cultural Studies, 2013. Článek vychází z aktuálního výzkumu o úzkosti související s výběrem, nákupem a zpracováním potravin a dává ho do kontextu celospolečenského pocitu. Tvrdí, že úzkost je koncipována jako kolektivní a distribuovaná, spíše než jako vlastnost nebo zkušenost jednotlivce. Článek ukazuje, jak jídlo slouží jako prostředek k šíření řady souvisejících obav, včetně obav z třídních a genderových vztahů, pojmů o identitě místa a regionálních stereotypů.</p>

RAMONET, Ignacio. Tyranie Médii. Praha: Mladá fronta, 2003.	
Cílem knihy je zachytit situaci propojeného trojúhelníku média-moc-komunikace v současné době radikální proměny komunikačních prostředků. Autor sleduje zcela konkrétní kauzy, jako smrt princezny Diany, aféry Clinton-Lewinská apod., rozebírá jejich pozadí a snaží se dobrat k obecným tendencím a závěrům.	
Diplomové a disertační práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)	
Obyčejní lidé v prostoru mediálně konstruované skutečnosti (na příkladu reality show Prostřeno!) (2012/2013)	
Současné trendy ve vývoji televizní zábavy na příkladu pořadu Prostřeno (2011/2012)	
Fenomén labužnictví a časopisy věnující se gastronomii na území České republiky v letech 2004-2012 (2012/2013)	
Datum / Podpis studenta/ky	<i>[Handwritten Signature]</i>
24.5.2017	.....

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:	
Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:	
Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:	
Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.	
Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.	
<i>MARTIN STOLL</i> 25.5.17	<i>[Handwritten Signature]</i>
Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga	Datum / Podpis pedagožky/pedagoga

TEZE JE NUTNO ODEVZDAT VYTIŠTĚNÉ, PODEPSANÉ A VE DVOU VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO V HARMONOGRAMU PŘÍSLUŠNÉHO AKADEMICKÉHO ROKU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODETELNY FSV UK. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI VYZVEDNOUT V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A NECHAT VEVÁZAT DO OBOU VÝTISKŮ DIPLOMOVÉ PRÁCE.
TEZE NA IKSŽ SCHVALUJE VEDOUcí PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY.

20. Seznam příloh

- 1) Prohlášení k využití dat o sledovanosti (text)
- 2) Záznamové archy obou sérií (text)
- 3) Rozhovor s respondentem č. 1 pro ilustraci (text)

21. Přílohy

1) Prohlášení k využití dat o sledovanosti

PROHLÁŠENÍ

Já, níže podepsaný

Jméno: Vít Karták

Datum narození: 23.1.1991

Studující: Mediální studia na FSV UK

Bydliště: Hradecká 2325/7, Praha 3, 130 00

prohlašuji na svoji čest

že poskytnutá data společně s analýzami týkající se Projektu elektronického měření sledovanosti televize v České republice metodou TV metrů realizovaného společností Nielsen Atmosphere a.s., se sídlem Českokobratrská 1, Praha 3, použiji pouze k vypracování diplomové práce s názvem Pořad Prostřeno! jako zrcadlo celospolečenských a politických jevů v české společnosti

Dále:

1. Jsem si vědoma, že veškeré informace, které v důsledku zpřístupnění výše uvedených dat a analýz získám, jsou ve vlastnictví Asociace televizních organizací se sídlem Salmovská 11, Praha 2 a jsou součástí jejího obchodního tajemství.
2. Takto získané informace nepoužiji pro sebe ani pro jinou osobu k jinému účelu, než k účelu, pro který jsou data a analýzy zpřístupněny, nejsem oprávněna s daty a analýzami jinak nakládat.
3. Takto získané informace nesdělím ani jinak nezpřístupním žádné třetí osobě a budu zachovávat mlčenlivost o jejich obsahu i struktuře.
4. Zavazuji se, že diplomovou práci s názvem Pořad Prostřeno! jako zrcadlo celospolečenských a politických jevů v české společnosti, ve které použiji získané informace, poskytnu v jednom vyhotovení Asociaci televizních organizací do 10 dnů po jejím dokončení.
5. V případě porušení jakéhokoliv závazku z tohoto prohlášení vzniká povinnost nahradit Asociaci televizních organizací škody vyplývající z takového porušení závazků.

V Praze dne 5.4.2018

.....
Podpis

2) Záznamové archy obou sérií

Prostřeno – sezona XIII.

Od 18. 1. 2016 do 17. 6. 2016

(průměrná sledovanost 660 000 a share 25,18%)

Praha (Ekaterina – muslimka) 18. 1 – 22. 1. 2016

- 1) Ekaterina, 26 let, pochází z centrální Sibiře, studuje zde krejčovství, chce být návrhářkou, muslimka, která konvertovala, protože hledala otázky, na které neměla odpověď.

5:48 V medailonku: „Mně se to nijak nepřikazuje ten život, neomezuje. Ten islám není špatný.“

Komentátoři: „A co hostitelčina víra znamená pro nás? Nějaké omezení pro hosty?“

Ekaterina: „Nepiju alkohol, nekouřím, nejím vepřové, nepodávám ruku jiným chlapům.“

19:00 Jana v prostřihu: „Byla jsem překvapená, že mi otevřela muslimka, opravdu mě to překvapilo.“

19:36 Martina v prostřihu: „Kát'a je muslimka, a to mě prostě překvapilo.“

20:26 Při přivítání Boba: „Já se omlouvám, ruku nepodám.“

20:34 Bob v prostřihu: „Moji ruku odmítla, že je muslimka. Samozřejmě se omluvila a řekla mi proč.“

21:05 Kát'a: „Já bych vás chtěla přivítat a upozornit, že já nepiju alkohol. Žádnej. To bych asi nesnesla u stolu, a tak bych chtěla, abysme společně zatolerovali a že týden bez alkoholu vám nebude vadit.“

21:26 Martina v prostřihu: „Tak že nebudem pít alkohol, mi nevadí.“

Bob: „Nedělá mi problém na to přistoupit.“

Jana: „Já tvrdý alkohol nepiju, takže mi to vůbec nevadí.“

Komentátoři: „No, tolerantní partička, nikomu nic nevadí.“

27:03 Kát'a: „Já bych chtěla ještě upozornit, já nejím vepřové. Ale já chci vám rovnou říct, že když někdo bude mít vepřové, tak já budu hodnotit očima.“

2) Jana, 38 let, Praha, účetní, SŠ

01:03 Jana v prostříhu: „Upřímně můj názor na muslimy je, že jsou to fanatici. Takový mám názor, i když sem poznala Ekaterinu, tak sem ten názor trochu změnila.“

02:15 Ekaterina: „Mně se líbilo, jak mě ti lidi vzali, jak byli vstřícní ke mně, jak pochopili moji víru i kulturu, protože já sem takový lidi v Česku ještě neviděla.“

24:27 Ekaterina o předkrmu (krutí jen pro ni): „Moc se mi líbilo, že připravila krutí místo vepřového.“

29:53 VYDRA: „Hosté jsou zvědaví, co Ekaterina schovává pod tou burkou.“

29:55 Jana: „Já nevím, jestli to teda můžeš prozradit, ale řekneš nám, jaké máš vůbec vlasy?“, Ekaterina: „Já se omlouvám, ale tady jsou muži a mezi diváky taky budou nějakí muži, takže já se omlouvám, jen pak bych vám to mohla říct (jen ženám)“, Bob: „A to ani slovem nemůžeš říct?“, Ekaterina: „Ne, nene ne. Protože ty představy u člověka můžou bejt velký.“

3) Martina, 25 let, na mateřské, pracovala jako čajovnick, SŠ

21:06 Ekaterina při šmejdění: „Já bych nikoho do své ložnice nepustila. Manželovi se to strašně nelíbí. Víra mi to nezakazuje, ale záleží to na tom člověku.“

4) Bob, 48 let, ženatý, taxikář, vyučený číšník

35:15 Přišla opilá Bobova manželka a vyhnala štáb i hosty, a Ekaterina se nabídla, že může Bob dovařit u ní.

Bob: „Hezké gesto, moc hezké.“

5) Daniela, 22 let, studuje VŠ, sportuje

22:15 U stolu se Martina ptá Ekateriny, jaký sňatek měla. Ekaterina: „Já sem měla, ze začátku musíme udělat před Bohem, ale jinak jsme se vdávali v

mešitě a já ho viděla potřetí v životě. V Islámu nesmíš chodit s někým bez sňatku.“

24:50 Martina: „Já si to vůbec neumím představit!“

24:52 Jana: „Já osobně si to neumím představit, že bych si vzala chlapa po čtyřech setkáních, je to pro mě absolutně nereálné.“

25:11 Bob na Ekaterinu: „Co se dělá, když to nevyjde, nefunguje, to je rozvod?“, Ekaterina: „Jo, ale to se počítá jako nejhorší věc mezi lidma, co se může stát. Ale dá se rozvíst.“

Ekaterina v prostřihu: „Já nevěřím lidem, já věřím Bohu. Tak proč by mi poslal špatného člověka?“

Bob v prostřihu: „Já jsem teda potřetí ženatej, tak si můžu vrátit dvě věci, co jsem udělal zbytečný. Dvakrát jsem se zbytečně oženil.“

Jihomoravský kraj 25. 1. – 29. 1. 2016

- 1) Lucie, 25 let, Brno, svobodná, cashier v casinu, vyučená
- 2) Helena, 32 let, Příbram na Moravě, rozvedená, realitní makléř
- 3) Jan, 25 let, studuje VOŠ, Drnovice, rád cestuje
- 4) Natálie, 18 let, Šaratice, bydlí s rodiči, Gymnázium a plánuje VŠ
- 5) Diana, 21 let, Brno, VOŠ sociálně právní činnost

Plzeňský kraj 1. 2. – 5. 2. 2016 (Ondřej – gay)

- 1) Alice, 59 let, Skapce, 3x vdaná a 3x rozvedená, vdova,
- 2) Jan, 21 let, Plzeň, studuje VŠ, členem travesti skupiny
- 3) Ondřej, 28 let, Soběkury, vzdělání neuvádí

4:29 Ondra v medailonku: „...Registrovaný partnerství, rozhodli jsme se pro něj, protože jsem se s přítelem seznámil v Dominikánské republice. Proto to byl i důvod, abychom mohli být spolu.“

21:00 Diana o zábavě (pole dance): „Nevěděla jsem, že chlapi dělají pole dance a teď mě trochu zajímá Ondrova orientace (smích).“

21:55 Hosté si potvrzují z fotky na zdi, že je Ondřej gay, nijak to nekomentují.

24:15 Ondřej k hostům: „Partner je Dominikánec, my jsme se seznámili v Dom. republice, kde jsem pracoval. On mě naučil tančit, je to výbornej učitel.“

24:35 Diana: „Vztah s cizincem si nedovedu představit.“

28:35 Ondra k hostům: „O mně jste se dozvěděli, že mám partnera. Já vůbec nevím, koho máte vy.“

Na otázku, kdy se s partnerem vídají Ondra říká: „Tak on je černej, takže ho večer nevidím, vidím ho jen ráno (smích).“

30:52 Hosté při šmejdění: „Kdo myslíš, že bude máma a kdo táta? (na fotce)“

31:00 Jan v prostřihu: „Kolem sebe v okolí mám několik gayů, obdivuju je, s jakým elánem žijí. Většina se nestydí za svoji orientaci.“

35:44 Ivana: „Mě by zajímalo, kdo byl na vaší svatbě nevěsta.“, Ondřej: „My neřešíme nevěstu a ženicha. Víím, že to je u nás zažitý, ale my jsme dva taťkové.“

35:59 Ivana v prostřihu: „Ve svém okolí neznám gaye. A myslím, že v životě to mají asi těžký, protože se tady v Čechách na ně pořád dívají divně, v cizině už je to takový jiný.“

36:15 Ondřej k hostům: „My jsme tady u nás natrefili na perfektní sousedy, ale vždycky se našla nějaká drbna, co to potřebovala proklepnout. Sem tam náhodnej dotaz: „A kde máte slečnu?“ A já: „Vy moc dobře víte, že mám doma frajera.“ a ona: „Já jsem se jen chtěla ujistit (smích).“

4) Diana, 23 let, Křimice, zadaná, VOŠ,

4:30 Ivana: „Včera sem se dozvěděla, že Ondra je na kluky, což jsem vůbec nečekala. Je to takovej dvoumetrovej chlap.“

5) Ivana, 28 let, Plzeň, vyučená, manžel cizinec

Vysočina 8. 2. – 12. 2. 2016

- 1) Gabriela, 24 let, Jihlava, dcera a přítel, VOŠ
- 2) Monika, 21 let, Bílek, přítel a dcera, Vyučená číšnice,
- 3) Martin, 22 let, Cejle, přítelkyně, studuje VŠ, hraje hokej
- 4) Libor, 41 let, Třebíč, podnikatel, vyučen,
- 5) Miroslav, 46 let, Frýdnava, ženatý, invalidní důchodce, vzdělání nezmiňuje

Praha a Středočeský kraj 15. 2. – 19. 2. 2016

- 1) Anna, cca 70, Praha, VŠ, vdova, důchodkyně,
- 2) Peter, 41 let, Praha, vyučen, bydlí s kamarádem
- 3) Kristýna, 31 let, Praha, zadaná, VOŠ, vede cestovní kancelář
- 4) Lubomír, 32 let, Řevničov, rozvedený, SŠ, pracuje na poště
- 5) Petr, 54 let, Kamenné Žehrovice, vdovec, pracovník pohřební služby, vzdělání neuvádí

Olomoucký kraj 22. 2. – 26. 2. 2016

- 1) Dominika, 26 let, vdaná, obsluha v herně, vzdělání neuvádí
- 2) Lukáš, 29 let, Olomouc, ženatý, vyučen, nyní obsluhuje CNC stroje
- 3) Zuzana, 44 let, Lukavice na Moravě, Vdaná, vyrábí světla na auta, vyučená
- 4) Renata, 42 let, Bludov, rozvedená, má přítele, syna, studuje VŠ
- 5) Michal, 24 let, Šumperk, dispečer, je nezadaný

Zlínský kraj 29. 2. – 4. 3. 2016 (Jakub – gay)

- 1) Václav, 18 let, Buchlovice, student gymnázia
- 2) Tereza, 20 let, Zdounky, brigáda v pizzerii, evidovaná na úřadu práce, vystudovala SŠ hotelovou a služeb
- 3) Jakub, 17 let Tlumačov, studuje SŠ hotelovou a služeb

3:46 V medailonku: „Nemám ani přítele, ani přítelkyni, ale jsem gay. Já s tím určitě žádný problém nemám, rodina na to reagovala úplně v pohodě, nijak extrémně se to neřešilo, bylo to všechno v klidu. Hostům jsem o tom, že jsem gay, zatím neřekl, ale tak třeba na to časem přijdou, nebo počkám až se zeptají.“

- 4) Michal, 27 let, Uherské Hradiště, obsluha strojů na výrobu plastů
- 5) Ilona, 54 let, Bílovice, vdaná, učitelka ruštiny a občanské výchovy

Liberecký kraj 7. 3. – 11. 3. 2016

- 1) Jiří, 38 let, ženatý, Huť (část obce Pěnčín), foukač technického a dekoračního skla, vyučen v oboru
- 2) Petra, 26 let, Liberec, manažerka prodeje, vdaná, maturita z gymnázia
- 3) Oldřich, 39 let, Rokytnice nad Jizerou, obchodní zástupce, ženatý
- 4) Lenka, 23 let, Frýdlant, učitelka a vychovatelka v MŠ a ZŠ, VŠ – vychovatelství, dodělává si v Praze obor předškolní pedagogika
- 5) Jakub, 28 let, Heřmanice, mechanik, vyučen

Jihomoravský kraj 14. 3. 2016 – 18. 3. 2016

- 1) Vladimír, 31 let, Brno, ženatý, graf. designer
- 2) Bohuslav, 20 let, základní vzdělání, zájmy koně
- 3) Daniel, 24 let, Brno, distribuuje drinky,
- 4) Monika, 23 let, Blučina, servírka na mateřské, SŠ
- 5) Veronika, 23 let, Brno, studentka VŠ

Plzeňský kraj 21.3. – 25.3.2016

- 1) Soňa, 26 let, Plzeň, studuje VŠ
- 2) Tereza, 23 let, Rokycany, SŠ
- 3) Tomáš, 40 let, Plzeň, rozvedený, dvě děti, skladník,
- 4) Pavlína, 20 let, Plzeň, na mateřské, VŠ
- 5) Jana, 35 let, Chrást, rozvedená, dvě děti, vyučená prodavačka

Praha a střední Čechy 28. 3. – 1. 4. 2016 (Dania – muslimka)

- 1) Dania, 22 let, Praha, studuje psychologii a ekonomii

3:16 VYDRA: „A konečně dnes, tedy v pondělí, se k plotně postaví Dania Liapina.“

BOUŠKOVÁ: „Snad jsme to dobře přečetli.“

VYDRA: „Snad jo.“

4:17 Dania: „Mám tatarskou národnost, takže jsem Tatarka.“ (v prostříhu, medailonek)

VYDRA: „Liapina...“

BOUŠKOVÁ: „Tatarka...“

VYDRA: „A ne jako tatarka, ta omáčka... chápeme?“

4:42 Dania (v rámci medailonku): „Jsem muslimka, nepiju alkohol.“

BOUŠKOVÁ: „Šátek nemá?“

VYDRA: „Tak na hlavě tedy ne.“

Dania: „Nejsem taková ortodoxální, nenosím hidžáb, a když prostě jedu do mešity mám na sobě šátek, tak prostě že lidi na mě koukaj, jakože jsem teroristka, ale nejsem teroristka (smích)“ (v prostřihu, medailonek)

07:34 Dania má problém přečíst slovo: „neodmyslitelně“ BOUŠKOVÁ: „Přečte to hostitelka?“

13:34 Dania: „To je maso halal, to je maso bez krve, ta kráva ani nic prostě nebude cítit, nebude mít žádný strach. I Židé taky to dělají, jedí to maso, protože ono je moc podobné, jak to mají oni, košer.“ (u vaření)

VYDRA: „Hostitelka nás zásobuje jednou zajímavou teorií za druhou.“

17:36 Dania: „Já doufám, že hosté nebudou na mě zlí, protože dneska nebudu mít žádný alkohol a budu mít domácí limonádu.“ (u vaření)

18:10 Jiřina: „Mě třeba překvapilo, že nemluví krásně česky, absolutně jsem nevěděla, kam jí mám zařadit.“ (prostřih)

18:35 Iveta: „Říkala jsem si teda, že to určitě nebude Češka.“ (prostřih)

19:12 BOUŠKOVÁ: „Je tady přípitek.“

VYDRA: „Ale bez alkoholu, ano?“

BOUŠKOVÁ: „Nevadí?“

20:39 (hostitelka má doma Korán) Daniela: „Ten Korán si vůbec neumím vysvětlit, protože zaprvý to bylo psaný azbukou a potom hned vedle toho nějaký ty arabský domečky, já nevím, co to je.“ (prostřih)

22:35 BOUŠKOVÁ: „Byt je pro hosty jednou velkou záhadou.“

VYDRA: „Hlavně ta okultní, nebo spíš náboženská část.“

24:51 (Dania řekla, že její národnost nemá svou zemi, ta země neexistuje) Jiřina: „Když nám začala hostitelka vypravovat, že bydlí v zemi, která neexistuje, tak jako... na Marsu?“ (prostřih)

26:10 Michal: „Tataři to vlastně bude ten kočovnej kmen, že jo?“

Iveta: „Byl, no.“

Michal: „Já jsem si vždycky myslela, že to je nadávka, koukáš jak Tatar.“

Iveta: „No ano, to se říká, že jo? Ty seš Tatar, to snad není možný.“

(všichni smích)

29:53 Michal: „Bůček, ne? Nejíš?“

Daniela: „Bůček asi ne.“

Dania: „Ne.“

Michal: „Bůček, ne? Ne? Ježišmarja, a ochutnalas ho někdy?“

Dania: „Ano, ne, nevím.“

Michal: „Třeba ho ochutnáš, třeba ho ochutnáš.“ (mile)

VYDRA: „Bůček, ani jiné vepřové asi hostitelce nenabízejte.“

BOUŠKOVÁ: „A není to jen o linii.“

Dania: „Co je to bůček? Já možná to vím, to je možná nějaká hlava, ne?“

(u vaření)

VYDRA: „Hostitelka ani neví, co to je.“

33:41 VYDRA: „Hosté by si dali k tomu menu tatarskou omáčku.“

BOUŠKOVÁ: „Tu ale hostitelka Tatarka nepodává.“

2) Daniela, 66 let, Praha, v důchodu, 4 děti, pracovala u filmu, v administrativě, u policie

25:00 BOUŠKOVÁ: „Hostitelka zmizela v kuchyni chystat polévku.“

VYDRA: „Kterou si Tatarka, jak jí všichni říkají, asi nedá.“ (Poznámka autora: nikdo jí tak neřekl...)

25:35 Dania: „Možná, že jsem včera neřekla, že nejím nějaké maso...“ (na kameru o polévce z uzeného masa)

Jiřina: „Ty to nejíš?“

Dania: „Nevím.“

25:43 Dania k hostitelce: „Jaká je ta uzenina?“

Daniela: „Vepřový vocásky.“

Dania: „Tak já počkám.“

Daniela: „Vepřový nejíš?“

Dania: „Ne, nejím.“

Daniela: „Já jsem to tipovala.“

BOUŠKOVÁ: „Muslimové nejí vepřové.“

VYDRA: „To je prostě fakt.“

BOUŠKOVÁ: „A Dania je muslimka, nejí vepřové a nepije alkohol.“

26:10 Iveta: „Proč nepapáš vepřové maso?“

Dania: „Nejím vepřové, protože ho nejí celá rodina, a to je kvůli náboženství a jednou v životě jsem zkusila, nechtěla jsem to sama zkusit, dala mi to kamarádka, a prostě nebylo to řečeno před jídlem.“

Jiřina na kameru: „Dalo by se to aspoň jenom ochutnat, dyť toho masa tam nebylo kvantum, neudělala to, nevím, co se jí honí v hlavě, proč to nejí, je mi to jedno.“

29:20 Daniela: „Třeba jí naučím tatarku, Tatarku dělat. Třeba výjimečně jí to bude chutnat, uvidíme, tam vepřový nebude teda.“

VYDRA: „Domácí tatarka pro Tatarku?“

BOUŠKOVÁ: „Ochutná ji Dania?“

30:15 Jiřina: „Chceš tatarku, Tatarko?“

35:36 Michal: „Počkej, ale rodina se dělá bez gumičky, ne?“ (při zábavě, kdy dělají sněhuláky z rýže, Dania říká, že si udělá celou sněhuláčí rodinu)

Jiřina: „V Tatárii asi ne.“

37:12 Jiřina: „Hele u vás v Tatárii tohle neznáte, vid'? Najdi si recept, nauč se to. Až přijdu na koncert, tak mi představíš takový košíčky.“

3) Iveta, 54 let, Praha, rozvedená, invalidní důchodkyně, pomáhá kamarádce v domácnosti

14:48 Jiřina: „Jak bude hodnotit (Dania) nevím jako, strašně moc mi to leží v hlavě, jestli to nepokazí těm lidem, když včera nejedla, dneska pravděpodobně taky nebude jíst.“ (prostřih)

15:09 Daniela: „Nedovedu si ale představit jak potom bude Dania hodnotit jídlo, když dneska hlavní chod ani neochutná.“ (prostřih)

15:17 VYDRA: „Dania hostům leží v hlavě.“

BOUŠKOVÁ: „No moc jí nerozumí.“

15:30 Michal: „Určitě to nedosuzuju, není to o tom, že bych byl naštvanej, že kvůli ní musím dělat něco jinýho, nebo... naopak snažil bych se jí vyhovět.“ (o Danie, že nejí vepřový) (prostřih)

15:38 Yveta: „O islámu toho moc nevim, vim, že nejí vepřový, ale nikdy jsem se o islám nezajímala.“ (u vaření)

15:52 Jiřina: „Dává nám do hlavy náboženství, dává nám do hlavy, že to nejí, neochutná to, prostě si myslím, že to nechce ochutnat.“ (prostřih)

17:22 BOUŠKOVÁ: „Slaninka, tak to si Dania taky nedá.“

20:48 Jiřina: „Jí vadí i kousek šunky, to si myslím, že šunka je jedno z těch nejlepších, proč by ho nemohla skousnout, tak jí to udělala, já jí to dělat nebudu.“ (Yveta jí připravila salát bez šunky a slaniny) (prostřih)

VYDRA: „No ani šunka nemůže, prostě, protože je vepřová.“

22:50 Jiřina: „Tatarka nám vysvětlila, že bramborový dukátky jsou vlastně ukrajinský jídl, což my jsme tady z toho všichni byli zase vykulený, vona nás, dá se říct, teďka už školí.“ (prostřih)

24:14 VYDRA: „Polévka je na stole.“

BOUŠKOVÁ: „Ani kousek vepřového.“

31:38 Jiřina: „Vona chtěla se přihlásit do pořadu Prostřeno, aby těm Tatarům ukázala, co tady u nás uměj, ale co jim ukazuje? Že teda ona se s náma neumí najíst? To není nic hezkýho, co ukazuje.“ (prostřih)

4) Jiřina, 54 let, Únětice, rozvedená, invalidní důchod

12:56 VYDRA: „A sakra... rum.“

BOUŠKOVÁ: „Co na to Dania?“

VYDRA: „Ta se to asi nedozví.“

Jiřina: „Tanja to v tom nebude ani cítit vůbec, opravdu, to v tom cítit není.“ (evidentně si nepamatuje, jak se jmenuje) (u vaření)

14:50 Yveta: „No vlastně to mě nenapadlo, jestli Dania jí krůtu, protože to je opět drůbež. Tak jestli nejí ani krůtu, tak je mi jí upřímně líto, protože dneska bude naprosto hladová.“ (prostřih)

23:18 Jiřina u stolu: „Člověk, když na tom přemejšlí, tak já vlastně jsem zjistila včera, jestli uděláš ústupek a dáš jí péct něco jinýho, a kdyžs to neudělala (směřuje k Yvetě), tak já jsem to taky neudělala. Přijde mi, že člověk, kterej se přihlásí do Prostřena by měl jíst všechno.“ Dania se jen usmívá.

29:18 Jiřina: „A ty jsi z Tatarska?“

Dania: „Nejsem z Tatarstánu, jsem z Engelsu.“

Jiřina: „Mně se ale lepší říká Tatarsko.“

Dania: „Neexistuje nic takového.“

Jiřina: „To mně to je jedno.“

Dania: „Já jsem Mišarka.“

Jiřina (prostřih): Tatínek pochází odtamtad', maminka pochází odtamtad', vona bydlela chvíli tam, chvíli tady, vůbec nevim, vůbec tomu nerozumim, ale už mi teda řekla, ať jí neřikám, že pochází z Tramtárie, nebo z Tatárie.“

Ve finále Jiřina podala Danii koláče, v těstě je rum, neřekla jí to.

36:10 Jiřina k Danie: „Já chci, abys mě chválila v Tramtárii.“

Dania: „A kde to je? Já už taky tam chci.“

5) Michal, 38 let, Hýskov, ženatý, obchodní zástupce

26:22 Jiřina: „Nehodnotim to kladně teda, žes jí udělal ústupek. To ti řeknu na sto procent jako.“ (v reakci na to, že udělal Danie kuřecí, místo vepřového, u stolu)

Jiřina (prostřih): „Pro mě je to neodpuštitelný, pro mě je to strašně veliký zklamání. Myslela jsem si, že bude držet basu s náma.“

30:23 Jiřina (prostřih): „Si myslí, že jí je 22, je Tatarka, že já tady budu skákat jako pražská (?) okolo ní, ať se jde najíst do Tramtárie a hotovo.“

Ústecký kraj 4. 4. – 8. 4. 2016

- 1) Petra, 32 let, Most, pracuje v pekárně, základní vzdělání
- 2) Radek, 44 let, Ústí nad Labem, rozvedený, řezník, vyučený
- 3) Renata, Obrnice, 44 let, rozvedená, základní vzdělání, tři děti, balička
- 4) Eva, 30 let, Litvínov, vdaná, vyučená, pekařka
- 5) Andrea, 35 let, Spořice, samoživitelka, nezaměstnaná, SŠ

Jihomoravský kraj 11.4. – 15.4.2016 (Milan – gay)

- 1) David, 37 let, Znojmo, hodinový manžel zadarmo, má přítelkyni, má dceru s Vietnamkou

35:31 Leona na Milana: „Ty mluviš v mužském rodě, takže máš přítele?“, Milan: „Ano, mám přítele.“

35:35 Leona v prostřihu: „Mně vůbec nevadí, že máme mezi sebou gaye. Stokrát lepší gay, než špindíra.“

35:38 Milan: „Já jsem registrovanej, ale s manželem nežijem, teď mám

přítele.“

35:51 David na Milana: „Takže ty ses oženil, takže tys byl jako žena nebo jako chlap?“; Milan: „(smích) Né, my jsme oba dva muži.“

35:59 David: „Znám jedny lesbičky, starší dámy, jedna tam v rodině hraje muže a ta druhá ženu.“

- 2) Dana, 31 let, Brno, vyučená, nezaměstnaná, má dítě, rozvedená
- 3) Erika, 31 let, Dobšice, vdaná, nezaměstnaná, vzdělání neuvádí
- 4) Milan, 26 let, Moravský Krumlov, registrovaný, ale s manželem nežije, má přítele, vzdělání neuvádí
- 5) Leona, 39 let, Znojmo, finanční oddělení v obchodním centru, vzdělání neuvádí

Ústecký kraj 18. 4. – 22. 4. 2016

- 1) Zuzana, 20 let, Most, studuje SŠ,
- 2) Petra, 28 let, Ústí nad Labem, SŠ, vdaná, referentka ve staveb. firmě, má syna
- 3) Honza, 29 let, Ústí nad Labem, svobodný, VŠ, Internetový marketér
- 4) Veronika, 27 let, Děčín, vdaná, vyučená, invalidní důchod
- 5) Ladislav, 34 let, Varnsdorf, řidič, dodělává si maturitu (vyučen)

Jihočeský kraj 25. 4. – 29. 4. 2016

- 1) Jan, 22 let, Pašice, prodejce ojetých vozů, svobodný
- 2) Veronika, 29 let, České Budějovice, pokojská v rakouském hotelu, vystudovala obchodní školu
- 3) Simona, 25 let, České Budějovice, vdaná, vystudovala OA, pracuje ve výrobě raw dortů s má s manželem svatební salon
- 4) Jana, 54 let, České Budějovice, vdaná, 4 děti, vyučená prodavačka, částečný invalidní důchod, pracuje v chráněné dílně
- 5) Petr, 28 let, Hluboká u Borovan, svobodný, popelář

Praha 2. 5. – 6. 5. 2016

- 1) Adéla, 21 let, Praha – Krč, maturita z gymnázia, mateřská dovolená, za 2 týdny nastupuje do práce jako operátorka
- 2) Lukáš, 32 let, Praha – Karlín, konzultant v personálně – poradenské společnosti, gymnázium, studoval VŠ (pajďák), ale nechal toho
- 3) Veronika, 31 let, Praha – Vysočany, 1 dcera, Veronika byla několik let v dětském domově, profesionální chůva, vystudovala OA

34:07 U stolu řeší, že: „komunismus měl něco do sebe: „Adéla: „Že spousta lidí, a teďka to neberme na žádný menšiny, dneska už je to jako všeobecně, prostě se lidem makat moc nechce.“

Adam: „Já si myslím, že tohle je naopak špatný, že jak byl ten zákon, že každéj musí makat, že si lidi tý práce nevážíli.“

4) Michal, věk neuvedl, ale je tak okolo 30 let, Praha – Vinohrady, vyučený truhlář, podniká v oblasti bezpečnosti

5) Adam, 17 let, Praha – Chodov, student gymnázia, chce jít na VŠE

Jihomoravský kraj 9. 5. – 13. 5. 2016

- 1) Michal, 27 let, Brno, číšník, vyučen
- 2) Martin, 43 let, Brno, kvalitář, vzdělání neuvádí
- 3) Marcela, 27 let, Brno, na mateřské, dříve uklízečka, základní vzdělání
- 4) Lukáš, 19 let, Kuřim, SŠ
- 5) Jarmila, 36 let, Brno, na mateřské, pěstounka, vzdělání neuvádí

Jihočeský kraj 16. 5. – 20. 5. 2016

- 1) Tomáš, 42 let, Horní Skrýchov, přítelkyně, údržba plynových sítí, vzdělání neuvádí
- 2) Miroslava, Tábor, 21 let, má syna,
- 3) Ilona, 43 let, Tábor, rozvedená, dvě děti, nezaměstnaná, vzdělání neuvádí
- 4) Petr, 33 let, Tábor, svobodný, opravář tiskáren
- 5) Michal, 24 let, Osek, studuje VŠ, zadaný

Naplival dvěma soutěžícím do jídla a neřekl jim to (pozn. autora)

Plzeňský kraj 23. 5. 27. 5. 2016

- 1) Pavla, 23 let, Vejprnice, má přítele, VŠ
- 2) Sabina, 18 let, Kyšice, zadaná, OA
- 3) Miroslava, 26 let, Plzeň, mateřská dovolená, rozvedená, vyučená
- 4) Petr, 35 let, Litice, svobodný, pracuje jako zástupce v obchodu
- 5) Jarmila, 25 let, Kožlany, SŠ, dělnice

Praha 30. 5. – 3. 6. 2016 (Martin – gay)

- 1) Blanka, 59 let, rozvedená, vyučená, nyní důchodkyně
- 2) Laura, 18 let, studuje gymnázium,
- 3) Simona, cca 22, servírka, vyučená
- 4) Martin, 23 let, žije s přítelem a je s ním 9 měsíců

4:25 Martin v medailonku: „Dříve jsem měl vztahy i s dívkami, ale nyní žiji s přítelem. V mém okolí to všichni přijali bez problému.“

23:03 Blanka s Laurou při šmejdění objevili hrnečky, kde je Martin s přítelem. Laura: „Vadilo by ti to?“, Blanka: „Proč by mně to vadilo?“

23:24 Blanka v promluvě: „Tak když jsem viděla ty hrnečky, tak mi to bylo úplně jasné. Je to jeho problém a jeho věc. Mně to nevadí, ať si užije.“

24:15 Simona při šmejdění: „Nevypadá to, že by tu vládla ženská ruka, takže já si myslím, že žije s přítelem.“

28:25 Hosté u stolu se ptají Martina, jestli je gay. Martin: „Ano, jsem, mohli jste to vidět i na fotce nebo hrnečcích.“

Laura v prostříhu: „Můj pohled na Martina se vůbec nezměnil.“

31:09 Laura: „A tvůj přítel je taky muzikant, nebo je to model?“, Martin: „Je herec a dabuje.“

- 5) Katarína, 33 let, Slovenka, rozvedená, žije s přítelem, je nezaměstnaná, vzdělání neuvádí

Moravskoslezský kraj 6. 6. – 10. 6. 2016 (Giorgio – Ital)

- 1) Giorgio, 34 let, Petřvald, ženatý, dvě děti, žije v ČR 4 roky

19:59 Lukáš po představení s Giorgiem: „No, celkem jsem se lekl. Nečekal jsem, že pán bude cizinec a že neumí česky.“

- 2) Martin, 19 let, Ostrava, student gymnázia, brigádně jako číšník
- 3) Nikola, 22 let, Ostrava, SŠ umělecká, nezadaná,
- 4) Lukáš, 28 let, Havířov, policista, ženatý,
- 5) Kateřina, 29 let, Ostrava, na mateřské, žije s přítelem, má dítě s autismem

Východní Čechy 13. 6. – 17. 6. 2016

- 1) Simona, 32 let, Hradec Králové, má přítele a miminko, těhotná, mateřská dovolená, před tím pracovala v mediální agentuře (internetový specialista)
- 2) Radek, 45 let, Verměřovice, ženatý, 2 děti, řidič + OSVČ (manuální práce)

Hosté se baví o tom, že Petra a Radek jedli psa (nevěděli o tom)

32:17 VYDRA: „Hele Jani, nezbláznil se ten svět už jako?“

BOUŠKOVÁ: „Lidi jedí psy?“

VYDRA: „No, a nejsou to Číňani.“

- 3) Petra, 28 let, Tuněchody, svobodná, trenér výroby
- 4) Radim, 16 let, Hradec Králové, student technického lycea
- 5) Jiří, 62 let, Hradec Králové, ženatý, profesi neuvádí

Prostřeno – sezona XIV.

OD 15. 8. 2016 do 20. 1. 2017

(průměrná sledovanost 467 000 a share 18,31%)

Moravskoslezský kraj 15. 8. 2016 – 19. 8. 2016

- 1) Libor, 50 let, zedník, Ostrava, vyučený, stará se o maminku, na kterou se všichni vykašlali
- 2) Petr, 35 let, nezaměstnaný, vyučený, má dvě dcery o které se stará sám

37:02 Libor o Igorovi v diskusi o tom, že Igorovi vadí vše černé: „Igora dezert zase nepotěšil, protože je tam černý rybíz.“

37:10 Petr o Igorovi: „Jó no, z Igora se nám pomalu klube nějaký rasistický specialista, protože co je černé, to je špatné. Nevím, jestli mu někdo takovým způsobem ublížil nebo neublížil, nevím, proč nemá rád černou barvu.“

37:26 VYDRA: „Igor rasista? Třeba jen nemá rád spálený.“

- 3) Igor, 58 let, Hlučín, vyučený, žije sám

22:18 VYDRA: „Není to černoušek? (na chlebu), BOUŠKOVÁ: „Na tom chlebu?“, VYDRA: „Nebo ve skříní?“

28:52 Libor a Petr: „Vidíš černouška? (na řízku)“, Petr: „Já ne.“

28:54 Lucie: „Kluci zas hledali černoušky.“

- 4) Lucie, 28 let, Ostrava, pracovnice v bance, Střední s maturitou, dělá v bance a jako záliba požární sport
- 5) Jana, 34 let, Dobrá, vyučená, pracuje jako pečovatelka

Ústecký kraj 22. 8. 2016 – 26. 8. 2016 (David – gay a Rom)

- 1) Kristýna, 29 let, Louny, na mateřské, VŠ, dříve provozní a účetní

33:10 Karel na Davida: „Máš přítelkyni?“, David: „Já mám přítele, ... jsme spolu dlouho“, Kristýna: „A jste registrovaní?“, David: „Ne, nejsme, jsme

tak ještě v uvozovkách, ale nejsme registrovaný.“

- 2) Kateřina, 21 let, Chomutov, servírka, vyučená
- 3) David, 27 let, Jirkov, základní vzdělání, švec, stará se o matku

08:25 Jarmila o Davidovi: „Mohl by nám uvařit romskou kuchyni.“

11:20 David: „Pro mě bylo těžký období, že sem někomu měl říct, že jsem jinej, že jsem gay. Nejhorší je u gay na tom to, že se jde vlastně svěřit rodičům a čeká takovou tu podporu a mě nepodržel nikdo.“

12:18 David: „Radil mi strejda, more, proč neuděláš nějaký cigánský jídlo. Nepudu dělat, nepudu jim dělat nějaký halušky. Doufám, že mi strejda nevynadá.“

27:35 Jarmila na Davida: „Nechci tě teď urazit, ale to je romská polévka?“, David: „Nic z těch chodů dneska není romské“, Jarmila: „Ale to je škoda“, David: „Oni mi radili, ale já to nechci dělat.“

27:35 Katka: „Určitě bych nechtěla ochutnat žádnéj romskej recept, to určitě ne.“

- 4) Karel, 30 let, Chomutov, základní vzdělání, prodavač ve fastfoodu
- 5) Jarmila, 54 let, Touchovice, základní vzdělání

Jihomoravský kraj 29. 8. 2016 – 2. 9. 2016

- 1) Michaela, 24 let, Brno, Vyučená servírka, na mateřské se synem, samoživitelka
- 2) Barbora, 29 let, Brno, Vedoucí směny, vyučená
- 3) Hanka, 22 let, Valtice, studentka VŠ, pracuje na obchodním oddělení
- 4) Simona, 27 let, Poštorná, marketingová koordinátorka, SŠ
- 5) Radovan, 27 let, Břeclav, Vinař, SŠ

Praha 5. 9. 2016 – 9. 9. 2016

- 1) David, 21 let, barman, VOŠ
- 2) Zuzana, 30 let, vdaná, podnikatelka, SŠ
- 3) Tereza, 21 let, servírka, SŠ
- 4) Matěj, 28 let, SŠ
- 5) Naděžda, 52 let, vyučená, pracuje u D. podniku

**Středočeský kraj 12. 9. 2016 – 16. 9. 2016 (Lukáš – gay,
Tibor – Rom)**

1) Petr, 37 let, operátor výroby, vyučený

14:00 VYDRA: „Lukáš se hned u šmejdění přizná že je gay a u stolu se budou probírat chlupská témata, to zas bude večírek...“

19:00 Lukáš u šmejdění: „Já děti nemám a ani mít nemůžu“, Tibor: „Problémy máš?“, Lukáš: „Problémy nemám, já totiž žiju s přítelem.“

19:09 VYDRA: „Lukáš na nic nečekal a hned prozradil, co a jak.“

19:12 Tibor: „Když jsem si to zjistil při šmejdění s „Lukáškem“, tak jsem nevěděl, jak se zachovat, bylo to takový blbý vůči němu, tak jsem si to bral s rezervou, prostě každý jsme jiný.“

22:34 Radek: „Ta debata o tom, kdo je hornák a dolňák byla zábavná, ale Lukáš s k tomu nějak neměl, asi má radši ten spodek (smích), hlavně u chlapů, teda.“

22:40 BOUŠKOVÁ: „Chudák Lukáš, v tomhle se asi moc dobře necítí.“

23:41 Lukáš v prostřihu: „Vhodný to nebylo, to téma.“

27:42 Petr: „Máme tady kolegu, kterej je gay. Osobně proti těmhle lidem nic nemám, mám zkušenost dobrou.“

28:04 Radek: „Mně osobně gayové nevaděj, ale myslim si, že některý ty typický teploušský připomínky jsou až moc.“

28:26 Lukáš: „Můj manžel je polocikán, ale žil jsem i s gadžou (označení pro bělocha), ale na mě ty cikáni působí úplně jinak.“

30:11 Lukáš: „Já mám rád tady ty tyče (lusky), Tibor: „Tak ty máš rád obecně tyče, ne? (smích)“

32:30 Petr: „Pánové, jsme tady spolu, ale můžeme si to říct: ženský jsou slepice, proto se nehádám s někým, kdo má poslední slovo.“

32:40 Radek: „Ženský jsou určitě slepice, ty to maj daný od přírody.“

36:15 Tibor na Lukáše: „Mám na tebe otázku, Ty máš rád bílou čokoládu, tak proč máš doma černou (smích)?“

2) Tibor, 30 let, Chotětov, uklízí, základní vzdělání

3:57 VYDRA: „Tibor se netají tím, že je Rom, ale my to tady neřešíme. Žlutá, bílá, černá, tady jde o vaření.“

26:30 Lukáš: „Já bych chtěl rozvinout diskusi, protože si myslím, že to někomu vadí, že jsem buzerant, ty se nesměj (na Radka).“, Radek: „Proč jako?“, Lukáš: „Protože já vim, že ti vadím.“, Radek: „To je pravda, no.“, Lukáš: „Ty mi taky vadíš.“, Radek: „To je dobře.“

26:44 Lukáš v prostříhu: „Včera u toho stolu jsem viděl, že mu buzeranti vaděj.“

26:48 Lukáš na Radka: „Ty házíš buzeranti do jednoho pytle?“, Radek: „Já neházím buzeranty do jednoho pytle. Mně nevaděj buzeranti, mně je úplně jedno, jestli si buzerant, mě sereš jako člověk, rozumíš?“, Lukáš: „Já tě doma nechci, to říkám i tady na televizi, já ho doma prostě nechci.“

3) Radek, 24 let, Mladá Boleslav, řezník, vyučen

35:43 Tibor na Lukáše: „Radiátore, dobrou chuť.“

4) Lukáš, 25 let, Praha, kadeřník, vyučen

10:32 Tibor o Lukášovi: „On miluje vajíčka i párek.“

(Následně se Lukáš pohádá s Tiborem, protože si Tibor myslí, že ho Lukáš obtěžoval při své zábavě.)

5) Standa, 33, Mladá Boleslav, údržbář, 2 děti, vyučen

(Tibor si Lukáše celý díl dobírá)

Tibor hodnotil všechny číslem 1, Standa byl našťvaný, že tihle lidi mezi námi jsou a Lukáš odešel od poslední večere, takže se jeho body nepočítaly

Karlovarský kraj 19. 9. 2016 – 23. 9. 2016

- 1) Lenka, 37 let, Cheb, mateřská dovolená, vdaná, vyučená prodavačka
- 2) Pavel, 19 let, kuchař/číšník student
- 3) Marie, 43 let, prodavačka, základní vzdělání
- 4) Zdeněk, 59 let, obsluha v kantýně, vyučen, svobodný
- 5) Martina, 30 let, dělnice ve výrobě, vdaná, dvě děti, vyučená

Moravskoslezský kraj 26. 9. 2016 – 30. 9. 2016

- 1) Žaneta, 24 let, Poruba, nezaměstnaná, vyučená, je slepá
- 2) Míša, 22 let, Ostrava, základní vzdělání, hosteska, má výrazné tetování a plastiky
- 3) Tomáš, 23 let, Opava, vyučený, číšník a nyní ve fabrice
- 4) Dana, 53 let, vyučená, podniká, životní příběh: nemůže mít děti, tak adoptovala dvě z dětského domova
- 5) Čeněk, 39 let, Ostrava, rozvedený, vyučený, nyní nepracuje, byl závislý na drogách a byl ve vězení, žil na ulici

Jihomoravský kraj 3. 10. 2016 – 7. 10. 2016

- 1) Zuzana, 30 let, Brno, technolog výroby, VŠ
- 2) Ivo, 28 let, Brno, SŠ
- 3) Hana, 31 let, Brno, vyučená
- 4) Luboš, 21 let, Podivín, vyučen, operátor výroby
- 5) Markéta, Brno, 18 let, SŠ studentka

Praha 10. 10. 2016 – 14. 10. 2016 (Eva – Romka)

- 1) Hanka, 58 let, vyučená, životní příběh: měla rakovinu, žije 30 let sama bez manžela
- 2) Jakub, 26 let, SŠ
- 3) Eva, 45 let, VOŠ, sanitářka v nemocnici

04:27 Eva: „Jedinej důvod (přihlášení) to taky není. Chci taky lidem ukázat, že i Romové umějí žít pořádaně. Tak bych chtěla ukázat, že jsou mezi náma většina hodných a slušných lidí.“

Jana v při četbě menu: „Pokud Eva uvaří něco z romské kuchyně, tak to bude určitě zajímavý a bude dobře, že to bude v pracující a slušné romské rodině.“

08:32 Jana při čtení menu: „Ono tam není žádný romský jídlo (zklamaně)“

25:10 Hanka: „Jestli Evička žije normálně, ne v romské osadě, zaplaťpánbůh, tak asi nemusí znát nic z romské kuchyně.“

- 4) Kateřina, 24 let, studuje VŠ
- 5) Jana, 65 let, důchodkyně, vyučená

Zlínský kraj 17. 10. 2016 – 21. 10. 2016

- 1) Jana, 58 let, základní vzdělání, vdaná, prodavačka
- 2) Irena, 42 let, Nový Jičín, vdaná, SŠ
- 3) Lucie, 33 let, nezaměstnaná, vyučená
- 4) Radovan, 41 let, vyučený, svobodný, v invalidním důchodu
- 5) Božena, 71 let, kadeřnice, vyučená, žila léta v Itálii

Královehradecký kraj 14. 11. 2016 – 18. 11. 2016 (dcera soutěžící Jany je homosexuálně orientovaná)

- 1) Petr, 33 let, Cheb, vyučený kuchař, má doma velký nepořádek
- 2) Žaneta, 26 let, základní vzdělání, pracuje u pásu
- 3) Jana, 39 let, přítel, dvě dcery (jedna je lesba)

24:55 Žaneta komentuje přítelkyni Janiny dcery: „Tak pokud to Janě nevadí, já bych v tom neviděla problém.“

28:18 Jan: „Promiň, že ti skáču do řeči, ale zeptám se, jestli ti to vadí, že holka žije s holkou, jestli ti to nepřijde trochu ... (odmlka), Jana: „Co to je trochu co?“, Jan: „Jako docela zvláštní, jako vím, že se to stává, ale v tomhle věku, jak si říkala, je to až překvapivý.“, Jana: „Kátě je jednadvacet.“, Jan: „Aha, takže, já myslel, že je jí 13, že je to ta mladší.“

Michal to komentuje: „To bylo zcestný, tohle to. Honza byl asi momentálně mimo to téma.“

Žaneta: „Honza ví úplně hovno, co se kolem něj děje (smích).“

Jana: „Jedná se o Kát'u, ale já na tom teda absolutně nic zvláštního nevidím a než aby se trápila s nějakým mužem a nebyla šťastná a spokojená, a to

má opravdu hodnou přítelkyni, takže já proti tomu nemám absolutně nic.“

29:15 Michal: „Jaký byly ty úplně první pocity?“, Jana: „Poprvé, když mi to Káťa řekla, tak sem jí řekla, že ušetřím za antikoncepci a vnoučata, že mi dá Štěpánka, to byla moje hláška.“

29:34 Žaneta: „Jana se postavila k tomu, že má dceru lesbičku, myslím si, že dobře, statečně. Kdyby moji rodiče zjistili, že jsem lesbička, tak mě asi zabijou.“

29:47 Petr: „Já kdybych měl v té nevlastní dceři, kdyby zamnou přišla, tak já bych to bral sportovně, já bych do toho nezasahoval.“

25:00 Petr na Jana: „Jak bys na to reagoval ty?“, Jan: „Já myslím, že to u ní nehrozí (u dcery), protože byla ve školce a ve škole a zapalují se jí tam lejtka.“

Jan v promluvě: „Já bych to asi přešel mlčením, záleželo by na manželce, jak ta by na to zareagovala, mně by to v podstatě bylo jedno.“

4) Jan, 37 let, Náchod, VOŠ, nyní pracuje u pásu

5) Michal, 28 let, Ostroměř, vyučený číšník, zasnoubený

Ústecký kraj 21. 11. 2016 – 25. 11. 2016 (Pavel – gay)

1) Jan, 36 let, SŠ, nyní hokejový trenér, má syna se kterým nežije

28:16 Jan o názorech na gaye: „Je teda pravda, že dlouhý léta jsem tady ty chlapce nebo dívky hloupě odsuzoval, pak sem zjistil, že sem vlastně hloupej a tyhle lidi beru a respektuju. Většinou je s nima větší sranda než s ostatníma.“

28:54 Pavel: „Spolu žijeme už 4 roky a dva roky, co jsme se vzali.“

Barbora v promluvě: „Když Pavel řekl, že je v reg. partnerství, tak sem zůstala úplně koukat, protože je mlad'ounkej, ale myslím si, že to v dnešní době není nic zlého.“

Jan říká Pavlovi: „Já se přiznám, že dlouho jsem to nemusel, v mém okolí se nikdo takovej nenacházel, tak sem si říkal, že to je nenormální, ale pak v práci jsem potkal shodou okolností jednoho kluka, kterej mi to řek po roce a já sem si řek, že to není možný, já sem se s nim normálně bavil a normálně se s ním stýkal a po čase to pochopil.“

29:15 Lenka v promluvě: „Spíše mě překvapilo, že je registrovaný, což je

asi první homosexuál, který je registrovaný.“

Marcela v promluvě: „Já si myslím, že to, že Pavel je gay je spíše pozitivní.“

2) Lenka, 27 let, Trmice, SŠ, vdaná, účetní

3) Pavel, 22 let, Ústí n. Labem, SŠ bez maturity, kadeřník

Pavel v medailonku o sobě: „Já si myslím, že v tý kuchyni hysterickéj budu, tak jak normálně buzny hysterický bejvaj. A co se týče názorů lidí na homosexualitu, tak já si myslím, že v pohodě, občas se samozřejmě najde nákej pitomec, ale myslim si, že je to celkem v pohodě.“

7:07 VYDRA: „Jak si představujete domácnost dvou chlapů?“

Jan: „Tak já moc nevím, jak vypadá gay byt, v životě jsem tam nebyl teda (smích), oni jsou teda perfekcionisti, že to tam budou mít vyškatalkovaný do toho jejich stylu.“

39:20 Pavel u dezertu k hostům: „Já bych se vás zeptal, co vy a názor na homosexualitu?“

Jan: „Nic proti tomu nemám, klidně s tebou půjdu na kafe, pokecat, ale kdyby zamnou mělo přijít moje dítě a v 18 letech mi řeklo: „Ahoj tati, tady to je Pepa a my spolu chceme žít, tak by mě to zlomilo.“

Jan v prostřihu: „Mně to přijde takový nepřírozený, prostě je to..., vím, že si spoustu lidí řekne, že sem debil, ale je to nepřírozený a lidi, co mě znaj mi daj za pravdu v tomhle.“

Pavel na Jana: „A zlomilo v jakym smyslu?“, Jan: „Chtěl bych, aby měl tradiční rodinu, takhle to mám nastavený“

Barbora v prostřihu: „Chápu Jana, že když je jakoby heterosexuál, že se mu nebude líbit takovej styl a jelikož jsem holka, tak mně tohleto nevadí.“

Marcela v prostřihu: „Já jim fandím, já jich znám spousty.“, Jan: „Čemu fandíš?“, Marcela: „Že se k tomu přiznají a že s tím dokáží žít i přes ty negativní ohlasy veřejnosti. Teda nelíbí se mi, kdyby chodili za ručičky po městě.“

Promluva Lenky: „Co se týká projevů gayů na veřejnosti, záleží na povaze danýho gaye, pokud má opravdu v povaze, že se nestydí za svoje city a chce je dát najevo, tak ať je dá najevo.“

41:04 Jan: „Je toleruješ jak žijou, že můžou vychovávat svoje děti, proč by nemohli jít pak za ruce po náměstí?“

Marcela: „Protože ty malý děti, to by jim rodiče museli vysvětlovat, že to je normální, a to je brzo se mi zdá.“, Jan: „Dyť to je úplně normální.“

Marcela v prostřihu: „Já bych k tomu přistupovala optimisticky.“

Pavel u stolu: „Já se třeba s mym manželem za ručičku nevodím po ulici, já si říkám, že to nemám zapotřebí. To samý nemám zapotřebí chodit na jakési průvody a říkat já sem buzna, tady jsem, važte si mě.“

41:50 Pavel v prostřihu: „Co se týče mě, já se cejtim jako svobodnej člověk. Nejsem utlačovanej společností lidí, která je okolo mě. Sakra jsme v 21. století, tak v dnešní době není co řešit.“

- 4) Bára, 16 let, Touchovice, studentka SŠ, žije s rodiči
- 5) Marcela, 39 let, Třebívlice, SŠ, učitelka

Jihočeský kraj 28. 11. 2016 – 2. 12. 2016

- 1) Radka, 41 let, Písek, Pokojská v penzionu, vyučená

9:15 Radka: „Možná si budou myslet podle názvu hlavního jídla (cikánská pečeně), že jsem Romka, ale až přijdou, tak zjistí, že to tak není.“

- 2) Viviana, 29 let, Přehořov, pokladní v obchodě, základní vzdělání, 2 děti
- 3) Veronika, 34 let, servírka, vyučená, 1 dítě
- 4) Martin, 25 let, České Budějovice, SŠ
- 5) Lucie, 31 let, Soběslav, vdaná, vyučená prodavačka, jezdila s kamionem

Liberecký kraj 5. 12. 2016 – 9. 12. 2016

- 1) Blanka, 28 let, Liberec, právnička, VŠ, vegetariánka
- 2) Milada, 60 let, Liberec, vyučená, distribuce tisku, nyní v důchodu
- 3) Alois, 21 let, Bukovina, skladník, vyučen
- 4) Tomáš, 26 let, Jablonec nad Nisou, SŠ
- 5) Jaromíra, 46 let, obchodní zástupce, SŠ, 3 děti, rozvedená

Pardubický kraj 12. 12. 2016 – 16. 12. 2016

- 1) Lída, 61 let, Vysoké Mýto, vyučená prodavačka, nyní důchodkyně
- 2) Nela, 18 let, Pardubice, vyučená kuchař/číšník
- 3) Petra, 27 let, Svitavy, 1 dítě, vyučená cukrářka
- 4) Jakub, 28 let, Pardubice, dělá v kanceláři pro dopravní podnik, SŠ
- 5) Barbora, 16 let, Studuje SŠ

Moravskoslezský kraj 19. 12. 2016 – 23. 12. 2016 (Nikola – Romka, Jana má manžela Řeka)

- 1) Lucie, 33 let, Krnov, nezaměstnaná samoživitelka, vyučená kuchařka

27:15 Jana: „Mé druhé dítě se jmenuje Georgos, protože přítel je Řek a tam je to tradice (pojmenovat druhé dítě po otci)“

27:20 Michal: „V Řecku bych žít určitě nechtěl.“

27:35 Michal na Janu, proč se z Řecká vrátila: „Nebyla tam práce.“

Nikola: „Já žila v Anglii dlouho, ale tady se mi líbí víc.“

- 2) Radek, 22 let, Poruba, základní vzdělání, pracuje jako číšník
- 3) Michael, 27 let, Sviadnov, SŠ, ženatý, 2 děti, učitel ve školce
- 4) Nikola, 21 let, Fr. Místek, Svobodná matka, pochází z Rumunska

24:50 Jana na Nikolu: „Poslouchej, jak si ta Rumunka, děláš taky nějaký rumunský jídla? (smích)“, Nikola: „Ne! (smích)“

Lucie: „Rumunská kuchyně – no čekala jsem, že tam z ní něco bude.“

- 5) Jana, 41 let, Havířov, vdaná za Řeka, ona vlakvedoucí, vyučená

05:40 Jana v medailonku: „Ráda čtu o muslimech, zajímá mě to.“

08:40 Jana: „Manžel má rád ikony, je ortodoxní pravoslavný křesťan.“

27:41 Radek na Janu: „A kolik chodů se dává na Vánoce? Tohle je hlavní chod?“

29:41 Lucie v prostřihu: „Je to úplně něco jiného, my (Češi) na to nejsme vůbec zvyklí, a to je ten problém.“

32:44 Lucie na Janu: „A co si Řekové myslí o Češích?“, Jana: „Maj je rádi.“, Radek: „V létě (smích)“, Jana: „Né, maj je rádi, skoro v každé zemi maj rádi Čechy, protože jsme mírný povahy.“

32:55 Jana: „Češi, když jsou na dovolené, tak se chovaj úplně jinak, než když jsou doma, že jo..., a hlavně maj cizinci rádi naše holky.“

Jana: „Češi jsou stresující, za něčím se pořád honí.“

35:23 Nikola o zábavě (řecké kytary): „Mně to připadá jako ta naše kultura, taky tak tancujem, takže se mi to strašně líbilo.“

Moravskoslezský kraj (Maria – Romka) 24. 10. 2016 – 28.

10. 2016

- 1) Maria, 60 let, Orlová, rozvedená, 3 děti, základní vzdělání, pracuje jako uklízečka
- 2) Radim, 25 let, Ostrava, SŠ s maturitou, svobodný
- 3) Katka, 32 let, SŠ, fitness trenérka, 2 děti
- 4) Adéla, 25 let, Sviadnov, učitelka v MŠ, SŠ, její manžel také v této sérii účinkoval
- 5) Jarmila, 71 let, Hlučín, vdova, servírka, základní vzdělání, životní bojovnice, nemohla mít děti, nyní je úplně sama

Praha a Středočeský kraj 31. 10. 2016 – 4. 11. 2016 (Roman – gay, Mikuláš zřejmě také /nejasně/)

- 1) Martin, 24 let, Kochánky, pracovník v živočišné výrobě, SŠ
- 2) Roman, 44 let Praha – Žižkov, uklízeč u úklidové firmy (myč oken), základní vzdělání

07:05 Roman zmínil nepřímo: „Ten klaun, ten se jmenuje Vilda a je to vzpomínka na máho bejvalýho přítele...“

35:25 Zábava: hra na pravdu: Roman: „Mikuláše se zeptám – už máš chlapa?“ Mikuláš reaguje: „Ne, ale hledám“.

35:33 Mikuláš na kameru: „Mně to přišlo trošku jako... ne nevhodný, ale... já nevím, na blbou otázku blbá odpověď, nevím jak jinak bych to mohl hodnotit.“

35:42 Jirka: „U Mikyho si myslím, že odpověděl formou humoru, takže si myslím, že je normálně heterosexuál.“

37:05 Jirka: „Co čekáš od toho pořadu, nějaký ohlas od lidí ve směru jako gay komunity, když to řeknu takhle?“

Roman reaguje: „Haha, nevim, né, nečekám vůbec nic, a hlavně nikoho nehledám.“

3) Honza, 20 let, Kladno, OSVČ, provozoval kavárnu v Praze, to nevyšlo, teď si dává dvouměsíční prázdniny, pak uvidí, vzdělání neříkal

4) Jirka, 30 let, Kladno, kurýr u kurýrní služby, vzdělání neříkal

43:15 Roman: „Komu by jí nepřál vůbec (výhru.) to je Martin, protože to je tvrdej heterák... nee (smích)“ evidentně chtěl říct hráč, přerekl se, ale tu: „opravu“ na hráč tam už nedali

5) Mikuláš, 20 let, Praha - Dejvice, dodělal střední umělecko-průmyslovou školu, rok bude pracovat na portfoliu, poté se bude ucházet o místa na uměleckých univerzitách

Praha a střední Čechy 16. 1. 2017 – 20. 1. 2017 (Josef – gay)

1) Jana, 46 let, účetní, rozvedená, dva synové, SŠ ekonomická

40:12 Soutěžící se baví o partnerech a manželech a ptají se Josefa: „Takže Pepo, máš ženu?“, Pepa: „Ženu nemám.“, „Takže máš přítelkyni?“, Pepa: „Přítelkyni nemám.“, „Takže máš přítele?“, Pepa: „Přítele nemám, mám manžela.“

40:25 Pepa v prostřihu: „Já jsem byl většinou bisexuál. Byl jsem 7 let ženatej, pak jsem se zklamal. Líbili se mi muži, tak jsem si našel přítele a zjistil jsem, že to je lepší než se ženou.“

40:40 Zuzana na Pepu: „Jak dlouho jste spolu?“, Pepa: „Rok a půl to bude teď.“, Karolína: „A rok a půl jste svoji nebo spolu jste ještě dýl?“, Pepa: „Ne.“, Karolína: „To bylo rychlý.“, Pepa: „To bylo rychlý, znali jsme se měsíc a byla svatba.“

41:00 Zuzana v prostřihu: „Pepa nám v jednu chvíli prozradil, že má

manžela, mě to trochu napadlo, že možná asi nebude mít rád ženy, ale zas když se tam se mnou válel v té posteli, tak mě to zase jako zmátlo, takže nakonec se ukázalo, že má manžela. Já přeju spontánním nápadům, takže za mě jim přeju i se mi líbí ten náhlý nápad, že se vzali.“

41:32 Karolína: „A kde jste se vzali?“, Pepa: „Na Staromáku na radnici.“

42:46 Následně to ženy tlumočí Janě, která diskusi neslyšela, protože vařila.

43:07 Pepa v prostřihu: „V tom, jestli homosexuálové se rozdělují, tak to je jedno. Ty jsi žena, já jsem chlap. Já mám doma manželku, já jsem chlap.“

47:10 Pepa o zábavě (kroket): „Bouchání do koulí mi šlo, to je pravda (smích), asi to znám moc dobře.“

2) Josef, 52 let, Hlásná Třeboň, vyučený, žije s manželem, stará se o zvířata

4:44 Pepa v medailonku představuje svůj byt a ložnici: „Tady v obýváčku i spíme a večer tu vyvádíme o sto šest, takže to slyší i sousedé.“

5:19 Pepa v medailonku vypráví svůj životní příběh: „Já jsem se narodil máma s tátou mě odložili, kde jsem byl do 3 let, pak mě dali do dětského domova, kde jsem byl do 18 let, pak mě dali do učení a tam sem se vyučil a řek sem si: „Dej si odchod, začni žít a na vlastní nohy.“ Nejvíc mi chyběla rodina, když si ostatní děti brali rodiče na Vánoce nebo na prázdniny. Pátral jsem po rodině, to mi bylo asi 14 let. Táta přijel a zase odjel. Maminku, tu sem neviděl vůbec, ta bydlela ode mně 5 kilometrů, ale nikdy nepřišla. Rok a půl jsem ženatý a nebojím se těch reakcí, že jsem homosexuál, že žiju s partnerem, proč se toho mám bát. Aktuálně se starám o zvířata, jsem ošetřovatel psů.“

07:42 Pepa o včerejším večeru: „Já jsem se zamiloval do Terezy, ale jenom platonicky, jako. A ještě trochu ta Zuzanka, ale to je taková spící panna, i v posteli si myslím, že bude (smích). Vony řešej postel hodně, no protože já jsem to kdysi trochu dělával. Jestli jsem dělal takový lehký porno, i striptéra. Jako sex je pro mě důležitější, než že ne. Miluju ho a chci si ho ještě užít. Jsem pořád mladej.“

29:29 Při šmejdění se baví Zuzana a Karolína: „Jestli si umí představit, že by si vzali holku. Pepa asi zkusí, co je lepší.“

29:41 Karolína: „Zkoumali jsme, jestli se tu nedějou nějaké noční hrátky, ale radši bych to nerozebírala.“

29:54 Zuzana: „Já si myslím, že si tu Pepa s partnerem budou hrát na koníčky, podívej, jak je to zničený (sedačka)“

33:50 U předkrmu se hosté baví o polohách na koníčka a co dělá Pepa s partnerem (v narážkách)

3) Karolína, 29 let, Měcholupy, VŠ, ráda cestuje

4) Zuzana, 32 let, Libeň, editorka, VŠ

44:09 Pepovi nechutná a volá manželovi: „Prosim tě lásko, mám po hlavním chodě, udělal jsi mi ty knedlíky se špenátem? Super, miluju tě. A máme tam pivo? Super, lásko, ahoj“

5) Tereza, 33 let, Černošice, VŠ, měla vážnou autonehodu a přišla o nohu

3) Rozhovor s respondentem č. 1 pro ilustraci

Strukturovaný rozhovor o účasti v pořadu *Prostřeno!*

Respondent č. 1

(ze dne 26. 3. 2018)

1. Jak zasahuje dramaturgie do průběhu natáčení? (Například: snaží se dávat konfliktní osoby vedle sebe u stolu, poštvává soutěžící proti sobě?)

V průběhu natáčení při večeři není žádné přerušování, jen první večer nám řekli asi 2x ať se spolu trochu bavíme a tak, jestli nám to jídlo chutná, ať se trochu vyjadřujeme. Spíš mi přijde, že už při výběru před natáčením televizní tým dává dohromady lidi různých povah a z různých sociálních skupin tak, aby se dopomohlo případným konfliktům v natáčecí den. Před samotným natáčením se koná jakýsi “casting”, kde se vede rozhovor a člověk se má představit na kameru kdo je, co dělá a celé se to natáčí. Toto video pak tým *Prostřeno!* použije pro výběr pětky lidí a doufá, že se někde ve skupině najde konflikt.

2. Byl jsi dramaturgií nebo štábem tlačěn návodnými otázkami k určitým odpovědím nebo prohlášením? Jak?

Pokud ano, nikdy ne vědomě. Průběh večera je takový, že po večeři se točí až takové ty povídací prostřihy, co jsou pak v televizi v průběhu večera. Při večeři sedí celý štáb za kamerou a důkladně pozoruje co se děje u stolu. Při rozhovorech se pak ptají na konkrétní situace z večera a několikrát se mi i stalo, že jsem si nějakého konfliktu nebo problému ani v průběhu večera nevšiml. Štáb však ví, na co se má soustředit a při rozhovorech to klidně připomene, co se vlastně stalo a jaký tam byl problém. Pak se tě zeptají na tvůj názor... takže bych neřekl že mě někdo vnucoval nějakou odpověď, ale spíš se mě ptali na můj osobní názor na danou situaci. Pokud se třeba stalo, že byla nějaká menší hádka, která se mě

netýkala, na rovinu jsem jim řekl, že mi nepřišlo že by tam byl nějaký velký problém. Do telky moji odpověď sice nedali, ale nechtěli po mě vyhrocenou odpověď, jako „myslel jsem, že se tam porvou.”

3. S jakým předstihem od vysílání v TV se pořad předtácel?

Myslím, že měsíc po natáčení to šlo v TV.

4. Zaznamenal jsi nějaké projevy předsudků nebo xenofobie at' už od štábu nebo od ostatních soutěžících? Případně jaké?

No já jsem natáčel s Pražákama a jsem sice gay, ale na to už je v Praze každéj zvyklej... Myslím si, že bych to měl horší, kdybych byl třeba Rom.

5. Co tě na průběhu natáčení překvapilo?

Překvapilo mě že na to, jak je to “velký pořad” (natáčí se už snad 10 let...odhad) měli jen 3 dálkové mikroporty, takže port měl vždy ten, kdo vařil, a pak dva lidé kteří byli dál od zvukaře. Zbylí dva lidé byli snímání pouze mikrofonem nad hlavou, který po celou dobu držel zvukař. Ale snad už od té doby další porty přikoupili.

Moje vzpomínky na natáčení jsou vcelku pozitivní. Po prvních dvou dnech natáčení jsem se otrkal a večere jsem si už jen užíval. Například u nás doma se občas u večere vedly větší výměny názorů, než v *Prostřenu*. Avšak když to pak známí viděli v televizi, říkali mi, jak jsem tam měl hrozný lidi a že by s nima nevydrželi. Ona post produkce udělá hodně. A pokud se večere, která ve skutečnosti trvá cca 3-4 hodiny sestříhá do 20 minut, tak tam vyberou jen ty nejsilnější věci. Je to jako s redukováním vývaru. Čím méně je v něm vody, tím víc je silný.

Abych pravdu řekl, od účasti v *Prostřenu* jsem se na něj přestal dívat. Je to asi jako s jitrnicí, chutná ti, dokud nevíš, co v ní je.

Ještě jedna věc, jak si lidé stěžují že hostiteli trvala příprava mezi chody, tak u nás se nikdy nesesedělo u stolu a nečekalo na další chod. Mezi jednotlivými chody byly pauzy na kouření, kterých se účastnil i štáb. Já jsem byl s nimi jen párkrát venku, abych se nějak nedistancoval (i když nekouřím) a na pauzách se lidé chovali úplně normálně. Klasicky trochu drbali jeden druhého nebo mluvili o práci počasí televizi. Je dost možné, že i díky těmto pauzám pak štáb získával informace o vztazích, a ty pak používal při chytrém pokládání otázek.

- Bohužel se ptáš člověka, který se v pomlouvání a hádání moc nevyužívá, tak to celé šlo trochu mimo mě... bohužel mám povahu, že bych nejradši neměl žádné nepřátele a byl s každým zadobře.